

**TURUN
YLIOPISTO**
Oikeustieteellinen
tiedekunta

”Kuka luo rikkauden ja kuka sen saa”

Ulkoasiainministeriö ja Suomen edustusto Pohjois-Amerikkaan lähteneiden siirtolaisten ja heidän omaistensa perintöoikeuden toteuttajina 1920–1930 luvulla

OT00BD49, Oikeus historiassa

Pro gradu -tutkielma

Laatija:

Pirjo Heinonen

21.5.2025

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Oikeushistoria

Tekijä: Pirjo Heinonen

Otsikko: ”Kuka luo rikkauden ja kuka sen saa” – Ulkoasiainministeriö ja Suomen edustusto Pohjois-Amerikkaan lähteneiden siirtolaisten ja heidän omaistensa perintöoikeuden toteuttajina 1920–1930 luvuilla

Ohjaaja: Mia Korpiola

Sivumäärä: 90 sivua

Päivämäärä: 21.5.2025

Tämän tutkielman aiheena on Suomesta Pohjois-Amerikkaan lähteneiden siirtolaisten ja heidän omaistensa perintöoikeuden toteutuminen Suomen Ulkoasiainministeriön ja ulkomaanedustuksen toimesta.

Suomesta oli lähtenyt suuren siirtolaisuusaallon aikana (1870–1914) Pohjois-Amerikkaan noin 350 000 henkilöä. Yhdysvallat oli tunnustanut Suomen itsenäiseksi valtioksi keväällä 1919, jonka jälkeen Suomen Ulkoasiainministeriö ja konsulinvirastot Pohjois-Amerikassa huolehtivat siirtolaisten perintöoikeudellisista asioista. Tutkimuksen kohteena on Suomen Ulkoasiainministeriön ja Pohjois-Amerikassa sijainneiden konsuliviranomaisten toiminta perinnönjakoon liittyvissä asioissa. Tarkoitus on analysoida esimerkkitapausten avulla siirtolaisten mahdollisten jäämistöjen jakoa itsenäisen Suomen ulkomaanedustuksen ensimmäisinä vuosikymmeninä. Saatiinko Suomeen siirtolaisten jättämiä perintöjä vai olivatko lehdistön kirjoitukset suurista Amerikan perinnöistä lähinnä huhupuheita?

Tutkimuksen metodi on oikeushistoriallinen ja tutkimus perustuu ensisijaisesti primäärilähteisiin. Aineistona on käytetty Ulkomaanedustuksen silloista ohjeistusta sekä siirtolaisten jäämistöihin liittyviä Ulkoministeriön ja New Yorkin konsulinviraston arkiston asiakirjoja. Tutkimuksessa on lyhyesti selostettu suomalaisen ja amerikkalaisen perintöoikeuden eroja.

Analysoinnin perusteella silloisen Ulkoasiainministeriön ja Suomen konsuliviranomaisten toiminta oli lakien ja ohjeistuksen mukaista. Mukana oli 46 satunnaisesti valittua tapausta. Puolessa valituista esimerkkitapauksista Suomeen saatiin rahaperintöjä, sekä myös sormuksia ja kelloja. Toisaalta perintöjä oli myös kadonnut merkittävästi, osa oli jäänyt silloiseen Neuvostoliiton Ulkoministeriöön Pietarissa. Pohjois-Amerikassa vilpilliset pesänhoitajat olivat kavaltaneet perintöjä, lisäksi vainajien omaisten ja perillisten joukossa oli väärinkäytöksiä ja sukulaisia haluttiin jättää perillisperiin ulkopuolelle. Erilaiset perintöoikeudelliset säädökset aiheuttivat ihmetystä ja epäluuloisuutta omaisten keskuudessa. Vainajien nimien muuttamiset ja kirjeiden katoamiset hidastuttivat myös perinnönjakoa.

Aineiston analysointi osoitti, että osa siirtolaisista oli onnistunut keräämään vaurautta, ja ”Amerikan perintöjä” saatiin Suomeen paikallisen perintöoikeuden mukaisesti, mikäli jäämistöasiat hoidettiin Ulkoasiainministeriön ja konsuliviranomaisten toimesta. Tutkimustulosta ei kuitenkaan voi yleistää sillä aineistossa ei ollut mukana konsuliviranomaisten ohi toimineiden yksityisten pesänselvittäjien hoitamia pesänjakoa.

Avainsanat: perheoikeus, perinnönjako, perintöoikeus, siirtolaisuus, ulkomaanedustus

Sisällys

”Kuka luo rikkauden ja kuka sen saa”	I
Lähteet.....	V
Lyhenteet.....	XIV
Liitteet.....	XV
1 Johdanto.....	1
1.1 Taustaa	1
1.2 Tutkimuskysymykset.....	4
1.3 Aiemmat tutkimukset ja aiheen rajaaminen	5
1.4 Tutkimusmetodi ja lähteet	7
1.5 Tutkimuksen rakenne	11
2 Siirtolaisuus ilmiönä.....	13
2.1 Siirtolaisuus Suomesta.....	13
2.2 Siirtolaisuuteen liittyvät mielikuvat ja asenteet	17
2.3 Odotetut ja kaivatut Amerikan perinnöt.....	20
2.3.1 Siirtolaisten perinnöistä yleisesti.....	20
2.3.2 Kirjeistä välittyneet odotukset	22
2.4 Yhteenveto siirtolaisuudesta.....	25
3 Perintöoikeudellinen sääntely	27
3.1 Perintöoikeus Suomessa.....	27
3.1.1 Oikeus perintöön?.....	28
3.1.2 Perinnön laatu.....	35
3.1.3 Perinnön jakaminen	37
3.1.4 Yhteenveto suomalaisesta perintöoikeudesta	38
3.2 Perintöoikeus Pohjois-Amerikassa.....	39
3.2.1 Common law ja perillispiiri	39
3.2.2 Pesänjakajien määrääminen	41
3.2.3 Yhteenveto amerikkalaisesta perintöoikeudesta	43
3.3 Lainvalintaongelmat.....	44
4 Ulkoasiainministeriö ja konsulinvirastot	46

4.1	Ulkoasiainministeriön ja konsulivirastojen alkutaipaleet siirtolaisasioissa	46
4.2	Siirtolaisten tiedot kansallismatriikkiin	50
4.3	Ulkoasiainministeriön perintö- ja korvausjaosto	52
4.4	Yhteenveto Ulkoasiainministeriöstä ja konsulinvirastoista	54
5	Ulkomaan edustustoa koskevan lain ja käsikirjan 1925 mukainen toiminta jäämistöasioissa	56
5.1	Kuvaus kaaviona.....	58
5.2	Selitykset kaavioon.....	59
5.2.1	Vaiheet 1-5	59
5.2.2	Vaiheet 6-11, perintöoikeudesta perinnönjakoon	62
5.3	Suomalaisen vainajan omaiset ja/tai perinnönsaajat Amerikassa.....	65
5.4	Yhteenveto konkreettisesta yhteistyöstä	67
6	Esteitä ja hidasteita	69
6.1	Henkilön identifiointiin liittyvät ongelmat.....	69
6.2	Vilpillinen toiminta	73
6.3	Venäjän Ulkoasiainministeriö Pietarissa	77
6.4	Matkalla kadonneet kirjeet.....	79
6.5	Yhteenveto ongelmista	81
7	Johtopäätökset	83

Lähteet

Arkistolähteet

ULKOMINISTERIÖN ARKISTO, Katajanokan toimipiste, Helsinki

22. APU JA AVUSTUS SUOMALAISILLE ULKOMAILLA

H. Etsiminen, tiedustelut (ulkomailla asuvista omaisista kuolinpesiin liittyen)

Liukkonen Albinus 118/2447

Salmi Laura 20/1791

Salo Vihtori 520/851

30. PERINTÖ- JA PESÄNSELVITYSASIAT SEKÄ JÄÄMISTÖT

H. Perinnöt Suomessa

Perkkiö Kalle 3/1715

Kovala Iida 131/759

Junna Kaisa 9/1673

30. PERINTÖ- JA PESÄNSELVITYSASIAT SEKÄ JÄÄMISTÖT

K. Perinnöt Amerikassa

Andersson Jaakko 83/1759

Anderson John 239/1353

Auvinen Salomon 43/1866

Aronoja Nikolai 9/278

Aronson Rauha 39/1615

Blomqvist Henry 77/2674

Koskela Hilja 141/1687

Koski Erik 34/42

Männistö Olga 317/1145

Mäkinen Kalle 19/1721

Niebaum Gustav 168/38

Saha Salmon 20/1817

Sahanen Kalle 92/1876

Tuikkala Aino 87/1979

Tuomainen Paavo 144/1830

Tuomi Eva 131/32

Tuomisto Mike 37/1789

SUOMEN NEW YORKIN PÄÄKONSULINVIRASTON ARKISTO, JÄÄMISTÖT

Aartila Toivo J 1749

Aaltonen Väinö J 7605

Ahonen Emil J 1769

Dorff Viljo J 7604

Ekman Aksel J 1558

Helander Karl J 1746

Hill Emil J 7612

Huhtala Oskar J 1760

Klemetti Nikke J 1747

Kollanus Hilda J7610

Kärkkäinen Paavo J 9798

Kytö Elsie J 7608

Laine Mandi J 7611

Lindström Ida J 7602

Lovethal Levi J 7601

Luonua Frank J 266

Niemelä Toivo J 1765

Niskanen Olga J 1751

Olson Tilda J 1761

Takala Eljas J 9795

Tommer Heikki J 1770

Vuorinen Frans J 7606

Wännilä Mikko J 7448

KANSALLISARKISTO

Läänintilit, Turun ja Porin läänin henkikirjat T 287, Ikaalisten kihlakunnan Kankaanpään pitäjän (kappelin) henkikirja vuonna 1906 (s. 64).

Ikaalisten tuomiokunnan arkisto (Tma), E Saapuneet asiakirjat, Ec Ylä-Satakunnan tuomiokunnan perukirjat, Ec2 Kankaanpään kärjäkunnan perukirjat, Ec2:1 Kankaanpään kärjäkunnan perukirjat 1857–1868. Tiedosto

487, sivut 966-967. 14.1.1861 Anders Johansson Koskela, Wenesjärvi, kuollut 21.12.1860.

VAASAN HOVIOIKEUDEN ARKISTO (VHA)

D TOISTEET

DK:218 Tuomiotalliot (1914–1914)

Vaasan hovioikeuden päätös 30.1.1914.

Lähdekirjallisuus

Aho, Juhani: Lastuja osa VII Tuhlaajapoika. WSOY, 1917.

Boström, Henrik Johannes, Oikeussuhteet siirtolaisiimme Amerikassa. Lakimies 1.1.1919 No II, s. 90-109.

Boström, Henrik Johannes, Näkökohtia siirtolaisasioiden hoitamisessa Pohjois-Amerikassa ja siitä johtuvassa lainsäädännössä. Defensor Legis 3.6.1920 No 2-3, s. 134-146.

Boström, Henrik Johannes, Silmäys perintösäädöksiin Amerikan Yhdysvalloissa. Defensor Legis 1.1.1921 No 1, s. 31-38.

Chydenius, Jakob Wilhelm: Lärobok I finsk arfs- och testamenträtt. Andra, omarbetade, upplagan. Helsingfors, Akademista Bokhandeln, 1913.

Chydenius, Jakob Wilhelm: Hustrus förmögenhetsrättsliga förhållande till mannen och hans arvingar enligt finsk lag. 1900.

Elenius, Hannes, Suomalaisista palvelustyöistä. Siirtokansan kalenteri 1927, s. 61.

Ilmonen, Salomon: Amerikan suomalaisten historiaa III. Suomalais-luterilaisen kustannusliikkeen kirjapaino, Hancock, Michigan 1926.

Kilpi, O.K.: Suomen siirtolaisuus ja 19. vuosisadan kansantalous. Taloustieteellisiä tutkimuksia XXII. Kirjapaino-osakeyhtiö Sana, Helsinki 1917.

Nyberg, Knut Uno: Neuvonantaja perintö-asioissa ja perinnönjakokaavoja ynnä kiinteistä ja irtaimesta omaisuudesta, puolisoitten omaisuus- ja velkasuhteista, velan maksosta kuoleman tapauksessa, perinnönluovutuksesta, omaisuuden päältäpäin ottamisesta vainajan jälkeen, vuosihaastosta, testamenttioikeudesta ja avioehdoista y.m., y.m. 2. korjattu painos. Werner Söderström Osakeyhtiö 1898.

Siirtokansan kalenteri 1920, Carl.H.Salmisen kustannuksella Duluth, Minn. 1920

- Siirtokansan kalenteri 1925*, Carl.H.Salmisen kustannuksella Duluth, Minn. 1925.
- Siirtokansan kalenteri 1928*, Carl H.Salmisen kustannuksella Duluth, Minn. 1928
- Siirtokansan kalenteri 1931*, Carl.H.Salmisen kustannuksella Duluth, Minn. 1931.
- Siirtolaisuusinstituutti: Komiteamietintö 1924.*
- Suomen tilastollinen vuosikirja 1926.* Uusi sarja, kahdeskymmenesneljäs vuosikerta.
Valtioneuvoston kirjapaino. Helsinki 1926.
- Ulkoasiainministeriö: Ulkomaanedustuksen käsikirja.* Valtioneuvoston kirjapaino,
Helsinki 1932.
- Väänänen, Matti: Siirtolaisen Opas valtameren takaisin maihin.*
Kustannusosakeyhtiö Kirja, Helsinki, 1926.
- Wrede R.A: R.A. Wreden luentoihin perustuvia perintökaaren selityksiä.* Alhfors,
Ilmari; Wasastjerna, Lars; Ahlfors, A.K. Söderström & Co, 1925.

Kirjallisuus

- Abramitzky , Boustan ja Eriksson, Have the poor always been less likely to migrate? Evidence from inheritance practices during the age of mass migration. Journal of Development Economics, Volume 102, May 2013, Pages 2-14.*
- Ainasoja, Katja, "Pahe alas, puhe ylös" – Koti-lehti Amerikan suomalaisten akkulturaation edistäjänä. Turun yliopiston, Kasvatustieteiden laitos, Pro-Gradu 2007.*
- Friedman, Lawrence: American Law in 20th Century, Yale University Press, New Haven and London, 2002.*
- Haara, Paula, Lehmuskallio Asko: Ruumiin ja dokumenttien kytkökset – Suomen passin historiaa. Suomen valokuvataiteen museon julkaisuja 51. Grano, Helsinki, 2020.*
- Hemmer, Ragnar: Perhe-, perintö-, testamentti- ja esineoikeuden historia pääpiirteittäin luentojen mukaan (monistettu). Helsingin yliopiston 1950.*
- Hemmer, Ragnar: Suomen oikeushistorian oppikirja.2, Perheoikeuden, perintöoikeuden ja testamenttioikeuden historia, III painos. Vammalan kirjapaino 1967.*
- Hirvilahti, Jon, Autio, Jaakko, Vuoden 1926 valuuttakurssiratkaisun tarkastelu. Kansantaloudellinen aikakausikirja, 91 vsk, 1/1995, s. 5-14.*

- Huhta, Aleksi*, Vammaisuuden historia, Historiallinen Aikakauskirja Vol 119 nro 2/2021, s. 208-222.
- Kalela, Jorma*: Historiantutkimus ja historia. Gaudeamus, 2000.
- Kangas, Urpo*, Lakiosa eilen, tänään ja huomenna. Defensor Legis 2/2004, s. 575-601.
- Kangas, Urpo*, Suomalaisen siviilioikeuden juuret – esimerkkinä perhe- ja perintöoikeus. Helsingin Yliopiston oikeustieteellisen julkaisuja, Forum Iuris 2017. Oikeuden perusteet 21.
- Karskela Sirkka*, Sukututkijan tietokirja, kahdeksas painos. Gummerus kirjapaino Oy, Vaajakoski, 2008.
- Kekkonen, Jukka*, Oikeudellisen muutoksen tutkimuksesta – Minun metodini. Teoksessa Häyhä Juha (toim.): Minun metodini. Werner Söderström lakitieto, 1997.
- Kero, Reino*, Suureen länteen – siirtolaisuus Suomesta Pohjois-Amerikkaan. Siirtolaisuusinstituutti, Gummerus Jyväskylä 1996.
- Kero, Reino*, Suomalaisina Pohjois-Amerikassa – Siirtolaiselämää Yhdysvalloissa ja Kanadassa. Siirtolaisuusinstituutti, Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 1997.
- Laine, Kirsi*, Väistyvien perillisten elämänkulku ja lounaissuomalaisten mautilojen perinnönjakostrategia 1700–1900. Ennen ja Nyt: Historian tietosanomat 2/2024.
- Matala, Olli*, Siirtolaisuus Raahesta Pohjois-Amerikkaan vuosina 1899–1914. Oulun yliopisto, Historiatieteet, Pro-Gradu 2020.
- Nenonen, Saara*, Ihmeellisesti on Jumala minua kuljettanut täällä – Amerikansuomalaisten kokemukset yhteisöistä siirtolaiskirjeissä 1900 -luvun alkupuolella. Jyväskylän yliopisto, Historian laitos, Pro-Gradu 2023.
- Nevakivi, Jukka*, Ulkoasiainhallinnon historia 1918–1956. Valtion painatuskeskus 1987.
- Norri, Matti*, Lainvalintakysymyksestä jäämistöoikeuden alalla. Defensor Legis No 1. 1980, s. 357-371.
- Pekkarinen, Jussi*, Kävin ja kuulin. Ulkoasiainhallinnon poliittinen raportointi 1918–1933. Otavan kirjapaino Oy, Keuruu 2024.
- Pihlajamäki Heikki*, Johdatus varhaismoderniin oikeushistoriaan. Forum Iuris, Helsingin oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisu Helsinki 2004.

- Pylkkänen Anu*, Oikeudet ja oikeudettomuus, Naisten oikeudet maataloilla – suomalaisen modernisaatiokehityksen pitkä historia. Historiallinen aikakauskirja 4/2006 No 104, s. 382-396.
- Soininen, Seita*, "Toivossa on hyvä elää" – Suomi ja Yhdysvallat 1800- ja 1900-lukujen vaihteen siirtolaiskirjeissä. Helsingin Yliopisto. Humanistinen tiedekunta Alue- ja kulttuurintutkimus, Pro-Gradu 2020.
- Tosh, John*, The Pursuit of History: Aims, Methods and New Directions in the Study of History. Sixth edition. Routledge, Taylor & Francis Group, 2015.
- Ulkoasianministeriön julkaisuja*, Suomen diplomaattisuhteet ulkovaltoihin 1918–1999. 2/2000. Oy Edita Ab.
- Vahtola, Jouko*: Suomen historia Jääkaudesta Euroopan unioniin. Otavan kirjapaino Oy, Keuruu 2004.

Sanomalehti-ilmoitukset

- Industrialisti -lehti 30.12.1920 Nro 306
- Karjala – lehti 18.4.1912
- Kokkola 21.12.1933 Nro 145
- Perä-Pohjolainen 1.10.1912
- Raahen seutu Nro 142, 19.12.1933
- Sanantuoja 8.4.1915 NO 14
- Suomalainen Wirallinen Lehti 4.3.1907 NO 53
- Suomalainen Wirallinen Lehti 31.12.1907 NO 302
- Suomalainen Wirallinen Lehti 22.8.1908 NO193
- Suomalainen Wirallinen Lehti 27.10.1908, NO 249
- Suomalainen Wirallinen Lehti 20.1.1909, NO 15
- Suomalainen Wirallinen lehti 15.3.1911 NO 61
- Suomalainen Wirallinen Lehti 16.4.1912 NO 87
- Tornion lehti 12.12.1908
- Ulkosuomalaislehti 1928
- Uusi Suomi 11.4.1922 NO 84

Sanomalehtiartikkelit

Amerikan Suometar No 79, 10.7.1923
Keski-Suomi NO 104, 31.12.1879
Sanantuoja No 14, 8.4.1915
Suomen Wirallinen lehti NO 41, 18.2.1884
Ulkosuomalaislehti No 5-6, 20.11.1928

Virallislähteet

Avioliittolaki 234/1929

Edilex, perintökaari 1878 [https://www-edilex-](https://www-edilex-fi.ezproxy.utu.fi/lainsaadanto/17340005000?allWords=perintökaari&offset=1&page=20&sort=relevance&searchSrc=1&advancedSearchKey=605970)

[fi.ezproxy.utu.fi/lainsaadanto/17340005000?allWords=perintökaari&offset=1&page=20&sort=relevance&searchSrc=1&advancedSearchKey=605970](https://www-edilex-fi.ezproxy.utu.fi/lainsaadanto/17340005000?allWords=perintökaari&offset=1&page=20&sort=relevance&searchSrc=1&advancedSearchKey=605970)

(luettu 7.3.2025)

Kyrckio-Lag och Ordning 1686 <https://www.mlang.name/arkisto/kyrkio-lag-1686.html>

(luettu 18.4.2025)

Laki aviopuolisoiden velkasuhteista 1889

Laki ulkomaan edustuksesta

Palkollisasetus 1865

<https://agricolaverkko.fi/vintti/julkaisut/historiakone/dokumentti.php?id=425>

(luettu 20.3.2025)

Ruotzin Waldacunnan Laki, Hyväksi luettu ja vastaan otettu Herrain päivillä Wuonna 1734, numeroitu nahkaselkäinen kappale 1772/2000. Werner Söderström Oy, Porvoo 1984. (osio fontilla Times New Roman)

Suomen asetuskokoelma vuodelta 1920 /No 107/25.7.1919 Asetus sisältävä ohjesäännön lähetystöille ja konsulivirastoille

Suomen Suuriruhtinanmaan Asetus-kokous 1864, nro 19

UAK 52 (Ulkomaanedustuksen asetuskokoelma)

UOS (Ulkomaanedustuksen ohjeet ja selitykset)

Internetlähteet

A guide for German immigrants by Otto W. Teztlaff Otto W Teztlaff

<https://repository.rice.edu/server/api/core/bitstreams/cfffd867-5f44-4697-a6ec-31052820f439/content> (luettu 2.4.2025).

American Bar Association, <https://www.americanbar.org/en/> (luettu 29.4.2025)

Lakikirjanäyttely 2009.

https://www.parliament.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/Documents/Lakikirja250-1734.pdf (luettu 21.2.2025).

Family search org. Migration- New York, Passenger arrival lists (Ellis Island), 1892–1925 <https://www.familysearch.org/ark:/61903/1:1:JXVK-WPL?lang=en>.

[Gezelius, Johannes vanhempi \(1615 - 1690\) | SKS Henkilöhistoria](#) (luettu 03.12.2024).

Heikkilä Elina, Avioero 1700-luvun tapaan <https://kotus.fi/avioero-1700-luvun-tapaan/> (luettu 3.4.2025).

Kansalliskirjaston julkaisuarkisto, Siirtokansan kalenterit

<https://www.doria.fi/discover?query=Siirtokansan+kalenteri> (luettu 17.5.2025).

[Maastamuutto - Siirtolaisuusinstituutti Siirtolaisuusinstituutti](#)

<https://siirtolaisuusinstituutti.fi/tutkimus/maastamuutto/> (Luettu 25.11.2024).

New Yorkin -pääkonsulaatin historia <https://finlandabroad.fi/web/usa/historia> (luettu 11.3.2025).

Rauhanpuolustajat – kertomuksia rohkeudesta.

<https://rauhanpuolustajat.org/kertomuksia-rohkeudesta-12-suomen-kutsuntalakko-1902-04/>.

Siirtolaisinstituutti palkitsi historia-alan vaikuttajia.

<https://utu.fi/fi/ajankohtaista/uutinen/siirtolaisinstituutti-palkitsi-historia-alan-vaikuttajia> (luettu 18.4.2025).

Siirtolaisuus Pohjois-Amerikkaan <https://portti.kansallisarkisto.fi/fi/aineisto-oppaat/siirtolaisuus-suomesta-ulkomaille> (luettu 31.3.2025).

Suomen sukuhistoriallinen yhdistys. Kirkonkirjat.

<https://www.sukuhistoria.fi/wiki/index.php/Kirkonkirjat> (luettu 21.4.2025).

Suomen ulkomaanedustustojen raportit 1918-1945 (1921, Washington)

https://um.fi/opendata/raporttiarkisto/1921/#Washington_1921 (luettu 14.5.2025).

Ulkoasiainministeriön arkiston kirjeistöosan arkistojärjestys

<https://um.fi/documents/35732/0/Signumluettelo.pdf/e2295cb1-f592-f4d2-e46f-f5973b40df9a> (luettu 25.3.2025) .

Ulkoministeriön nimi muuttuu. <https://www.sttinfo.fi/tiedote/63928886/um-ulkoministerion-virallinen-nimi-muuttuu?publisherId=1797> (luettu 30.4.2025).

Tieteen termipankki

https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:common_law/laajempi_kuvaus (luettu 6.3.2025).

Yleisimmät etunimet 1860-1970 (kuolleet 1955–1970)

<https://www.tuomas.salste.net/suku/etunimet-kuolleet.html> (luettu 5.3.2025).

Tilastokeskuksen rahanarvonmuunnin

<https://stat.fi/tup/laskurit/rahanarvonmuunnin.html> (luettu 21.4.2025).

Yle Areena 2017. Junapummit. <https://areena.yle.fi/1-3975077> (luettu 29.4.2025).

Lyhenteet

- LUE Laki ulkomaisesta edustuksesta
PK Perintökaari
UM Ulkoministeriö
UMA Ulkoministeriön arkisto
UOS Ulkomaanedustuksen ohjeet ja selitykset
UAK Ulkomaanedustuksen asetuskokoelma
ÄB Ärvda balken (Perintökaari)

Liitteet

Liite 1. Luettelo mukana olleista tapauksista

1 Johdanto

1.1 Taustaa

”Amerikassa kuollut suomalainen miljoonamies. Viime syysk. 17 pnä kerrottiin Gustaf Niebaumin kuolleen, jättäen jälkeensä useita miljoonia. Samalla mainitsimme, että hänen alkuperäinen nimensä olisi ollut Nybom ja että hän on samaa kauppiassukua kuin pankkitirehtööri Nybom. Mikäli tietoomme on tullut lienee uutinen wäärä siinä kohdin, että hänen alkuperäinen nimensä olisi ollut Nybom, jolloin hänellä ei tietysti myöskään ole tekemistä samannimisen pankkitirehtöörin suvun kanssa. On nimittäin kerrottu, että hänen nimensä on alkujaan ollut Gustaf Isaksson ja olisi hän syntynyt Eurajoella w. 1840. Sieltä siirtyi hän w. 1857 Raumalle ja palweli renkinä Rauman maanseurakunnassa. Wiimeiset tiedot hänestä kirkonkirjoissa owat vuodelta 1868, jonka jälkeen otaksutaan hänen oleskelleen ulkomailla. Hän lienee kirjoittanut omaisilleen kirjeitä, joissa on käyttänyt nimeä Niebaum. Omaisuus, jonka hän on jättänyt jälkeensä lienee suomalaisissa oloissa huimaawan suuri, 30 milj. dollaria, 150,000,000 Smk. Aiwan warmoja tietoja perillisistä y.m. seikoista wielä toistaiseksi puuttuu, mutta toden näköiseltä näyttää, että Suomeen on odotettawissa moneen miljoonaan nouseva perintö. Perilliset woiwat kääntyä Turun Lakiasiaintoimiston omistajan Lak.kand. Antti Mikkolan puoleen Turussa, jolla on asiamiehenä Amerikassa eräs yhdyswaltain tunnetuimpia asianajotoimistoja. – Tur.S”

Tämä lehti-ilmoitus oli Tornion lehdessä 12.12.1908. Siirtolaiseksi lähteneen ja Amerikassa vaurastuneen ja kuolleen Gustaf Niebaumin perillisiä etsittiin kymmenien eri lehti-ilmoitusten avulla.

Vastaavanlaisia ilmoituksia oli sadoittain Suomen Suuriruhtinaskunnassa, myöhemmin itsenäisessä Suomessa, ilmestyneissä sanomalehdissä etsittäessä tietoja siirtolaisista tai heidän sukulaisistaan yhteydenottoja ja perillisten löytymistä varten. Ilmoitus Gustaf Niebaumin perillisistä kuvaa mielestäni hyvin siirtolaisuuteen liittyviä ongelmia: mikä oli siirtolaisen oikea nimi, missä hän oli syntynyt, oliko hänellä puolisoa, perillisiä tai muita omaisia?

Suomen Suuriruhtinaskunnasta lähti suuren muuttoliikkeen aikana, vuosina 1870–1914, siirtolaiseksi Amerikkaan eri lähteiden ja tilastotiedon mukaan yhteensä noin 350 000 henkilöä. Vuosina 1900–1909 määrä oli ennätysellinen 150 000 henkilöä, eniten lähtijöitä oli

Satakunnasta ja Vaasan ja Oulun lääneistä.¹ Vuoden 1925 Siirtokansan kalenterissa olleen tiedon mukaan suuri osa siirtolaisista asui Amerikassa Minnesotan ja Michiganin alueilla, vuonna 1925 yhteensä noin 193 000 henkilöä.² Määrä vaihtelee eri lähteissä, sillä siirtolaisen määritelmää oli laajennettu vuodesta 1924 alkaen. Aiemmin siirtolaisella oli tarkoitettu henkilöä, jolla oli työpaikka ja joka lähti ”hakemaan työansioita”, käsitteen laajentaminen tarkoitti, että siirtolaiseksi määriteltiin kaikkia henkilöitä, jotka matkustivat työnhakuun.³

Siirtolaisten aseman oikeudellista tarkastelua on hyvä aloittaa jo siitä hetkestä, kun henkilöt ovat poistumassa Suomesta. Maastamuuttoa varten tarvittiin yleensä passi, ja lisäksi esimerkiksi Suomen Höyrylaivayhtiö Oy piti matkustusluetteloita siirtolaiseksi lähteneistä henkilöistä. Passi- ja matkustusluettelot ovat kuitenkin puutteellisia, sillä matkaan saatettiin lähteä ilman passia, tai passi haettiin, mutta matkaan ei lähdettykään. Alun alkaen passi on ollut pelkkä todistus henkilön oikeudesta matkustaa, ja yksinään riittämätön todistamaan henkilöllisyyttä. Matkustettaessa tuli olla muitakin dokumentteja osoittamaan, että henkilö on elänyt kunniallista elämää eikä ole vaaraksi yleiselle turvallisuudelle. Valokuvien ilmaantumisesta passiin kerrottiin Uusi Suometar -lehdessä vuonna 1915. Kuvalla varustettu passi helpotti lähinnä santarmien työtä, sillä passin tarkastusta voitiin tehdä junassa matkalla Pietariin, junat eivät myöhästelleet asemalla suoritettavan passintarkastuksen takia.⁴

Siirtolaiset saapuivat laivalla Amerikkaan New Yorkiin, ensin Castle Gardeniin (1855–1890) ja sen sulkeuduttua Ellis Islandille (1892–1924). Näissä suoritettiin maahantulotarkastus ja kirjattiin henkilö maahan saapuneeksi.⁵

Tutkijoiden mielestä siirtolaisuuden syynä on ollut muun muassa liian nopea väestön kasvu, kun taas lähtijät lähtivät paremman elintason toivossa. Lähtijöiden kotikylässä saatettiin siirtolaisuus nähdä negatiivisesti, lähdön syyksi sanottiin työn sijasta olevan ”rahan himo”. Syyksi voitiin mainita myös ”häijyä akkaa”, tai oli lähdettävä ”jalkavaimoja pakoon” tai vaan seikkailunhalusta maailmalle.⁶ Henkikirjoista käy myös ilmi naapurien esimerkin vaikutus

¹ Kero 1996, s. 58.

² Siirtokansan kalenteri 1925, s. 67.

³ Siirtokansan kalenteri 1928, s. 143.

⁴ Haara – Lehmuskallio 2000, s.17.

⁵ Castle Garden, immigration before Ellis Island. <https://www.familysearch.org/en/blog/ny-castle-garden-ellis-island> (luettu 6.1.2025).

⁶ Kero 1996, s. 15.

siirtolaiseksi lähtemiselle. Henkikirjoista voi lukea rivi toisensa perään joko lähteminen Amerikkaan tai ”köyhä”.⁷

Olen sukututkimusta harrastaneena tutustunut siirtolaisuuteen ja etsinyt itsekin Amerikkaan muuttaneita sukulaisiani. Siirtolaisuuden tutkimisessa innostavinta ja myös mukaansa tempaavinta ovat olleet alati löytyvät uudet ja yllättävät kotimaiset ja ulkomaiset lähteet, joiden avulla on omaa tutkimusta voinut jatkaa. Oman isoisoäitini Wilhelmiinan löytyminen Ellis Islandin rekistereistä New Yorkista oli suuri ilo ja työvoitto. Wilhelmiina lähti Amerikkaan vuonna 1907 jättäen tyttärensä, minun isoäitini, silloiseen Suomen Suuriruhtinaskuntaan sisarensa hoiviin. Omassa sukututkimuksessani havaitsin, että passien valokuvattomuus oli ilmeisesti mahdollistanut isoisoäitini matkustamisen kaksoissisarensa Marian passilla. Laivan matkustajaluettelossa oli matkustajana hänen sisarensa Maria, mutta Ellis Islandille saapuneiden luetteloon oli kirjoitettu Wilhelmiina. Amerikassa Wilhelmiina oli perustanut uuden perheen, isoäitini oli saanut myös uusia sisaruksia. Wilhelmiinan kuolemaan tai sen jälkeiseen perinnönsaajien etsintään liittyviä tietoja ei löytynyt viranomaisilta, joten laajensin etsintääni amerikkalaisiin kirjastoihin, sanomalehtiin ja siellä oleviin paikallisiin sukututkijoihin. Wilhelmiina oli löytämäni tietojen perusteella todellisuudessa kuollut jo vuonna 1924, Suomessa hänet julistettiin kuolleeksi vuonna 1972.

Ulkoasiainministeriöllä ja Suomen ulkomaanedustustolla oli merkittävä rooli siirtolaisuuteen liittyvissä asioissa. Heidän kauttaan etsittiin ja kyseltiin tietoja elossa olevista sukulaisista niin Suomessa kuin Pohjois-Amerikassakin. Itselleni tuli yllätyksenä, että Ulkoasiainministeriöllä on runsaasti siirtolaisuutta koskevia arkistoja, joista siirtolaiseksi lähteneiden sukulaisten tietoja voi löytää. Ulkoasiainministeriö ei oman isoisoäitini tapauksessa ollut yhteydessä Suomessa oleviin sukulaisiin. Näkökulmani tässä tutkimuksessa voisi sanoa olevan sukututkimusta harrastavan henkilön näkökulma, ja toivon tämän tutkielman auttavan lukijaa ymmärtämään miten tieto kulki viranomaisten kesken ja miten tietoa mahdollisista perinnöistä on voinut saada.

Valitsin tutkielmani otsikoksi Amerikan Työmies -lehdestä vuodelta 1900⁸ löytyneen ”Iloinen Englanti ”- novellin 7 luvun otsikon ”Kuka luo rikkauden ja kuka sen saa”. Otsikko antaa

⁷ Henkikirja T:287 (1907-1907) tiedosto 66.

⁸ Amerikan Työmies 19.6.1900 NO 19, s. 1.

mielestäni osuvan kuvan ja toisaalta ajattelun aihetta työni sisällölle – mihin joutuivat ne mahdolliset kuuluisat ”Amerikan perinnöt”?

1.2 Tutkimuskysymykset

Suomesta lähti siirtolaiseksi Amerikkaan suuren siirtolaisaallon (1870–1914) aikana noin 300 000 henkilöä, takaisin Suomeen palasi n 20%.⁹ Amerikalla tässä tutkimuksessa tarkoitan Amerikan Yhdysvaltoja. Materiaalia ulkomailla kuolleista suomalaisista löytyy digitoituna Kansallisarkiston Arkistojen portista ja myös digitoimattomana, ja lisäksi Ulkoministeriön arkistoon arkistoituna. Ulkoministeriön arkistosta löytyy myös Suomen Amerikassa sijainneiden edustustojen aineistoa. Ulkomailla kuolleiden henkilöiden jäämistön selvittämiseen ja omaisten ja perillisten etsimiseen liittyvää alkuperäistä arkistoitua materiaalia on Ulkoministeriön arkistossa heidän tietopalvelusta saamani tiedon mukaan noin 7700 henkilöstä. Määrä on yllättävän pieni suhteutettuna kaikkiin siirtolaiseksi lähteneisiin henkilöihin ja siksi mahdollisten perinnönjakoon liittyvien ongelmien selvittäminen on myös mielenkiintoista.

Oma henkilökohtainen kiinnostukseni sukututkimukseen, varsinkin isoisoäitini kohtalo, sekä Henrik Johannes Boströmin artikkelit siirtolaisuudesta herättivät mielenkiintoni tutkia tarkemmin siirtolaisten perintöjen jakoa. Henrik Johannes Boström (1876–1930) oli varatuomari, kanslianeuvos, sukututkija ja numismaatikko.¹⁰ Hän oli kirjoittanut siirtolaisten oikeussuhteisiin ja perintöjen jakoon liittyvistä ongelmista, ja hänen kriittisten mielipiteittensä vuoksi halusin selvittää tarkemmin siirtolaisten ja heidän omaistensa perintöoikeuden toteutumista ja perintöjen kotiuttamista Suomeen.

Työni kannalta keskeisimmät kysymykset koskevat viranomaisten toimintaa omaisia ja perillisiä etsittäessä. **Miten perinnönjaot onnistuivat toisaalta Suomessa voimassa olleen perintöoikeuden ja toisaalta Pohjois-Amerikassa vallinneiden oikeuskäytänteiden valossa? Miten Ulkoasiainministeriö ja konsuliverkosto toimivat siirtolaisuusasioissa? Minkälaisia perintöoikeuden toteutumiseen vaikuttaneita käytännön ongelmia nousi aineistosta esiin?** Tutkimuksen tarkoituksena on avata lukijalle siirtolaisten perintöoikeuden toteutumista ja katsoa samalla yhteiskunnan ja oikeuden välistä suhdetta viranomaisten toimintatapaan vaikuttavana seikkana. Suomen ulkoasiainministeriön lisäksi Yhdysvalloissa

⁹ Kero 1996, s. 144.

¹⁰ Otavan iso tietosanakirja 1966, osa 7.

sijainneet Suomen suurlähetystö ja konsulin- ja varakonsulinvirastot olivat avainasemassa perintöasioiden hoitamisen ja sujumisen kannalta. Selvitän käytännön esimerkkien avulla Suomen edustuston ja Suomen Ulkoministeriön toimintaa jäämistöjä ja omaisia selvittäessä. Yhdysvallat tunnusti Suomen itsenäisyyden vasta keväällä 1919, jolla myös lienee ollut vaikutusta Suomen konsuliviranomaisten työhön.¹¹

Haluan tuoda esille myös aineiston joukossa olleista kirjeistä välittyneitä **omaisten näkemyksiä ja odotuksia asioiden hoidosta**. Kalela kirjoittaa kirjassaan miten historiallisessa tutkimuksessa on tärkeää pyrkiä selvittämään todellisuutta¹², ja kirjeenvaihto omaisten ja viranomaisten kesken antanee luotettavan selvityksen omaisten odotuksista.

1.3 Aiemmat tutkimukset ja aiheen rajaaminen

Siirtolaisuudesta ilmiönä on kirjoitettu kymmeniä kirjoja ja tehty useita tutkielmia eri lähteiden pohjalta ja eri näkökulmista. Siirtolaisuusinstituutin perustaja ja johtajana vuosina 1974–2009 toiminut tohtori Olavi Koivukangas on kirjoittanut useita kirjoja ja artikkeleita siirtolaisuudesta, samoin kuin vuodesta 1980 lähtien Siirtolaisuusinstituutissa toiminut erikoistutkija Jouni Korkiasaari. Turun yliopistossa toiminut professori Reino Kero on myös ansioitunut amerikansuomalaiseen siirtolaisuuteen perehtyneenä tutkijana ja useiden kirjojen ja kirjasarjojen kirjoittajana.¹³ Pro-Gradu töitä löytyy yliopistoista useitakin, esimerkiksi Olli Matalan Historiatieteiden tutkielma Oulun yliopistosta vuodelta 2020 “Siirtolaisuus Raahesta Pohjois-Amerikkaan vuosina 1899–1914” antaa monipuolisen yleiskuvan siirtolaiseksi lähteneistä henkilöistä ja heidän sijoittumisestaan Amerikkaan.¹⁴ Matalan tutkimus on laadittu Siirtolaisuusinstituutin aineistoja hyödyntämällä. Historian laitokselta Jyväskylän yliopistosta on vuonna 2023 Saara Nenonen kirjoittanut kirjeisiin pohjautuvan tutkielman “Ihmeellisesti on Jumala kuljettanut minua täällä muukalaisten maassa – Amerikansuomalaisten kokemukset yhteisöistä siirtolaiskirjeissä 1900 -luvun alkupuolella”.¹⁵ Seita Soininen puolestaan on vuonna 2020 kirjoittanut mielenkiintoisen tutkielman Helsingin yliopiston Humanistisen tiedekunnan Alue- ja kulttuuritutkimuksen Pohjois-Amerikan linjalta otsikolla “Toivossa on hyvä elää –

¹¹ Kalela 2000, s.147.

¹² Kalela 2000, s.50.

¹³ Siirtolaisinstituutti palkitsi historia-alan vaikuttajia <https://utu.fi/fi/ajankohtaista/uutinen/siirtolaisinstituutti-palkitsi-historia-alan-vaikuttajia> (luettu 4.1.2025).

¹⁴ Matala 2020.

¹⁵ Nenonen 2023.

Suomi ja Yhdysvallat 1800- ja 1900- lukujen vaihteen siirtolaiskirjeissä”. Hänen tutkimuksensa perustuu myös aikalaisten kirjeisiin ja niistä saatuun mielikuvaan siirtolaisuudesta.¹⁶ Turun yliopiston Kasvatustieteiden laitokselta on Katja Ainasoja kirjoittanut vuonna 2007 tutkielman “Pahe alas, puhe ylös” – Koti-lehti Amerikan suomalaisten akkulturaation edistäjänä. Tämä työ on myös Siirtolaisuusinstituutin Web Reports No.24¹⁷.

Sellaista teosta tai tutkielmaa, jossa keskeisenä teemana olisi käsitelty Amerikkaan muuttaneiden siirtolaisten perintöoikeuden toteutumista, en löytänyt. Aiemmin mainittu Henrik Johannes Boström oli siirtolaisten oikeudellisten suhteiden ongelmista kiinnostuneena asianajajana kirjoittanut aiheeseen liittyviä artikkeleita. Hän toimi muun muassa Vaasan hovioikeuden tuomarina ja kuului Vaasan asianajajayhdistykseen. Kirjoittamistaan artikkeleista saamani käsityksen perusteella yhdistyksen jäsenet olivat asianajajina tekemisissä Vaasan ja Pohjanmaan alueilla siirtolaisiin kohdistuvissa perintöasioissa, ja olivat näin tietoisia myös mahdollisista ongelmista. Henrik Johannes Boström kritisoi vuonna 1919 kirjoittamassaan artikkelissa “Oikeussuhteet siirtolaisiimme Amerikassa” Ulkoasiainministeriön tapaa hoitaa siirtolaisuuteen liittyviä asioita.¹⁸ Vuonna 1920 hänen artikkelinsa “Näkökohtia siirtolaisasioiden järjestämisessä Pohjois-Amerikassa ja siitä johtuvassa lainsäädännössä” oli myös alustuksena Suomen Asianajajaliiton vuosikokouksessa 15.15.1920.¹⁹ Henrik Johannes Boström koki ongelmien johtuvan muun muassa puutteellisesta lainsäädännöstä, mutta hän ei juurikaan avannut eikä perustellut tarkemmin näkemyksiään kirjoittamissaan artikkeleissa.

Amerikan Yhdysvallat tunnusti Suomen vuonna 1917 tapahtuneen itsenäistymisen vasta 7.5.1919.²⁰ Tämän jälkeen Suomi ryhtyi järjestämään edustusta Pohjois-Amerikkaan. Henrik Johannes Boströmin perinnönjakoja koskeva kritiikki kohdistui itsenäisen Suomen ensimmäisiin vuosikymmeniin, Suomen edustuston kehittymisen osuessa samaan ajanjaksoon, ja siksi olen rajannut aiheeni käsittelemään vastaavaa ajankohtaa, 1920–1930 -lukuja.

Perehdyn viranomaisten toimintaan Ulkoministeriön arkistosta löytyvien ulkomailla kuolleita suomalaisia koskevan arkiston sekä New Yorkin konsulinviraston siirtolaisten jäämistöasioita

¹⁶ Soinen 2020.

¹⁷ Ainasoja 2007.

¹⁸ Boström 1919, s.90.

¹⁹ Boström 1920, s.24.

²⁰ Ulkoasiainministeriön julkaisuja 2000, s. 133.

koskevan arkiston avulla. Aineisto kokonaisuudessaan muodostuu useammasta erilaisesta luokasta, ja tässä työssä on lähteenä käytetty neljää eri arkistoluokkaa kyseisiltä ajoilta.

Analysoin esimerkkitapausten avulla, miten paljon perintöjä Suomeen saatiin, ja mitä vaikeuksia ja ongelmia lähdeaineiston perusteella on voitu havaita perintöoikeuden soveltamisessa siirtolaisiin. Kuvaan perintö-, testamentti- ja avioliitto-oikeuden säädöksiä niin Suomessa kuin Amerikassa pääperiaatteiden tasolla ja niiden toteutumista oikeiden esimerkkien avulla. En käsittele tässä tutkielmassa siirtolaiseksi luokiteltujen merimiesten oikeudellisia suhteita.

1.4 Tutkimusmetodi ja lähteet

Oikeushistoriallinen tutkimus pyrkii analysoimaan oikeudellista muutosta. Tutkimus voi keskittyä myös etsimään ratkaisuja oikeudellisiin ongelmiin.²¹ Tässä tutkimuksessa muutoksen analysoinnin sijaan tarkastelen Amerikkaan suuntautuneen siirtolaisuuden oikeudellisia ongelmia niihin mahdollisesti löytyvine syineen. Metodini on oikeushistoriallinen ja tutkimuskohteinani ovat Suomessa 1900 -luvun alkupuolella vallinneet perintöoikeuden toteutumiseen vaikuttaneet oikeusnormit, oikeudelliset instituutiot ja käytännöt. Maastamuuttoa ilmiönä ja maastamuuton aiheuttamia seurauksia siirtolaisten oikeuksiin voidaan toisaalta tarkastella myös kulttuurihistoriallisella painotuksella, huomioiden yhteiskunnan poliittinen ja taloudellinen tilanne. Taustaolettamus mahdollisissa hallituksen esityksissä ja lakiuudistuksissa on mielestäni ollut kehitysoptimistinen, oikeus kehittyy ajan myötä parempaan suuntaan, uuden lain ollessa aina edellistä parempi ja havaittuja ongelmakohtia on korjattu niiden ilmaantumisen myötä.²²

Tutkimuksessa on tärkeää selvittää ja kuvata oikeudenmukaisesti asioiden oikea laita kyseisenä aikana.²³ Tästä syystä pyrin käyttämään lähinnä primäärilähteitä, aikalaista kirjallisuutta ja lehdistöä, sekä virallisia viranomaisten asiakirjoja. Kirkonkirjat eivät lukeudu tämän tutkimuksen lähteisiin, mutta ovat yhtenä tärkeänä osana viranomaisten toiminnassa henkilöä jäljitettäessä ja siksi haluan tuoda ne tässä esille ja korostaa niiden merkitystä selvitetessä henkilöiden sukulaisuussuhteita. Suomessa henkilön elämää pystyttiin seuraamaan kirkonkirjojen avulla. Esimerkkitapaukset osoittavat miten myös viranomaiset joutuivat

²¹ Kekkonen 1997, s. 131-132.

²² Kekkonen 1997, s. 135.

²³ Kalela 2000, s.54,55.

turvautumaan ensimmäiseksi kirkonkirjoihin. Vuoden 1686 kirkkolaisissa ”Kyrckio-Lag och Ordningi” määriteltiin papiston tehtäviä.²⁴ Laki edellytti papistoa seuraamaan seurakuntalaisten lukutaitoa ja elämää ja kirjaamaan huomionsa kirkollisiin asiakirjoihin. Nämä asiakirjat – syntyneiden luettelot, rippikirjat, kuulutetut ja avioliittoon vihityt, muuttaneiden luettelot ja kuolleiden luettelot – muodostivat ”henkilörekisterin” jonka avulla henkilöä pystyttiin jäljittämään. Siirtolaisuutta tutkittaessa rippikirja muuttokirjan ohella antaa tietoa henkilön muutoista, sillä rippikirjaan merkittiin avioliitot, muutot ja lopulta myös tiedot kuolemasta. Sukulaisuussuhteet voitiin selvittää rippikirjojen avulla. Vanhemmista henkilöistä tarvittavat virkatodistukset ja tiedot sukulaisuussuhteista perustuvat yhä edelleen vanhojen rippikirjojen ja syntyneiden luettelon tietoihin. Valitettavasti osa kirkonkirjoista on tuhoutunut tulipalojen vuoksi tai niitä on erehdyksessä muuten tuhottu, joten täysin aukotonta tutkimusta ei jokaisen henkilön osalta välttämättä ollut mahdollista tehdä.

Historian tutkimus parhaimmillaan perustuu primäärilähteisiin. Toshin mukaan tutkimusta voi lähestyä lähteistä käsin, jolloin tutkimuksen lopputulosta ei etukäteen voi tietää, lähteet saattavat viedä tutkijaa mihin tahansa. Toinen vaihtoehto on lähestyä tutkimuskysymysten avulla, jolloin joudutaan miettimään lähteiden relevanttiutta tutkimuskysymykseen nähden.²⁵ Omassa työssäni on molempia näkökohtia, toisaalta tutkimuskysymys perinnöistä on selkeä, mutta siihen ei löydy suoraa vastausta tietyistä lähteestä, joten joitain lähteitä on varmasti jäänyt löytämättä. Ja toisaalta uteliaisuus uusia ja outoja lähteitä kohtaan toi eteeni sattumalta myös tietoa, joka auttoi ymmärtämään ja analysoimaan aineistoa. Käyttämieni lähteiden syntyminen on perustunut todelliseen elämään ja toimintaan, joten niiden aitoutta en epäile. Vastaukset tutkimuskysymyksiini syntyvät vasta aineiston läpikäymisen ja analysoinnin jälkeen.

Toshin mukaan sanomalehdistö on historioitsijalle tärkeimpiä lähteitä.²⁶ Olen käyttänyt tässä tutkimuksessa aikalaisia sanomalehtien lehti-ilmoituksia ja aikakauslehtien artikkeleita, jotka ovat löytyneet digitoituna historiallisesta sanomalehtiarkistosta. Sanomalehti-ilmoittaminen ilmenee tässä tutkimuksessa myös yhtenä viranomaisen toimintatapana. Amerikasta käsin etsittiin Suomeen jääneitä omaisia survautuen myös eri sanomalehtiin. Amerikansuomalaisia siirtolaisia varten oli Amerikassa perustettu useita sanomalehtiä ja Suomessa ilmestyvä Suomalainen Wirallinen lehti oli myös käytössä viranomaistoiminnassa.

²⁴ Kyrckio-Lag och Ordning 1686 Luku 24 <https://www.mlang.name/arkisto/kyrkio-lag-1686.html>.

²⁵ Tosh 2015, s. 99-104.

²⁶ Tosh 2015, s.78.

Suurin osa lähteistä liittyy Ulkoministeriöön. Ulkoasiainministeriön nimi muuttui virallisesti Ulkoministeriöksi vasta 1.1.2018.²⁷ Olen käyttänyt Ulkoministeriön nimeä, kun kirjoitan arkistosta. Ulkoasiainministeriön nimi puolestaan on mainittu viranomaisena silloisten tapausten yhteydessä. Ulkoasiainministeriö itse on käyttänyt pelkkää Ulkoministeriö nimeä esimerkiksi lehti-ilmoituksissaan, mutta kyse on kuitenkin jokaisessa tilanteessa samasta viranomaisesta.

Tutkimuksen tärkeimpinä lähteinä pidän Ulkoministeriön arkistossa olevia alkuperäisiä digitoimattomia Amerikassa kuolleiden suomalaisten jäämistöjen selvittämiseen ja perinnönsaajien etsimiseen liittyviä asiakirjasarjoja. Asiakirjasarja S30K *Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt Amerikassa. Ulkomailla asuvien omaisten tiedusteluja kuolinpesiin liittyen* löytyy asiakirjasarjasta S22H ja lisäksi arkistosarjasta S22M *Suomalaisten kuolintodistukset ja kuolinilmoitukset ulkomailta ja ulkomaille* vuosilta 1918–1950 löytyy satunnaisesti ulkomailla asuvien perillisten osoitteiden etsintää Amerikassa. Suomen edustuston toimintaa Pohjois-Amerikassa kuvaa parhaiten New Yorkin pääkonsulinviraston arkiston suomalaisten siirtolaisten jäämistöjä koskevat asiakirjat.

Asiakirja-aineisto on aikanaan laadittu perillisiin ja omaisten etsintää varten, niitä ei ole kirjoitettu mahdollisen myöhemmän tarkastelun ja analysoinnin vuoksi. Nämä asiakirjat eivät ole olleet raporteja asioista vaan ne kuvaavat sitä prosessia, miten Ulkoasiainministeriö ja Konsulinvirastot ovat hoitaneet suomalaisten siirtolaisten jäämistöasioita. Olen pyrkinyt ottamaan tietoja eri lähteistä antaakseni luotettavan kuvan silloisista toimintatavoista.²⁸

Analysoin yksittäisiä todellisia tapahtumia havainnollistaakseni asioiden kulkua ja auttaakseni lukijaa ymmärtämään siirtolaisten perintöasioiden hoitoon vaikuttaneita seikkoja. Ulkoministeriön aineiston yllättävän suppeuden (vain n. 7700 aktia), ja vaikeaselkoisen arkistoinnin vuoksi mukaan tuli myös muutama tapaus 1940-luvulta.

Tapaukset ovat valikoituneet Ulkoministeriön arkistosta satunnaisesti. Aineisto on arkistossa aakkosellisessa järjestyksessä, ilman osavaltio- tai vuosirajauksia. Pohjois-Amerikassa kuolleiden siirtolaisten kuolemiin ja jäämistöihin liittyvää aineistoa löytyy arkistosta useita kymmeniä hyllymetrejä ja henkilökunta toimittaa pyynnöstä aineistoa tutkijasaliin pari

²⁷ Ulkoministeriön nimi muuttuu. <https://www.stinfo.fi/tiedote/63928886/um-ulkoministerion-virallinen-nimi-muuttuu?publisherId=1797> (luettu 30.4.2025).

²⁸ Tosh 2015, s. 108.

hyllymetriä kerrallaan. Olen tilannut tutkijasaliin tutkittavaksi arkistolaatikoita, joista löytyy sukunimiä, jotka alkavat aakkosilla A, H, K, M, N, S, T ja V. Näiden kirjainten on tarkoitus edustaa suomalaisten sukunimien yleisimpiä alkukirjaimia. Arkistolaatikot ovat täynnä toinen toistaan paksumpia henkilön sukunimellä merkittyjä paperikansioita eli akteja, ja olen satunnaisesti poiminut niitä asiapaperikansioita, jotka arkistolaatikosta on ollut mahdollista ottaa kansioita vahingoittamatta. Valituksi tulleiden henkilöiden kuoleman jälkeen tapahtuvaa perillisten etsintää ja perinnönjakoa koskevia asiakirjoja on analysoitu ja avattu salassapitosäännösten sallimissa rajoissa. Asiakirjasarja S30K sisältää asiakirjoja vuosilta 1920–1981 ja S22H vuosilta 1918–1950, joten otanta henkilöistä on satunnaista ja olen pyrkinyt valitsemieni aakkoskirjainten ja tapausten joukosta löytämään tutkimuksen rajaukseen sopivia esimerkkejä.

Ulkoministeriön New Yorkin pääkonsulinviraston jäämistöjä koskeva arkisto on aineistosta mielestäni mielenkiintoisin. Ulkoministeriön arkistosta löytyy heiltä saamani tiedon mukaan enemmän kuin 200 hyllymetriä New Yorkin pääkonsulinviraston kansioita. Tämä aineisto puolestaan on arkistoitu numero- ja vuosijärjestykseen, joten sieltä valikoidut esimerkit edustavat aikarajausta, mutta valintaa ei voinut tehdä aakkosten perusteella. Arkisto oli järjestetty aikajärjestykseen sisältäen yllättäen muutakin kuin vain suoranaisesti jäämistöihin liittyviä asioita, seasta löytyi mm. avioeroihin ja lasten elatuksiin liittyviä riita-asioita. Aineistossa oli ilokseni Suomen ulkoministeriön arkiston aineistoa täydentävää materiaalia, ja vaikka tutkielmani sisältää kaiken kaikkiaan lukumääräisesti vain runsaat kaksikymmentä eri tapausta molemmista arkistoista, niin tapausten sisällöistä kävi ilmi keskenään samoja ongelmia ja rohkenenkin näiden yhteneväisyyksien vuoksi tekemään joitakin johtopäätöksiä toiminnasta ja mahdollisista ongelmista.

Aineisto on valittu ”Ulkoasiainministeriön arkiston kirjeistöosan arkistojärjestys” -luettelosta jäämistöön viittaavan nimen perusteella. Aineisto osoittautui valtavan laajaksi, joten valitsin arkistoja, jotka mielestäni parhaiten liittyivät jäämistöihin.²⁹

Tutkimuksen lähteenä on myös Amerikassa ilmestyneitä suomalaisia pienpainatteita. Suomalaisia siirtolaisia varten oli runsaasti julkaisuja, kuten Salomon Ilmosen (1871–1940), amerikansuomalaisen papin, omakustanteinen vuosina 1919–1926 ilmestynyt ”Amerikan suomalaisten historiaa” – teossarja. Hän kertoi kirjoissaan mm. nimekkäistä suomalaisista ja

²⁹ Ulkoasiainministeriön arkiston kirjeistöosan arkistojärjestys
<https://um.fi/documents/35732/0/Signumluettelo.pdf/e2295cb1-f592-f4d2-e46f-f5973b40df9a> (luettu 25.3.2025).

hän oli koonnut siirtolaisista myös väkilukutilastoa vuonna 1926: hänen mukaansa Minnesotaan lähti n 93 000 suomalaista.³⁰ Kaikille suomalaisille jaettiin Amerikassa vuosina 1921, 1923, 1924, 1926, ja 1928 The National Society – Daughters of the American Revolutionin julkaisema ”Yhdysvaltain käsikirja – Hyödyllistä tietoa siirtolaisille ja ulkomaalaisille”. Kirjassa opastettiin miten Amerikassa tulisi toimia ennen vihkimistä, mikäli haluaa avioliittoon, miten vaimoa elätetään, miten rahoja tulisi säästää ja mihin tallettaa, ja suomalaisille opetettiin myös Amerikan uskontunnustus. Matti Väänäsen teos ”Siirtolaisen opas valtameren takaisin maihin” antoi hyvän kuvan asioista, joita siirtolaisten tuli opetella.

Erittäin hyväksi lähteeksi osoittautui Amerikassa vuosittain ilmestynyt suomalaisille tarkoitettu Siirtokansan kalenteri – kirjanen. Muutamia hyvin säilyneitä kalentereita löytyi Siirtolaisuusinstituutin Turun käsikirjastosta, ja digitaalisesti arkistoituja kalentereita löytyi vuosilta 1918–1938 Kansalliskirjaston ylläpitämästä doria.fi -julkaisuarkistosta.³¹ Kalenterit sisälsivät mm. konsulivirastojen osoitteita, niissä annettiin ohjeita passiasioissa, kerrottiin kansalaisuusasioista, neuvottiin perintöasioissa ja miten Suomeen tuomioistuimiin tai viranomaisiin lähetettävien asiakirjojen tuli olla Suomen Yhdysvalloissa olevan pääkonsuliviraston vahvistamia. Kalenterissa annettiin ohjeita sukunimen muuttamisesta, testamentin tekemisestä ja kirjoitettiin myös auki esimerkiksi Minnesotan perintölakia.

Kirjoittamisen apuna ja tukena olen käyttänyt oikeushistorian kirjoittamista käsittelevää kirjallisuutta.

1.5 Tutkimuksen rakenne

Tämän tutkimuksen keskiössä on Ulkoasianministeriön ja Suomen edustustoverkoston toiminta siirtolaisten perintöoikeuden toteuttajina. Analysoinnin mahdollistamiseksi käyn läpi Suomessa voimassa ollutta perintölainsäädäntöä, Pohjois-Amerikan eri osavaltioiden perintöoikeutta, Ulkoministeriön arkistossa olevia Amerikassa kuolleiden suomalaisten jäämistöön ja perinnönjakoon liittyviä asiapapereita, sekä Suomen New Yorkissa sijainneen pääkonsuliviraston arkistoja siirtolaisten jäämistöasioiden hoitajana.

³⁰ Ilmonen III 1926 s. 338.

³¹ Kansalliskirjaston julkaisuarkisto <https://www.doria.fi/discover?query=Siirtokansan+kalenteri> (luettu 17.5.2025).

Johdannon ja johtopäätösten lisäksi tutkielmassa on viisi päälukua, joiden avulla pyrin esittämään miten perintöoikeutta sovellettiin, minkälaisia vaikeuksia soveltamisessa mahdollisesti esiintyi ja saatiinko Suomeen siirtolaisten perintöjä. *Ensimmäisessä pääluvussa* teen katsauksen siirtolaisuuteen ilmiönä, miksi Suomesta lähdettiin ja miten lähtijöihin suhtauduttiin. Analysoin myös niitä kirjeissä esiintyneitä toiveita, odotuksia ja ajatuksia, joita Suomeen jääneillä omaisilla oli siirtolaisten mahdollisiin perintöihin liittyen.

Toisessa pääluvussa käyn lyhyesti läpi sekä Suomessa että Amerikassa voimassa ollutta perintöoikeutta. Ensimmäinen alaluku käsittelee Suomen perintöoikeutta, sisältäen myös kadoksissa olevan tai ulkomaille muuttaneen henkilön mahdollisuudesta periä. Toinen alaluku käsittelee Pohjois-Amerikan perintöoikeutta. Perintöoikeuden sisältö vaihteli Pohjois-Amerikan eri valtioiden välillä, joten esitys ei ole kattava, mutta antaa kuitenkin kuvan perinnönjakoon vaikuttaneista tekijöistä.

Kolmas pääluku käsittelee Ulkoasiainministeriön ja Suomen Pohjois-Amerikassa sijainneen edustustoverkoston alkutaipaleita Suomen itsenäistymisen jälkeen. Amerikan Yhdysvallat tunnustivat Suomen itsenäisyyden keväällä 1919 jolloin edustustoverkoston rakentaminen alkoi.

Neljännessä pääluvussa kuvaan ulkoasiainhallinnon ja edustustojen toimintaa ohjanneen lain ja käsikirjan sisältöä. Kuvaan perinnönjakoon liittyvää toimintaa prosessia sekä kaaviona että sanallisesti esimerkkitapausten avulla.

Viidenteen päälukuun olen koonnut havaintoni esiin tulleista ongelmista. Suomen Suuriruhtinaskunnan aikaisella toimintatavalla oli vaikutuksensa myös myöhemmin itsenäistyneessä Suomessa etsittäessä perillisiä ulkomailta. Nimenmuutosten vuoksi oikeiden perillisten etsintä ei aina ollut helppoa ja useassa lehdessä olleet perillistenhakuilmoitukset saivat aikaan usean mahdollisen perijätahon ilmoittautumaan Ulkomministeriöön.

2 Siirtolaisuus ilmiönä

2.1 Siirtolaisuus Suomesta

Suomesta on lähdetty siirtolaiseksi Amerikkaan jo 1600-luvulla³². Tässä tutkimuksessa tarkoitettu siirtolaisuus kohdistuu 1800-luvun lopusta 1910-luvulle, jolloin siirtolaisvirta Amerikkaan oli suurimmillaan. Siirtolaiseksi lähteneiden henkilöiden aivan tarkkaa lukumäärää ei ole Suomessa voitu tarkasti tilastoida puutteellisten asiakirjojen vuoksi, osa lähtijöistä matkusti useita kertoja, osa matkusti passitta tai väärällä passilla.

Ruotsista lähti Pohjois-Amerikkaan vuosien 1821–1921 aikana noin 1 100 000 henkilöä, Norjasta 800 000 ja Suomesta 350 000 henkilöä.³³ Miesten osuus siirtolaisista on ollut koko suuren siirtolaisuusaallon aikana naisia suurempi ollen noin 60%, naisten osuus tasaantui lähemmäs miesten osuutta aallon loppupuolella. Koko suuren siirtolaisuusaallon aikana oli kuitenkin yhdeksän sellaista vuotta, jolloin naisten osuus oli miehiä suurempi, ja vuonna 1921 naisten osuus oli jopa 64%.³⁴ Suomen Tilastollisen vuosikirjan mukaan suurimmat ryhmät Suomesta vuosien 1893–1925 siirtolaisista muodostuivat talollisten pojista ja tyttäristä, torpparien pojista ja tyttäristä sekä talottomista loisista tai mäkitupalaista. Miehiä näistä oli 112 000 ja naisia 63 800.³⁵

Amerikassa vuonna 1925 laaditun väkilukutilaston mukaan Pohjois-Amerikassa olisi ollut 477 005 suomalaista. Suurin osa näistä oli Michiganissa, jossa oli 100 000 suomalaista. Minnesotassa oli 93 000 ja Massachusettsissa 32 642 suomalaista³⁶. Satunnaisesti valikoiduissa tapauksissa Michigan ja Minnesota edustivat myös suurinta osaa jäämistön selvittelyissä.

Maantieteellisesti virallisten siirtolaistilastojen mukaan Suomesta lähti 1893–1914 noin 302 800 henkilöä ja suunnilleen puolet tästä oli Vaasan läänistä.³⁷ Sekä Oskar Kaaleb Kilpi että Reino Kero pohtivat Pohjanmaan seudun suurta siirtolaisvirtaa, ja Kero esitti syyksi talouselämän hitaampaa kehittymistä Pohjanmaalla, koska tervanpoltto oli aiemmin laivojen

³² Siirtolaisuus PohjoisAmerikkaan <https://portti.kansallisarkisto.fi/fi/aineisto-oppaat/siirtolaisuus-suomesta-ulkomaille> (luettu 31.3.2025).

³³ Kero 1996, s.55.

³⁴ Kero 1996, s. 103-104.

³⁵ Suomen tilastollinen vuosikirja 1926, s. 70.

³⁶ Ilmonen 1926.

³⁷ Kero 1996, s. 58.

tervaamisen vuoksi ollut Pohjanmaalla tärkeä elinkeino, mutta höyrylaivojen lisääntymisen myötä tervaamisen tarve väheni.³⁸

Keron näkemys tervan polttamisen luomasta vauraudesta ja toisaalta Vaasan seudulla ja Pohjanmaalla olevasta liikaväestöstä höyrylaivojen lisääntyessä on ymmärrettävää. Mutta pitäisikö Pohjanmaan vaurauden ja Pohjanmaalta siirtolaiseksi lähtemisen väliltä löytyä jokin syy-yhteys? Kysymys on erittäin mielenkiintoinen, sillä liikaväestö mainittiin syyksi myös alueilla, joissa maanviljely oli ainoa pääelinkeino. Myös Komiteamietinnössä vuodelta 1924 mainittiin maaseudulla olevan liikaväestön aiheuttavan kuukausia kestävästä työttömyydestä ja painavan myös palkkoja alaspäin aiheuttaen muuttoa kykenevän väestön muuttamista.³⁹

Syitä siirtolaisuudelle oli monia ja niistä oltiin myös useaa eri mieltä. Oskar Kaaleb Kilpi, joka käytti nimestään lyhennettä O.K. Kilpi, kirjoitti vuonna 1900 Suomen siirtolaisuudesta ja sen syistä huomioiden eri näkökulmia. Hän kirjoitti miten aiemmat tutkimukset ovat painottaneet moraalisia näkökulmia ja hän toi esille, miten siirtolaisuutta on voitu tarkastella myös uskonnollisena kysymyksenä tai juridisena kysymyksenä kuten myös H.J. Boström ajatteli. O.K. Kilpi halusi nostaa yhteiskunnallisen ja kansantaloudellisen näkökulman keskustelun aiheeksi⁴⁰.

Siirtolaisuuden syyt olivat todennäköisesti henkilökohtaisia, ja todellisia syitä ei kenties haluttu edes tuoda julki. Syyt ovat voineet olla myös taloudellisia tai yhteiskunnallisia. Useat yhteiskunnalliset muutokset osuivat suuremman siirtolaisaaltoon, ja takana olivat myös suuret nälkävuodet 1866–1868, joiden toistuminen saattoi myös olla pelkona. Vuoden 1878 asevelvollisuuslaki vaikutti miesten innokkuuteen lähteä maasta. Täysi-ikäisten miesten tuli nostaa arpa, ja pienimmillä numeroilla päätyi kolmeksi vuodeksi Venäjän armeijaan ja lisäksi oli velvoitettu kahteen ylimääräiseen vuoteen reservissä. Suomen suuriruhtinaskunnassa toteutettiin vuosina 1902–1904 kutsuntalakko, jolloin asevelvollisuuskutsunnoissa kieltäydettiin Venäjän asepalvelukseen joutumisesta⁴¹. Vuoden 1865 Palkollisasetus puolestaan pakotti irtolaisten ja heikommassa asemassa olevien tilattomien ja talottomien väestön työnsaantiin, ja siirtolaisuus oli yksi pakotie pois tilanteesta. Satakunnan henkikirjoista löytyneet ”köyhä, köyhä” -kommentit asukkaiden sarakkeissa kertoivat ainakin Satakunnasta

³⁸ Kero 1996, s. 61.

³⁹ Siirtolaisuusinstituutti Komiteamietintö 1924, s.31.

⁴⁰ Kilpi 1900, s. 8.

⁴¹ <https://rauhanpuolustajat.org/kertomuksia-rohkeudesta-12-suomen-kutsuntalakko-1902-04/> (luettu 1.4.2025).

lähteneitten varattomuudesta⁴². Mikäli Vaasan ja Pohjanmaan seudulta lähteneet siirtolaiset olivat veneiden tervaamisen ja muiden elinkeinojen vuoksi muita Suomesta lähteneitä varakkaampia ja toisaalta Satakunnan alueelta lähteneet köyhempiä, niin alueellisesti on vaikea löytää yhtä selkeää syytä siirtolaisuuteen.

Taustan merkityksestä siirtolaisuudessa löytyy mielenkiintoinen tutkimus vuodelta 2012. Ran Abramitzkyn, Leah Platt Boustanin ja Katherine Erikssonin tutkimus ”Have the poor always been less likely to migrate? Evidence from inheritance practices during the age of mass migration”⁴³ selvitti miten Norjasta siirtolaiseksi lähteneiden miesten perhe ja vauraus olisivat voineet vaikuttaa halukkuuteen lähteä siirtolaiseksi. He tutkivat samalla, miten siirtolaisuus ja odotettavissa olevan perinnön odotukset korreloivat keskenään. Tutkimukseen oli valittu 50 000 Norjassa syntynyttä miestä, joiden tiedot oli kerätty Norjan väestölaskennasta vuosilta 1865 ja 1900. Sukututkimuksessa käytettävästä Ancestry.com – nettisivuston tietokannasta oli poimittu vastaavat tiedot vuoden 1900 väestölaskennasta, sisältäen norjalaista alkuperää olevat Amerikkaan muuttaneet miehet. Näitä tietoja oli analysoitu käyttäen muuttujina muun muassa miesten lapsuusajan kodin vaurautta, perheen kokoa, lasten määrää ja syntymäjärjestystä sekä sukupuolijakautuneisuutta.

Tutkimuksen teki mielenkiintoiseksi Norjan samankaltainen siirtolaisuus ja perintöoikeudessa primogenituurikulttuuria mukaileva käytäntö kuin meillä Suomessa. Primogenituurilla tarkoitetaan sellaista perintöjärjestystä, jossa vanhimmalla pojalla on ensisijaisesti perintöoikeus maatalaan. Tutkimuksessa havaittiin syntymäjärjestyksellä ja siirtolaisuudella olevan vaikutusta alueellisessa tarkastelussa. Pohjoisesta ja läntisestä Norjasta olleiden tilallisten vanhimmat pojat, joilla oli mahdollisuus tilan isännyyteen, lähtivät nuorempia veljiään vähemmän siirtolaisiksi. Itäisessä Norjassa ei vastaavaa ilmiötä havaittu. Lähteet tässä tutkimuksessa oli jouduttu ottamaan aikanaan käytössä olleista asiakirjoista ja tulokset ovat myös hypoteettisia. Nimien kirjoitusasut ja henkilöiden syntymävuodet olivat epätarkkoja puutteellisten siirtolaistilastojen vuoksi. Tutkimustulokset olivat omien mielikuvieni kaltaisia yhtään vähättelemättä työvoimaa ja maanviljelijöitä Amerikkaan etsineiden ”värväreiden” vaikutusta.

⁴² Henkikirja T:287 (1907–1907) tiedosto 66.

<https://astia.narc.fi/uusiastia/viewer/?fileId=5642911847&aaineistoId=2309426108>.

⁴³ Abramitzky, Boustan, Eriksson 2012.

Suomalaisia oli ollut Pohjois-Norjassa jo ennen suuren siirtolaisuusaallon alkua 1800-luvun puolessa välissä, ja siirtolaisuus oli levinnyt heidän keskuudessaan ennen sen ilmiön tuloa Suomeen. He tulivat Suomeen Ruotsin ja Pohjois-Norjan kautta esittelylehtisineen kertoen Amerikan ihanuudesta ja mahdollisuudesta vaurastua. Minnesotan ja Michiganin alueille haluttiin siirtolaisia muuttamaan korpimaisemat viljelyalueiksi ja tekemään kaivoksissa raskasta työtä. Amerikkalaiset yritykset olivat lähettäneet Suomeen suomen kieltä puhuvia siirtolaisia houkuttelemaan ja värväämään työntekijöitä kertoen hyvistä viljelysmaista ja hyvin palkatuista töistä. Eurooppalaisten siirtolaisten hankkiminen Amerikkaan töihin kiellettiin lailla 1880-luvun alkupuolella, mutta värvääminen Kanadaan oli edelleen mahdollista.⁴⁴

Suomalaisten tavoin myös saksalaisia oli houkuteltu suurin lupauksin siirtolaisiksi Amerikkaan. Professori Otto Teztlaff on julkaissut artikkelin ”A guide for German immigrants”⁴⁵, jossa hän kertoo, miten saksalaisia haluttiin asuttamaan Texasiin Galvestoniin. Aatelisista koostunut Adelsverein -niminen ryhmä avusti siirtolaisia matkan alkumetreistä perille asti tarjoten ruokaa ja kuljetuksen. Merellä vietettyjen kymmenien päivien päästä vastassa ei ollutkaan mitään ihmemaata, vaan matkaa tuli jatkaa viikkoja määränpäähän Texasiin. Adelsverein -ryhmä oli tehnyt ”sponsorisopimuksia” siirtolaisten kanssa korvausta vastaan. Sopimuksen mukaisesti siirtolaiset saivat asunnon ja maata, mahdollisuuden koulunkäyntiin ja kirkolliseen elämään, ja siirtolaiset toteuttivat elämäänsä ryhmän ehdoilla. Pettymykset olivat suuret, kun olot olivat ankeat ja metsästystaitojen puutteessa jouduttiin syömään maissileipää ennen kuin ensimmäistä omaa viljasatoa päästiin puimaan. Elämä oli myös yksinäistä, kun tarkoitus oli elää harvaanasutulla maaseudulla kaukana naapureista.

Saksalaisille oli jaettu lehtisiä, jotka muistuttivat suomalaisille siirtolaisille jaettuja julkaisuja, kuten ”Yhdysvaltain käsikirja - hyödyllistä tietoa siirtolaisille ja ulkomaalaisille” tai useana vuonna ilmestynyttä ”Siirtokansan kalenteri” -kirjasta. Siirtolaisille kerrottiin, miten hyödyllistä on opiskella englantia, tulla Amerikan kansalaiseksi ja käyttää heille kuuluvia oikeuksia.

⁴⁴ Kero 1996, s.39.

⁴⁵ A guide for German immigrants <https://repository.rice.edu/server/api/core/bitstreams/cffd867-5f44-4697-a6ec-31052820f439/content> (luettu 2.4.2025).

2.2 Siirtolaisuuteen liittyvät mielikuvat ja asenteet

Tarinoita siirtolaisten miljoonaperinnöistä liikkui Suomessa runsaasti suuren siirtolaisuusaallon aikana.⁴⁶ Kalelan mukaan historiaa löytyy myös taiteista⁴⁷ ja mm. Hiski Salomaan ”Taala-Villen Suomessa käynti” -laulun sanoituksen mukaan siirtolaisille kertyi kyllä rikkauksia:

*”Täältä lähdin aikoinani, tiketti vain lompsassani – nyt on mulla taalat sekä tavarat.
Tosin tääkin heppu faini puutteen kanssa ensin paini – very well – nyt on jo olot
avarat.”*

Laulu loppuu kaverin houkutteluun:

*”So long sitten taas maa Suomen, nähnyt olen pihatuomen, jota pikimmältään tulini
katsomaan. All right, laho se on aivan, taisin tehdä turhan vaivan, meillä kelpaa ei se
polttopuuksikaan. So long, jos täällä kyllästyisit vauhtiin hitaaseen, niin tule sinne,
missä minä pusinessä teen. Lähtödrinkki otetaan, pullon suusta suoraan vaan – aika
rahaa on, niin meillä sanotaan”.*

Kirjallisuudesta puolestaan löytyy hieman päinvastainen tarina vuodelta 1917. Juhani Ahon ”Lastuja” sarjan VII osan novellissa Tuhlaajapoika⁴⁸ juristiksi aikova hulivilinuorukainen lähtee velkojia pakoon Amerikkaan uhoten, että

”joko palajan miljoonamiehenä tai en palaja ollenkaan!” Tarinan mukaan *”Hän lähti
ja hän palasi myöskin. Mutta ei miljoonamiehenä. Hänet oli lunastettava laivasta ja
hän oli niin kurjassa kunnossa, ettei voinut liikkua missään, ennen kuin räätäli –
kaupungin paras muuten – oli ehtinyt valmistaa puvun.”*

Mielikuvat siirtolaisista ja heidän rikkauksistaan eivät aina olleet positiivisia. Papiston tehtävänä oli laatia vuosittain Tilastolliselle päätoimistolle luettelo niistä henkilöistä, jotka olivat muuttaneet ulkomaille. Tilastossa tuli mainita syy muutolle, ja usein syyksi oli merkitty taloudelliset syyt tai jopa poliittisia syitä kuten ”itäiset valtiotuulet”. Papisto kirjoitti myös negatiivisia syitä lähdölle. Näitä olivat ”rahan himo, jalkavaimoja karkuun, luvaton rakkaus ja perheelliset rettelöinnit”⁴⁹

⁴⁶ Kero 1996, s. 243.

⁴⁷ Kalela 2000, s. 50.

⁴⁸ Aho 1917.

⁴⁹ Kero 1996, s. 71.

Asenteita välitettiin avoimesti myös lehtikirjotuksissa. Alex Leinonen oli siirtolaisuutta jo 1870-luvulla puolustanut Amerikan Suomalaisen Lehden julkaisija ja hän kirjoitti lehdessään siirtolaisista positiivisesti ja myös heitä kotimaassa kohdanneista ikävistä asenteista. Hän sai kirjoituksilleen ivallista vastinetta Keski-Suomi -lehdessä⁵⁰, joka kirjoitti siirtolaisuuden ”todellisista syistä” seuraavaa:

”Koska A.S.Lehdellä näyttää olewan halu tietää ne todelliset syyt mitkä owat pakoittaneet Suomalaisia Suomesta Amerikkaan muuttamaan, niin luettelemme ne tässä ja ne owat: huikentelewainen elämä kotimaassa, welkaantuminen, rikokset ja halu seikkailuihin. Harwa lienee sinne muista syistä muuttanut. Niin on asia A.S.L., jos oikein totta ”kiillottamatta” puhutaan.”

Henrik Johannes Boströmin lailla Vaasan seudulta kotoisin ollut opettaja Leonard Ludvig Lauren kirjoitti siirtolaisuuden alkuaikoina vuonna 1872 julkaisun, jossa siirtolaisuus tuomittiin jyrkästi. Hän kirjoitti, että

*”Suomi... ei ole ylikansoitettu, waan päinwastoin; siellä on siis rikos isänmaan pyhää oikeutta vastaan lapsensa työhön... että jättää se wähäpätöisistä syistä. Siirtolainen on täällä muutamassa suhteessa maan pettäjä, niiten esi-isien arwoton poika, jotka mailman historiassa owat saawuttaneet kunnioitetun nimen”.*⁵¹

FT Aleks Huhta, Turun yliopiston humanististen tieteiden dosentti, vuonna 2021 Suomen Akatemian tutkijatohtori Helsingin yliopistossa, Pohjois-Amerikan tutkimuksen oppiaineessa on julkaissut artikkelin ” ”Joutuisi kykenemättömyytensä tähden yhteiskunnan rasitukseksi”. Neuvottelu kyvyllisyydestä ja kansalaisuudesta Yhdysvalloista Suomeen tehdyissä karkotuksissa vuosina 1924–1939.⁵² Tässä artikkelissaan Huhta tuo esille mielikuvia Amerikan puolelta suomalaisia kohtaan, ja varsinkin sairaita tai muuten vammaisia ja työkyvyttömiä kohtaan. Amerikassa haluttiin rajoittaa siirtolaisten virtaa säätämällä 1924 siirtolaisuuslaki. Päällimmäisenä lain tarkoituksena oli karkottaa tuottamattomat henkilöt takaisin entisiin kotimaihinsa. Paluu edellytti passia, ja Maahanmuuttovirasto lähetti Suomen Washingtonin lähetystyön passipyynnöt henkilön palauttamiseksi Suomeen. Suomen viranomaiset puolestaan

⁵⁰ Keski-Suomi 31.12.1879, NO 104, s. 1.

⁵¹ Kero 1997, s.116.

⁵² Huhta, Aleks, Vammaisuuden historia, Historiallinen Aikakauskirja Vol 119 nro 2/2021, s. 208-222.

eivät halunneet liian helposti lähettää Suomeen henkilöitä yhteiskunnan elätettäviksi, vaan pyysivät tarkempia tietoja karkottamisen syistä. Syiksi oli useimmin merkitty ”laiton maahantulo” tai ”todennäköisyys tulla yleiseksi rasitteeksi”. Myös rikos, sairaus tai vamma mainittiin syinä. Syyt eivät aina olleet täysin todenperäisiä, vaan todellisia syitä saatettiin naamioida toisten syiden taakse, jotta karkotus varmimmin olisi onnistunut.

Konsuli Jalkanen laati 1929 muistion ”Siirtolaisasioiden hoidosta” kertoen, että Yhdysvalloissa saatettiin teljetä vankilaan useaksi kuukaudeksi siirtolaisia, joiden passit olivat vanhentuneet tai muuten kadonneet, koska Suomen konsulinvirastot eivät ajoissa pystyneet antamaan ajoissa uutta passia kansalaisuusnäytön puuttuessa.⁵³

Siinä missä miehiä oli tarvittu maanviljelyyn ja kaivoksiin, löytyi naisille paikka kotiapulaisina. Haluttiinko suomalaisia naisia taloudenhoitajiksi? Naiset tekivät taloudenhoitajantöitä myös omassa sukututkimuksessani, työpaikat olivat löytyneet, mutta kaikki tarinat eivät olleet kuitenkaan onnellisia. Tämän tutkimuksen aineistossa oli surullisia, itsemurhaan päätyneiden naisten kohtaloita. Ehkä elämä Amerikassa ei ollutkaan niin ruusuista kuin oli odotettu. Siirtokansan kalenterissa⁵⁴ ollut kirjoitus suomalaisista palvelustytöistä ei ollut kovin mairitteleva. Suomalaisen naisen piiksi palkannut rouva kertoi:

”Minä vaan en halua tästälähin suomalaisia palvelustyttöjä. He ovat niin vapaudentuntoisia ja itsetietoisia, sekä muuten he ovat joka ilta näytelmäharjoituksissa tahi puheita pitämässä – ettei koskaan aa enää rauhassa vanhaan vitkalliseen tapaansa syödä illallistaan saattamatta suomalaista piikkaa nyrpeäksi”

Tämä mielestäni kuvastaa niitä siirtolaistemme odotuksia myös tulevasta kotimaastaan. Lehtien kirjoitukset helposta ja rikkaasta elämästä sekä suomalaisten aktiivisesta suhtautumisesta ammattiliittoihin muokkasivat todennäköisesti työmoraalia ja varsinkin työntekemiseen käytettyä aikaa, rahan toivossa myös omaa aikaa osattiin arvostaa.

⁵³ Nevakivi 1987, osio 7, alaviite 45.

⁵⁴ Elenius 1927, s. 61.

2.3 Odotetut ja kaivatut Amerikan perinnöt

2.3.1 Siirtolaisten perinnöistä yleisesti

Suomessa oli kiertänyt 1900-luvun alkupuolella tarinoita siirtolaisten suurista Amerikan perinnöistä. Ulkoasiainministeriö mainitsi lehti-ilmoituksissaan perillisiä etsiessä suuriakin perintösummia. Summat saivat sukulaisoletettuja ilmoittautumaan ja lähettämään sukuselvityksiä perinnön toivossa, kuten esimerkiksi **tapauksessa Jaakko Andersson**⁵⁵, jossa useat henkilöt pitivät *todennäköisenä*, että kyseessä olisi ollut juuri heidän sukulaisensa. Vainajaa ei edes tunnettu, mutta hänen mahdollista vaimoiaan pidettiin sukulaisena. Kirjeissä kysyttiin suoraan, miten suurta perintöä oli odotettavissa, ja milloin se olisi mahdollista saada. Lehti-ilmoitukset olivat omiaan vaikuttamaan ihmisten mielikuviin perinnöistä. Siirtolaisuudesta ja rikkauksista oli niin paljon tarinoita, joten oli luonnollista odottaa rahaa myös perinnöksi, varsinkin jos rahalähetyksiä oli aiemmin saatu.

Suomeen saatiin vuosittain suuriakin summia Amerikan perintöjä, kuten varakonsuli A Qvist mainitsi **tapauksessa Takala**⁵⁶. Kyseessä oli tilanne, jossa asianajaja/pesänselvittäjä Chas O'Callaghanin oli tarkoitus lähettää rahaa Suomen pääkonsulaattiin edelleen perillisille lähetettäväksi. Chas O'Callaghan epäroi kuitenkin, että meneekö raha varmasti perille, mikäli raha joudutaan ensin lähettämään Suomen pääkonsulaattiin. A Qvist kirjoitti hänelle, että Suomen hallituksen järjestämä tapa toimia on luotettava ja että Suomeen toimitetaan yli \$100 000 vuosittain.

Uusi Suomi -lehti puolestaan uutisoi suurella ilmoituksella, että vuonna 1921 Suomeen saatiin perintöjä noin 8 000 000 markkaa.⁵⁷ Parinkymmen vuoden jälkeen, vuonna 1936 edelleen uutisoitiin Suomeen tulleeeksi yli 3 000 000 markkaa.⁵⁸

Mikäli keskimääräinen perintö Suomeen olisi ollut noin \$500, olisi vuoden 1921 kurssien keskiarvoa, 54 mk, käyttämällä Suomeen saatu suunnilleen 300 pienehköä perintöä vuoden aikana.

⁵⁵ Ulkoministeriön arkisto (jatkossa UMA) 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa .S30K Andersson 83/59.

⁵⁶ UMA Suomen New Yorkin pääkonsulinviraston arkisto, Jäämistöt. Takala Eljas J 9795.

⁵⁷ Uusi Suomi 11.4.1922 NO 84, s. 1.

⁵⁸ Uusmaan Kunnallislehti Nro 12, 20.3.1936, s. 3.

Vuoden 1925 palkkatilastojen mukaan rakennustoissa olleen miehen keskimääräinen tuntipalkka oli 4,89 Suomen markkaa. Kuukausipalkka oli suunnilleen 1200 silloista Suomen markkaa. Maanviljelystyöväen miehen päiväpalkka oli noin 22 Suomen markkaa tehden kuukaudessa noin 550 Suomen markkaa, naisen palkan ollessa noin puolet tästä.⁵⁹

Myös dollarin kurssin heilahtelut vaikuttivat kotiutettaviin perintöihin, sillä rahan muuttaminen Amerikassa Suomen markkoiksi oli epädullista. Henrik Johannes Boström mainitsi artikkelissaan vuonna 1920, miten shekkejä markkoihin vaihdettaessa Suomeen lähetettäväksi jouduttiin lähes kiskonnan kohteeksi. Dollareita vaihdettaessa Suomen markkoiksi menetettiin jopa 10 mk dollaria kohden.⁶⁰ Käytetty kurssi saattoi syödä kolmanneksen perinnön arvosta.

Dollarin kurssin heilahtelu			
v. 1919	18,85		34,00
v. 1920	17,40		51,50
v.1921	28,00		80,50
v. 1927	k.a		39,70

Tiedot yllä olevaan taulukkoon on otettu Komiteamietinnöstä.⁶¹ Kunkin vuoden kohdalle on kirjoitettu ylin ja alin vaihtokurssi. Suomi siirtyi markoissa kultakantaan 1.1.1926, ja markan arvo vahvistettiin vuoden 1925 dollarin kurssiin 39,7056.⁶² Noin \$500 perintö olisi silloin ollut noin 19 850 Suomen markkaa, vastaten rautatietyöläisen miehen yli vuoden palkkaa, maanviljelystoissa lähes kolmen vuoden palkkaa. Keskimääräinen perintö teoreettisesti laskien oli yllättävänkin suuri, joten innokkuus perintöjen ”metsästyksen” oli täysin ymmärrettävää.

Perinnoistä kirjoitettiin lehdissä paljon, jutuista osa oli totta ja osa ei, kuten Kokkola-lehden artikkelissa vuonna 1933.⁶³

”Köyhä vanhus saanut 220 miljoonan markan Amerikan perinnön.”

Kyse oli vanhan miehen tyttärestä, joka oli aikoinaan matkustanut Amerikkaan, mennyt siellä naimisiin, ja kerännyt puolisonsa kanssa omaisuuden. Nyt molempien kuoltua suuri perintö on tullut tyttären isälle Suomeen. Tämä tarina jatkui kuitenkin vielä toisella jutulla

⁵⁹ Suomen tilastollinen vuosikirja 1926, s.243.

⁶⁰ Boström 1920, s. 140.

⁶¹ Dollarin kurssi, Komiteamietintö 1924, s.26.

⁶² Hirvilahti, Aukio, 1995, s. 10.

⁶³ Kokkola Nro 145, s.3.

”Onko perintöjuttu perätön?”

Tarina oli muuttunut matkan varrella, summakin oli enää 5 miljoonaa markkaa, ja kyseessä olikin metsänhoitaja, jonka sisar oli saanut perinnön. Metsänhoitaja oli myös muuttanut ja kadoksissa.

Perintöä vastaan tehtiin petoksia, kuten esimerkiksi Olivia Blomin tapauksessa. Tulevaa perintöä käytettiin hyväksi vakuutena velan maksusta. Raahen Seutu -lehti kirjoitti rouvasta, joka Amerikan perintöä vastaan lainasi henkilöiltä rahaa. Lehti kirjoittaa miten ”Muija sepitteli jutun salaperäisestä tuomarista.” Oikeudessa oli esitetty 12 raporttia, joissa Olivia Blom oli pystynyt petkuttamaan yhteensä 600 000 markkaa hyväuskoisilta henkilöiltä. Vielä raastuvassakin olisi eräs herkkäuskoinen vastaaja halunnut rouvan vapaaksi perintöä vastaanottamaan.⁶⁴

Osa siirtolaisista jäi vakituisesti Amerikkaan, osan, noin 100 000 henkilöä, palatessa takaisin.⁶⁵ Töitä saatuaan ja Amerikkaan asetuttuaan lähettivät siirtolaiset Suomeen omaisilleen vaatteita ja rahalähetyksiä. Osalle palaaminen ei ollut vaihtoehto, suurin toivein, ehkä rehvakkaina ja uhmakkainakin Amerikkaan lähteneet siirtolaiset todennäköisesti häpesivät kertoa kotipuoleensa mahdollisista taloudellisista vaikeuksistaan. Junapummin tarinassa siirtolainen kiertää ja kerjää työkseen ja lähettää kotiin rahaa joka viikko 10 dollaria. Syntyi valheellinen mielikuva paremmasta elintasosta.⁶⁶ Tapaturmavakuutusten maksaminen Suomeen edellytti selvitystä siitä, että siirtolainen olisi lähettänyt aiemminkin Suomeen rahaa omaisille, ja mikäli rahavirta Suomeen syystä tai toisesta oli tyrehtynyt, eikä selvityksiä omaisten avustamisesta saatu, jäivät tapaturmavakuutusmaksut maksamatta. Myös henkivakuutuksia oli otettu, vainajien tärkeiden papereiden joukossa oli henkivakuutustodistuksia, mutta tutkimuksessa mukana olleissa tapauksissa vakuutusmaksut olivat erääntyneet ja vakuutukset päättyneet joten omaisille ei korvauksia maksettu.

2.3.2 Kirjeistä välittyneet odotukset

Tutkimuksen tapauksissa kirjeistä välittyi sukulaisten uteliaisuus ja innostuneisuus perintöihin. Aineistossa olleet kirjeet voidaan jakaa kahteen eri kategoriaan. Toisen ryhmän muodostivat *oletetut* perinnönsaajat, jotka **perintöjen toivossa** olivat yhteydessä Ulkoasiainministeriöön.

⁶⁴ Raahen seutu Nro 142, 19.12.1933, s. 4.

⁶⁵ Suomen tilastollinen aikakausikirja 1926, s. 73.

⁶⁶ Junapummit 2017. Yle Areena <https://areena.yle.fi/1-3975077> (luettu 29.4.2025).

Ohjesäännön mukaisesti Ulkoasiainministeriön tuli vastata kyselyihin, joissa kyseltiin perinnöistä, vaikka kysyjän suhteesta vainajaan ei ollut mitään selvyyttä.

Esimerkiksi **tapauksessa Andersson**⁶⁷ vainajan omaisia etsittiin lehti-ilmoituksen avulla, ja Ulkoasiainministeriö sai oletetuilta omaisilta useita sukuselvityksiä, jotka osoittautuivat kaikki turhiksi, ja perintöä ei jaettu Suomeen.

”.. pyydän kohteliaimmin tiedustaa, että miten suuren omaisuuden on Amerikassa kuollut Jaakko Andersson jättänyt. Kun kaikesta päättäen allekirjoittanut y.m. 24/2-33 Teille lähetetyssä sukuselvityksessä mainitut olemme mainitun vainajan lähimmät omaiset, niin pyydän tiedustaa olisiko mahdollista jotakin muuta tietä saada asiasta lähempiä tietoja.”

Leskirouva Kiviranta, joka ei ollut edes varma, että kyse oli omasta sukulaisesta, toivoi myös olevansa juuri se oikea perillinen:

”Lähetän tässä ja nyt sukuselvityksen Amerikan Yhdysvalloissa Barnstadlessa Mass. 19/10 1924 kuolleesta sukulaisestani Jaakko Songista, alkujaan Typpä, Amerikassa hänen piti käyttäneen Andersson nimeä, mutta sitä en varmuudella tiedä. Eräs sukulaiseni antoi hänen kuolinpaikkansa osoitteen, mutta sitäkin en varmuudella tiedä onko se oikea. Sama sukulainen otti jo kolme vuotta sitten ajaakseen tätä asiaa ja otti tämän sukuselvityksen, vaan ei ole laittanukaan sinne. joten vasta nyt lähetän. Pyydän kohteliaimmin saada tietoa tästä asiasta.”

Osa käytti myös suomalaisia asiamiehiä hoitamaan valtakirjalla asiaansa. Asiamiehinä oli käytetty paikkakunnan kirkkoherraa, omia sukulaisia, lakimiehiä tai asiaan perehtynyttä muuta henkilöä. Esimerkiksi **Niebaumin**⁶⁸ tapauksessa asiamiehenä toimi insinööri Lauri Durchmann, jolle omaiset olivat luvanneet 10% tulevasta perinnöstä.

Tapauksessa Laura Salmi⁶⁹ oli kyse ”Amerikan leskestä”, Laura Salmen äidistä, joka oli synnyttänyt poikalapsen jäätyään yksin puolisonsa lähdettyä Amerikkaan. Laura Salmi oli muuttanut lapsena isänsä kanssa Amerikkaan, äidin tullessa 12 vuotta myöhemmin perässä. Äiti oli synnyttänyt Suomessa perheen isän ja Lauran tietämättä pojan, joka Ulkoasiainministeriön

⁶⁷ UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa S30K Andersson 83/59.

⁶⁸ UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa. S30K Niebaum Gustav 168/38.

⁶⁹ UMA 22. Apu ja avustus suomalaisille ulkomailla. H. Etsiminen, tiedustelut. S22H Salmi Laura 20/1791.

avustuksella oli lähtenyt etsimään sisarpuoltaan Amerikasta, epäillen häntä kuolleeksi ja tiedustellen mahdollisesta perinnöstä. Laura löytyi elossa, Lauran äiti ja isä olivat kuolleet. Isä oli aikanaan saanut Minnesotan lakien mukaan aiemmin kuolleen puolisonsa (Lauran äidin) perinnön, joten velipuolella ei ollut osuutta äitinsä perintöön, vaan kaikki oli mennyt Lauralle.

Testamentista pois jätetty sisar, kuten **tapauksessa Kärkkäinen⁷⁰ oli kirjoittanut useita kertoja** Ulkoasiainministeriön kautta konsulinvirastolle. Kärkkäisen tapausta oli hoidettu Kalifornian varakonsulinvirastossa vuonna 1932, ja varakonsuli ihmetteli sisaren sinnikkyyttä myös Ulkoasiainministeriölle. Sisar ei halunnut uskoa jäämistön olevan arvoton, ja hänen jääneen vaille osuutta.

”This Wilhelmiina (Miina) Tenhunen, neeKärkkäinen, has during the past year and half written to several parties (she is not really honest in her correspondence either; never fully stating what she knows from before; always attempting to make the case appear like a new one; deserving instant attention; the type who either feelf, thinks, or demands that the Finnish consular officials ought to be able by some magic power to turn the worthless homestead, left by her brother, into gold); such parties thereafter have written to this office, which they probably would have not, if the case had been any good for data, which such inquiries this office however has answered, and accordingly, this office has written pages and pages, and explained over and over, that the estate of Paavo Kärkkäinen, deceased, is insolvent, from which anything can not be realised.

Toinen ryhmä kirjeitä tuli vahvistetuilta **perinnönsaajilta, jotka odottivat rahojaan**. Perilliset, jotka olivat saamassa perintöosuuden, tuskastuivat hitaaseen asian selvittämiseen ja kyselivät kuukauden välein rahojaan ja olisivat mieluummin jopa julistaneet kuolleeksi kadoksissa olevat toiset perilliset kuin odottaneet kadonneiden sukulaisten löytymistä tai muuta ratkaisua asian loppuunsaattamiseksi.

Erick Kosken⁷¹ tapauksessa omaiset useaan eri otteeseen kirjoittivat kirjeitä perintöosuutta odotellen. Perinnönjaon käsittely vainajan kuolemasta kesti 12 vuotta, joten ihmettelyt olivat aiheellisia.

⁷⁰ UMA Suomen New Yorkin pääkonsulinviraston arkisto, Jäämistöt. Kärkkäinen J 9798.

⁷¹ UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa S30K Koski Erik 34/42.

”Käännymme tässä nyt vielä Ministeriön puoleen Erkki Koski vainajan perintöasian johdosta koska se menee jo mielestämme liian pitkälle heti jo tulee kuluneeksi puoli vuotta eikä vielä ole ehtiny Amerikasta saapua sekki Suomeen. Asia ehkä pitkittyy tässä luonnossa niin että se unohtuu pois päiväjärjestyksestä...”

Blomqvistin tapauksessa⁷² oli myös mennyt useampi kuukausi perinnönjakopäätöksestä, ja tammikuussa 1957 kyseltiin perintöosuuden perään.

”... Lähetitte jäljennöksen Suomen Nev. Yorkissa olevan pääkonsulinviraston kirjelmästä 7307/2497 21 päivä syysk. 1956 vuona. Jossa ilmoitettiin perintöosuuden irtisanomisesta Michigan’in valtion rahastonhoitajalta. Pyydän taas kysyä eikö ole tullu mitään tietoa. Ja kuinka kauvan se irtisanominen kestää. On taas menny kovin pitkä aika. Eikä kuulu mitään tietoa.”

Blomqvistin perintöasioiden käsittelyyn kului kaikkiaan 9 vuotta.

Kirjeissä kerrottiin, miten sukulaiset saattoivat käyttää apunaan asiamiehiä ja asianajajia, ja perinnönjakoja epäiltiin jopa laittomiksi, mikäli perintö ei osunut omalle kohdalle. Vainajan sisarten toiveet perinnöistä kävivät ilmi kirjeissä heidän halutessaan itse hoitaa pesänjakajan valinnan tai ryhtyä itse pesänhoitajaksi, kuten tapauksessa Mandi Laine⁷³. Vainajan sisar ilmoitti kirjeessä halunsa ryhtyä pesänhoitajaksi, kahden muun sisaruksen halutessa Ulkoasiainministeriön kautta hoitaa pesänjaon. Ilman Ulkoasiainministeriön tarkkoja havainnoiteja sukuselvityksistä kaksi perillistä olisi jäänyt vaille perintöosuuttaan. Perintöoikeus oli ehtinyt tekemään päätöksensä, ja perinnön jo saaneita perillisiä pyydettiin palauttamaan saamansa rahat pääkonsulaattiin, jossa jako tehtiin uudelleen huomioiden kaikki perinnönsaajat.

2.4 Yhteenveto siirtolaisuudesta

Suomesta lähti noin 350 000 siirtolaista Amerikkaan kenties sitä leveämpää leipää etsimään. Heistä palasi takaisin arviolta 10-15%, mutta puutteellisten passi- ja matkustustietojen vuoksi aivan tarkkoja lukuja ei ole saatavilla. Yleisesti oletettiin, että siirtolaiset lähtivät luomaan rikkauksia, ja perintöjä myös odotettiin, sillä siirtolaiset lähettivät vaatteita ja rahaa omaisilleen

⁷² UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa. S30K Blomqvist Henry 77/2674.

⁷³ UMA Suomen New Yorkin pääkonsulinviraston arkisto, Jäämistöt. Laine Mandi J 7611.

luoden samalla mielikuvaa vauraasta elämästä. Lisäksi lehdistö loi kirjoituksillaan mielikuvia suurista perinnoistä. Osa sai töitä ja onnistui keräämään vaurautta ennako-odotusten ja mielikuvien mukaisesti. Osalle taas työttömyys, pula-aika ja sairaudet koituivat kohtaloksi. Kaikki tarinat eivät päättyneet hyvin.

3 Perintöoikeudellinen sääntely

3.1 Perintöoikeus Suomessa

1900-luvun alkupuolella vallinnut perintöoikeus oli laajalti peräisin vuoden 1734 Ruotsin valtakunnan laista (Ruotzin Waldacunnan laki 1734). Suomen tullessa osaksi Venäjää oli keisari Aleksanteri I lupautunut pitämään voimassa Suomen lait, uskonnon ja kaikki erivapaudet. Hänen lupauksensa vuoksi Suomessa ei jouduttu soveltamaan Venäjän siviililakia. Ruotzin Waldacunnan laki 1734 oli Suomessa ja Ruotsissa pisimpään voimassa ollut laki. Laki oli koonnut yhteen ja uudistanut 1440-luvulta peräisin ollutta Kuningas Kristofferin maanlakia.⁷⁴ Kaikkien Pohjoismaiden lainsäädäntöä oli yhtenäistetty koko suuren siirtolaisuuden ajan aina toiseen maailmansotaan asti.⁷⁵ Suomessa oikeastaan kopioitiin Ruotsista heidän perintökaarensa meidän *uudeksi perintökaareksi* 1.1.1966.⁷⁶

Maanviljely oli tärkeä elinkeino, ja Anu Pylkkänen kuvaileekin artikkelissaan oikeuksia perintöoikeuden kannalta osuvasti. Omistusoikeudet ja miesten ja naisten tasa-arvo nivoutuvat yhteen. Yksilön oikeudet jäivät taka-alalle perheen, suvun ja säädyn oikeuksista puhuttaessa⁷⁷. Menemättä syvällisemmin yksittäisiin lakipykäliin Suomessa vallinnutta perintöoikeutta voitaneekin katsoa ja ymmärtää suurempana kokonaisuutena. Kenelle itse asiassa kuului omistusoikeus? Kuka sai määrätä omaisuudesta? Pystyäkseen määräämään omasta omaisuudestaan, tuli esimerkiksi naisella olla oikeuksia toisaalta kerätä omaisuutta ja toisaalta määrätä sen käytöstä. Naisen ollessa joko isänsä tai puolisonsa holhouksen alaisena, tarkoitti se käytännössä sitä, että isä tai puoliso määräsi naisen omaisuudesta. Holhous sanana kalskahtaa omissa korvissani hieman negatiiviselta, ja nykyään toisen asioista huolehtimisesta puhutaan edunvalvontana. Edunvalvonta on mielestäni positiivisempi ilmaus korostaen päämiehen etuja, eikä niinkään hänen heikkouksiaan, joita holhous-sana mielestäni enemmän painotti.

Suomessa sovellettiin kyseisen vuoden 1734 lain mukaan sekä maalais- että kaupunkilaisoikeutta. *Maalaisoikeutta* sovellettiin talonpoikiin ja useimmiten maalla asuviin vapaasukuisiin, kun taas porvareihin ja kaupungissa asuviin aatelittomiin ja pappissäätöihin

⁷⁴ Eduskunnan kirjasto, lakirjanäyttely 2009

https://www.parliament.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/Documents/Lakikirja250-1734.pdf (luettu 21.2.2025).

⁷⁵ Kangas 2017, s. 8.

⁷⁶ Kangas 2017, s. 95.

⁷⁷ Pylkkänen 2006, s. 383.

kuuluviin sovellettiin *kaupunkilaisoikeutta*. Papinvaimon kaupunkioikeudenalainen naimaoikeus ulottui näin myös hänen mieheensä. Miehen naimaosa oli maalaisoikeuden mukaan heidän irtaimistostaan ja avioliiton aikana hankkimastaan kiinteästä omaisuudesta 2/3 ja vaimon 1/3 omaisuudesta. Kaupunkilaisoikeuden mukaan naimaoikeus koski kaikkea kiinteää ja irtainta omaisuutta, ja puoliset saivat kumpikin puolet tästä. Vuoden 1734 laki määräsi tarkasti kumpaa oikeutta sovellettiin. Kiinteään omaisuuteen soveltui sijaitsemispaikkasääntö, *lex rei sitae*, maalla tai kaupungissa. Irtaimiston osalta miehen sääty oli määräävä, sijaintipaikalla ei ollut merkitystä. Huomattavaa kaupunkilaisoikeudessa oli se, että se naimaosa ei ulottunut käsittämään kiinteistöä, jonka jompikumpi oli omistanut jo ennen naimisiinmenoa.⁷⁸ Naimaosaa määriteltäessä oli ensin tiedettävä, kumpaa oikeutta noudatetaan, maalais- vai kaupunkioikeutta. Siinä missä maalaisoikeus esti maan joutumisen kokonaan ulkopuolisille, kaupunkioikeus salli maan testamenttaamisen, tosin pienellä rajoituksella. Mikäli perittävältä jäi rintaperillinen, ulottui määräämisvalta vain yhteen kuudesosaan omaisuudesta.⁷⁹

Lainsäädännön kehittyminen perheoikeuden alalla oli havaittavissa vuosien 1919–1940 aikana annetuissa lukuisissa hallituksen esityksissä. Lakiesityksistä välittyi siirtyminen pois aviovarallisuuden yhteisyydestä omaisuuden ja velkojen erillisyyteen.⁸⁰ Naisen aseman muuttuminen pois hellan ääreltä oman omaisuuden hankkijaksi ja haltijaksi näkyi lainsäädännössä kaventaen samalla miesten oikeutta hallita ja periä. Työsopimuksen solmimiseen tarvittiin kuitenkin vielä aviomieheltä suostumusta vuoden 1922 työsopimuslakiin asti, joten oman omaisuuden kerryttäminen ansiotyöllä oli naisilla vielä alkutekijöissä.

3.1.1 Oikeus perintöön?

Ruotzin Waldacunnan lain perintökaaren mukaan⁸¹ perimys Suomessa noudatti parenteelijärjestystä, perinnöt jaettiin sukuhaaroittain (*per stirpes*). Perillisiä oli kolmessa eri kategoriassa, ja ensimmäisenä tulivat rintaperilliset, eli vainajan jälkeläiset ja heidän osaltaan rajaton sijaisperimysoikeus. Toisena olivat selkäperilliset, eli vainajan vanhemmat, ja kolmantena sivuperilliset, eli sisarukset ja heidän lapsensa ja sisarusten ja heidän lastensa osalta sijaisperimysoikeus, sekä tädit ja enot. Tämän jälkeen tulivat he, jotka olivat lähimpänä polvea.

⁷⁸ Hemmer 1967, s. 33.

⁷⁹ Kangas 2004, s. 576.

⁸⁰ Kangas 2017, s.37.

⁸¹ Ruotzin waldacunnan laki 1734, Perindö Caari, s. 15-16 (osio, jossa fontti Times New Roman).

Perintöjen jaossa **sukupuolella** on ollut vahva merkitys miesten ja poikien saadessa joko enemmän tai kiinteää omaisuutta, naiset saivat vähemmän ja kenties vain irtainta omaisuutta. Maaseudulla poikien perintöosuudet oli kirjattu vuoden 1734 lain perintökaareen. Lait huomioivat toki myös naisen, mutta osuudet perintöön olivat miehen osuuksia pienemmät. 27.6.1878 annettu asetus poisti keskiaikaisen miespuolisia sukulaisia suosivan perinnön jaon ja vahvisti yhtäläisen naimaosuuden ja perimysoikeuden miehelle ja naiselle, lisäksi vainajan vanhemmille tuli sijaisperimysoikeus.⁸² Nainen läheni oikeuksiltaan miespuolisia sukulaisia ja naisen heikompi asema parantui vasta uuden avioliittolain myötä vuonna 1929.⁸³

Suomessa oli ollut voimassa **naittajajärjestelmä**, jossa *naimaton nainen* joutui koko ikänsä olemaan naittajan vallan alainen. Nainen oli vajaavaltainen, ja kykenemätön huolehtimaan omaisuudestaan ja isän tai muun miespuolisen sukulaisen tuli toimia holhoojana⁸⁴. Mennessään avioliittoon nainen siirtyi isän vallan alta puolisonsa isäntävallan alaisuuteen. Puolison tuli miellyttää myös vanhempia, sillä vuoden 1734 lain naimakaaressa⁸⁵ mainitaan, miten nainen saattoi menettää oikeutensa perintöön, mikäli hän meni avioliittoon vastoin vanhempien tahtoa. Mikäli vanhemmat eivät antaneet tekoa anteeksi, menetti vaimo oikeuden vanhempiensa perintöön.⁸⁶

Asetus vuodelta 1864 poisti naittajan roolin, nainen sai mennä avioliittoon ilman naittajan suostumusta täytettyään 21 vuotta. Naisesta tuli täysivaltainen täytettyään 25 vuotta, ja hänellä oli oikeus hallita omaa omaisuuttaan.⁸⁷ Avioliitossa mies käytti puhevaltaa vaimonsa puolesta ja sai hallita pesän omaisuutta, poikkeuksena ainoastaan naisen perimä yksityisomaisuus, jota mies ei saanut luovuttaa ilman vaimonsa suostumusta. Tämä selvennys ei kuitenkaan ollut mitenkään merkittävä, sillä kaupungissa oleva maa ja huoneet olivat lain mukaan puolisoiden yhteistä omaisuutta. Hemmerin mukaan mies ei saanut ilman puolisonsa lupaa luovuttaa sellaista kaupunkikiinteistöä, jonka nainen oli pesään tuonut.⁸⁸

Maaseudulla oli kuitenkin tilatonta väkeä, tyttäriä, joiden elämää säätelivät asetukset irtolaisuudesta sekä vuoden 1865 palkollisasetus, joka pakotti perheiden tyttäriä kiertämään

⁸² Hemmer 1967, s. 70.

⁸³ Avioliittolaki 234/1929.

⁸⁴ Hemmer 1967, s. 8.

⁸⁵ Ruotzin Waldacunnan laki 1734, Naimisen Caari, VI. Lucu, s. 5.

⁸⁶ Hemmer 1950, s.41.

⁸⁷ Suomen Suuriruhtinanmaan Asetus-kokous 1864, nro 19. §20. <https://histdoc.net/laki/vp1864.html> (luettu 17.5.2025).

⁸⁸ Hemmer 1967, s. 28.

talosta toiseen töitä tehden.⁸⁹ Heidän vapauttaan rajoitti edelleen talon isäntien isännänvalta ja työntekeminen myös emännän vallan alla piikana.

Avioliittoon kuului uuteen vuoden 1929 avioliittolakiin saakka *naimaosa*, jolla tarkoitettiin osuutta yhteiseen omaisuuteen. Omaisuus, joka puolisoilla oli heidän mennessään avioliittoon, muuttui yhteiseksi omaisuudeksi. Mahdollisessa avioliiton purkautumistilanteessa jaettiin yhteinen omaisuus naimaosan mukaan. Ennen vuoden 1734 lakia Ruotsin lainsäädännössä oli ollut voimassa erikseen maalaisoikeutta ja kaupunkilaisoikeutta, ja nämä olivat edelleen vuoden 1734 naimakaassa. Naimaosa oli lähtökohtaisesti lakisääteistä, mutta siitä voitiin myös sopia toisin.⁹⁰

Ragnar Hemmer totesi, että niin Suomessa kuin Ruotsissakin avioliittoa on historiassa voitu ajatella kauppana, jossa miespuoliset henkilöt ovat suorittaneet vastiketta vaimon suvulle.⁹¹ Kun avioliitto syntyi kaupalla, jossa mies osti naisen, miehellä oli siis omaisuutta, niin tuo puolisojen yhteinen omaisuus oli lähinnä miehen omaisuutta.⁹² Laki aviopuolisoiden omaisuus- ja velkasuhteista 15.4.1889 muutti naisen asemaa kummankin puolison saadessa puolet yhteisestä naimaosan alaisesta osuudesta. Toisella ei ollut osuutta sellaiseen omaisuuteen, jonka puoliso oli saanut lahjaksi tai testamentilla yksityiseksi omaisuudekseen.⁹³

Avioeron perusteena oli usein toisen puolison huorinteko, seuraamuksena naimaosan menettäminen. Naimaosan menettäminen merkitsi myös, että lapsille ei tullut perintöä äidin jälkeen. Myös hylkääminen ja sen myötä katoaminen, oli avioeron peruste. Puolison oli palattava vuoden ja yhden yön kuluessa, muussa tapauksessa heidät tuomittiin avioeroon. Tällöin kadonnut puoliso menetti kokonaan osuutensa yhteisestä pesästä.⁹⁴

Suomalaisessa Wirallisessa Lehdessä julkaistiin haasteilmoituksia naimaosuuden menettämisestä, esimerkiksi Fransiskan tapaus, jossa puoliso haki avioeroa, koska Fransiska oli ”häijyydestä ja ynseydestä” matkustanut ulkomaille. Fransista menettäisi naimaosuutensa

⁸⁹ Pylkkänen 2006, s. 385.

⁹⁰ Hemmer 1967, s. 30-37.

⁹¹ Hemmer 1967, s.5.

⁹² Hemmer 1967, s.30.

⁹³ Laki aviopuolisoiden velkasuhteista 1889, L 1 §2-4.

⁹⁴ Heikkilä 2018, <https://kotus.fi/avioero-1700-luvun-tapaan/> (luettu 3.4.2025).

pesästä ja asia voitiin ratkaista ilman Fransiskan läsnäoloa.⁹⁵ Naimaosan menettäminen koski myös miehiä, kuten Paavon tapauksessa Perä-Pohjolainen -lehdessä.⁹⁶

Vuoden 1734 lain **holhousta koskevat säädökset**⁹⁷ olivat voimassa pienin muutoksia 1800-luvun loppupuolelle asti.⁹⁸ Naisen holhoaminen oli jäännöstä muinaisesta isäntävallasta. Holhous kuului holhokin lähimmälle sukulaiselle, ja vanhan Ruotsissa voimassa olleen lain mukaan tämä oli yhteydessä myös perimysjärjestykseen, vain isänpuoleiset sukulaiset olivat oikeutettuja toimimaan holhoojana ja äidinpuoleisille sukulaisille ei suotu perintöoikeutta.⁹⁹ Nainen itse ei saanut toimia holhoojana, ja toisaalta kaikki, joilta puuttui itsenäinen asema, leskivaimot ja neidot, sekä lapset, joiden isä oli kuollut, jotka eivät näin ollen jo olleet isän tai puolison vallan alla, tarvitsivat holhoojan. Holhous on ollut valtaa, joka alun pitäen oli perustettu holhoojan etuja silmällä pitäen ja holhoojalle tästä roolista oli voinut olla jopa taloudellista hyötyä, sillä olihan holhooja myös holhokin lähin perillinen, ja oli tärkeää pitää omaisuus tallessa.¹⁰⁰ Lapsen periessä omaisuutta oli lapsi holhouksen alainen, ja omaisuus jäi odottamaan tulevaisuuteen.

Holhouksella on haluttu pitää muutenkin omaisuudesta huolta. Urpo Kankaan sanoin

” Ongelma on aina liittynyt täysi-ikäisten ihmisten holtittomaan varojen käyttöön. Se oli mahdollista estää vain siten, että täysi-ikäinen julistettiin holhottavaksi... Suojelun kohteena ei siten ollut holhottava itse, vaan suvun taloudelliset intressit. Holhottavaksi julistaminen tarjosi keinon sellaisen omaisuuden säilyttämiseksi perillisillä, jonka heidän isänsä olisi harkitsemattomasti tuhlanut eläessään.”¹⁰¹

Holhottavan omaisuutta voitiin hoitaa joko yhdessä holhoojan omaisuuden kanssa, tai holhooja sai käyttää tuoton hyväkseen pääoman pysyessä turvattuna (nk. usufruktuaarinen hoitaminen) tai omaisuutta hoidettiin kokonaan erillisenä omaisuusmassana holhottavan laskuun.¹⁰² Vuonna 1898 annettiin holhouslaki, joka huomioi holhokin edun. Valvonta siirtyi viranomaisille ja holhoojat jaettiin kahteen luokkaan, lakimääräiset ja tuomioistuimen määräämät. Lakia

⁹⁵ Suomalainen Wirallinen Lehti 16.4.1912 NO 87, s. 2.

⁹⁶ Perä-Pohjolainen 1912, ”...ainoastaan pari kuukautta ja että Paavo Pulkkinen on lähtenyt matkalle ulkomaille siinä wakaassa aikomuksessa, ettei hän enää koskaan palaa waimonsa luo. ...Näin ollen oikeus julisti awioliiton puretuksi ja Paavo Pulkkinen menettäneeksi naimaosuutensa pesästä.”

⁹⁷ Ruotzin Waldacunnan Laki, Luvut XIX-XXIII, s. 28-29 (osio fontilla Times New Roman).

⁹⁸ Hemmer 1967, s.61.

⁹⁹ Hemmer 1967, s. 57-58.

¹⁰⁰ Hemmer 1967, s. 56.

¹⁰¹ Kangas 2017, s.53.

¹⁰² Hemmer 1967, s. 58.

uudistettiin vielä vuonna 1929, jolloin naisen asema holhoojana parantui ja vuonna 1936 jolloin muutokset liittyivät lastensuojelulainsäädäntöön.¹⁰³

Holhousasiat tulivat esiin muutamassa tutkielman tapauksessa. Suomessa kuolleen vanhemman perintöä jaettaessa lasten osuudet olivat esimerkiksi Kaisa Junnon tapauksessa¹⁰⁴ aikanaan menneet holhoojalle. Junno halusi vuosikymmeniä myöhemmin omat perintöosuutensa Amerikkaan, ja asia osoittautui odotettua vaikeammaksi. Tapauksessa Tuikkala¹⁰⁵ puolestaan vainajan perintöä Suomeen jaettaessa jakautui perintö isälle ja sisaruksille, yhden sisaren ollessa vielä holhouksenalainen, jolloin hänen osuutensa suoritettiin holhoojana toimineelle isälle.

Avioliiton solmimisella oli konkreettista vaikutusta toisaalta vaimon ja toisaalta lasten perintöoikeuteen. Avioliitolle oli asetettu muotovaatimuksia ollakseen pätevä. Vuoden 1734 lain mukaan avioliitto syntyi vihkimisellä. 1800-luvulla kuulutukset olivat pakollisia¹⁰⁶, avioliitto tuli kuuluttaa vaimon seurakunnassa kolmena peräkkäisenä sunnuntaina, sotatilanteessa yksikin kerta oli riittävä, mikäli sulhasen oli lähdettävä sotimaan. Kuulutusten puuttumisen vuoksi ulkomailla solmitut avioliittoa voitiin pitää laittomina oman lainsäädäntömme mukaan, jolloin vaimon tilanne pesän osakkaana ei ollut itsestään selvä. Kuulutuksen lisäksi Suomessa oli pakollisena kirkollinen vihkiminen, kunnes 2.11.1917 astui voimaan Pietarissa annettu Suomen suuriruhtinasmaan asetus avioliiton solmimisesta siviiliviranomaisen edessä.¹⁰⁷

Leskeksi jääneillä puolisoilla ei ollut perintöoikeutta vanhan perintökaaren mukaan. Leski sai perintöoikeuden vasta, kun vainaja oli kuollut 1.1.1966 jälkeen.¹⁰⁸ Vaikka Suomi pitkälti kopioi perintökaaren Ruotsista, niin Suomen onnistui parantaa lesken asemaa puolison kuollessa ennen Ruotsia. Leskelle suotiin mahdollisuus omaisuuden hallintaan ja pesän jakamattomuuteen lailla vasta vuonna 1983.

Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten oikeudellinen asema on ollut mielenkiintoinen. Lapset on jaettu selkeästi avioliitossa tai avioliiton ulkopuolella syntyneisiin lapsiin.

¹⁰³ Hemmer 1967, s. 62.

¹⁰⁴ UMA 22. Apu ja avustus suomalaisille ulkomailla, H. Etsiminen, tiedustelut. S30H Junna Kaisa 9/1673.

¹⁰⁵ UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt.K.Perinnöt Amerikassa. S30K Tuikkala Aino 87/1979.

¹⁰⁶ Suomen sukuhistoriallinen yhdistys. Kirkonkirjat <https://www.sukuhistoria.fi/wiki/index.php/Kirkonkirjat> (luettu 20.4.2025).

¹⁰⁷ Hemmer 1967, s.14.

¹⁰⁸ Norri 1980, s. 362.

Lainvalmistelukunta oli laatinut ehdotuksen vuonna 1910, jossa avioliiton ulkopuolella syntyneet lapset saisivat oikeuden elatukseen molemmilta vanhemmilta, sekä myös perintöön molempien vanhempiensa jälkeen. Yleinen kirkolliskokous kuitenkin hylkäsi esityksen vuonna 1918 perustellen hylkäystä puuttuvalla lähimmäisenrakkaudella – eli koska isä ei asunut samassa perheessä äidin ja lapsen kanssa, näki kirkolliskokous, että ”keskinäinen rakkaus ja ymmärtämys” puuttui, ja siksi lapsella ei ole oikeutta periä isäänsä.¹⁰⁹

Vuoden 1686 kirkkolaista¹¹⁰ oli vuoden 1734 lakiin otettu määräykset sekä naimakaaren että perintökaaren. Mikäli mies makaa naisen kihlattuna, tai avioliittolupauksen antaneena tai muun kuin oman puolisonsa kanssa, ja tätä seuraa kihlaus tai myöhemmin avioliitto, katsotaan lapset syntyneet avioliitossa.¹¹¹ Perintökaareissa mainittiin myös tilanteista, joissa lapsi katsottiin avioliitossa syntyneeksi. Lapsella oli oikeus perintöön, mikäli lapsi oli siitetty ennen avioliiton virallista solmimista, mutta puoliset olivat kuitenkin lupautuneet avioliittoon. Avioliiton solmiminen oli voinut jäädä toisen vanhemman kuoleman vuoksi, tai toinen puolisoista myöhemmin kieltäytyi menemästä avioliittoon.¹¹²

Avioliiton pätevyyttä ja lasten oikeutta perintöön on käsitelty myös tuomioistuimissa, hyvänä esimerkkinä Vaasan hovioikeudessa käsitelty tapaus 30.1.1914¹¹³. Talollisenpoika Heikki oli avioitunut Amerikassa Ida kanssa 1.12.1896. Heille oli syntynyt kaksi lasta, poika Johan, syntynyt 28.12.1897 ja tytär Wilma, syntynyt 14.1.1901. Tämän lisäksi Ida oli synnyttänyt pojan, Henryn, 24.11.1896, ennen avioliiton solmimista. Heikki oli kuollut 26.2.1902. Tapauksessa kyse oli siitä, kenelle perintö kuului. Heikin Suomessa olevat sisarukset eivät olleet suostuneet luovuttamaan leskelle ja lapsille Heikin jättämää omaisuutta, sillä he olivat sitä mieltä, että leski Idalla itsellään ei ollut oikeutta naimaosaan eikä heidän lapsillaan oikeutta perintöön, koska avioliitto ei ollut heidän mielestään laillinen. Vaikka avioliitto olisi Pohjois-Amerikassa solmittu lakien mukaan, avioliittoa ei kuitenkaan oltu kuulutettu Suomessa.

Leski Ida oli hakenut kihlakunnan oikeudesta päätöstä hänen julistamisestaan aviovaimoksi ja lapsia perillisiksi. Kivijärven kärjäkunnan kihlakunnan kielteisestä päätöksestä johtuen *oli* leski vienyt asian hovioikeuteen. Leski myönsi ensimmäisen lapsen syntyneen ennen avioliittoa, mutta vedoten 1734 lain Naimisen kaaren ja Perintökaaren säädöksiin hän edelleen

¹⁰⁹ Kangas 2017, s.61.

¹¹⁰ Kyrckio Lag och Ordningi L15§6.

¹¹¹ Ruotzin Waldacunnan laki, Naimisen Caari, V Luku, §1-3, s. 5 (osio fontilla Times New Roman).

¹¹² Ruotzin Waldacunnan laki, Perindö Caari, VIII Luku, §1-8. s. 20 (osio fontilla Times New Roman).

¹¹³ Vaasan Ho 30.1.1914 (Vaasan hovioikeuden arkisto DK:218 tuomiotaltiot 1914-1914).

haki hänen julistamistaan aviovaimoksi ja ainakin avioliiton aikana syntyneitä lapsia aviolapsiksi ja perillisiksi. Vaasan Hovioikeus totesi päätöksessään, että vaikka avioliitto oli solmittu Amerikassa ilman kuulutuksia, niin lain Naimisen kaaren ja Perintö kaaren säädösten lisäksi tuomioistuin perusteli päätöksensä kihlausta koskevan luvun perusteella. Luvussa mainitaan selkeästi, että mikäli puoliset elävät yhdessä, niin se tulkitaan esiaviolliseksi suhteeksi, joka on päätettävä vihkimisellä ja joka tuo avio-oikeuden toisen omaisuuteen.¹¹⁴

Olisiko leski Idan tapauksessa voitu vedota tuomarin tietämättömyyteen? Olisiko *ignorantia juris nocet* –periaatteen (tuomarin tulisi tuntea keskeiset lain sisällöt) perusteella voinut purkaa aiemman kihlakunnan päätöksen? Tässä kyseisessä tapauksessa osapuolille tuli kustannuksia. Solmittujen avioliittojen ”virallistamista” oli tehty myös jo aiemmin, kuten ilmoituksessa Suomalaisessa Wirallisessa lehdessä vuodelta 1909¹¹⁵ Senaatti määräsi vastaavalla tavalla Eva Haaviston avioliiton kirkonkirjoihin merkittäväksi, ja liitosta syntyneet lapset aviolapsiksi.

Ottolapsen osalta vuonna 1925 voimaan astunut laki perustui nk. heikkoon adoptioon, eli adoptiolapsi peri oman biologisen vanhempansa. Todella myöhään, vasta vuonna 1980 Suomessa tuli voimaan laki nk. vahvasta adoptiosta, jonka mukaan adoptiolapsi perii ottovanhempansa.¹¹⁶ Laki ei tuntenut tasa-arvoa perheen lasten kohdalla.

Siirtolaiseksi lähteneitä henkilöitä **pidettiin poissaolevina**, mikäli heistä ei kuultu mitään useaan vuoteen. Heidän oikeutensa perintöön oli mahdollista sulkea pois julistamalla heidät kuolleeksi. Perintö voitiin antaa myös uskottujen miesten huostaan odottamaan perillisen ilmaantumista. Testamentilla oli mahdollista sulkea perillinen perinnön ulkopuolelle Amerikkaan muuton vuoksi, esimerkkinä Suomalaisessa Wirallisessa lehdessä ollut ilmoitus Pekka Jyrkisestä.¹¹⁷ Testamentin moittimiseen oli aikaa yksi vuosi ja yksi vuorokausi.

Perillisen on pitänyt ilmoittaa halukkuutensa perinnön vastaanottamiseen. Perintöoikeutta tuli valvoa, ja vastaanottaa perintö vuoden ja yhden päivän sisällä, joka mainittiin aina lehti-ilmoituksissa. Mikäli perinnönsaajia oli useita, niin poissaolevalle tuli tuomioistuimen määrätä

¹¹⁴ Ruotzin Waltacunnan laki 1734, Naimisen Caari, Luku III, §9, s. 3 (osio fontilla Times New Roman).

¹¹⁵ Suomalainen Wirallinen lehti NO 15, 20.1.1909, s. 1.

¹¹⁶ Kangas 2017, s. 65.

¹¹⁷ Suomen Wirallinen Lehti 4.3.1907 NO 53, s. 5 ”Kun ylempänä mainitun testamentin säätäjän poika Pekka Jyrkinen on muuttanut Amerikkaan ja siten suljettu pois perinnöstä, niin noudattamalla asianomaisen Kihlakunnanoikeuden asiassa antamaa määräystä kehoitetaan Pekka Jyrkistä vuoden ja vuorokauden kuluessa siitä kun tämä kuulutus on viimeisen kerran virallisissa lehdissä julkaitu haasteen nojalla moittimaan ylempänä olevaa testamenttia, jos katsoisi siihen syytä olevan.”

uskottumies perinnön vaalijaksi.¹¹⁸ Mikäli perintöön oikeutettuja ei löytynyt, meni perintö kokonaisuudessaan kruunulle, ja 18.4.1952 annetun lain mukaan valtiolle.¹¹⁹

Tapauksessa Lovethal¹²⁰ oli kyse siitä, että Levi oli kuollut 1927, ja perintö oli jaettu Levin veljelle ja veljen lapsille. Levin veljen osuus pesästä oli jätetty jakamatta, koska veljeä ei oltu tavoitettu. Veljen lapset olivat esittäneet vuonna 1932 kysymyksen konsuli Altiolle mahdollisuudesta julistaa tavoittamattomissa oleva isänsä kuolleeksi ja saada hänen osuutensa. Altio vastasi perintöosuuden olevan sen verran pieni - \$30,09 - että kulut nousevat perintöä suuremmaksi.

Tapauksessa Laine¹²¹ Ulkoasiainministeriö ilmoitti New Yorkin pääkonsulinvirastolle kirjeessä vuonna 1928, että vainajan perillisten selvittämisessä on ollut ongelmia, sukuselvityksestä oli puuttunut kahden perillisen tietoja. Ulkoasiainministeriö opasti muita perillisiä ryhtymään joko kadonneen perillisen julistamiseksi kuolleeksi, tai vaihtoehtoisesti hankkimaan hänelle uskotun miehen perinnön hoitajaksi. Poissaolevan veljen osuus jaettiin lopulta uskotulle miehelle.

3.1.2 Perinnön laatu

Puhuttaessa **perinnöstä** oli kiinteällä omaisuudella kaikkein tärkein merkitys. Suuret talot tai tilat merkitsivät vaikutusvaltaa, ja on helppo ymmärtää, että talot haluttiin pitää suvun omistuksessa pilkkomattomina. Maalla olevien kiinteistöjen haluttiin pysyvän omassa suvussa, niiden myymistä oli rajoitettu ja testamenttaamisenkin tuli kohdistua oman suvun jäseniin. Kaikilla lapsilla oli toki oikeus perintöön, mutta usein tilan jatkajaksi haluttiin poika, varsinkin se vanhin poika. Järjestelyä, jolla tila siirtyi aina vanhimmalle pojalle, kutsuttiin primogenituuriksi, eli vanhimmalla pojalla oli oikeus perintöön. Tämä periaate, joka ei tuntenut muille jaettavia perintöosuuksia oli vahvistettu Englannissa, ja maaomaisuus saatiin näin säilymään suvussa.¹²² Meillä Suomessa toteutuivat tilojen sukupolvenvaihdokset saman tyyppisesti, vaikkakaan ei lakisääteisesti. Maatilojen perimysjärjestyksessä pojat olivat suosiollisemmassa asemassa. Yleisesti tila siirtyi vanhimmalle pojalle ja vain harvoissa tilanteissa, mikäli poika ei syystä tai toisesta ollut sopiva, tila meni seuraavalle pojalle. Tytär

¹¹⁸ Wrede 1925, s. 179.

¹¹⁹ Hemmer 1967, s. 70.

¹²⁰ UMA Suomen New Yorkin pääkonsulinviraston arkisto, Jäämistöt. Lovethal Levi J 7601.

¹²¹ UMA Suomen New Yorkin pääkonsulinviraston arkisto, Jäämistöt. Laine Mandi J 7611.

¹²² Pylkkänen 2006, s. 384.

sai tilan vain, mikäli poikia ei ollut, tai poika oli liian nuori isännäksi. Myös vävy saattoi saada tilan, mikäli poika ”niskoitteli ja oli tottelematon”.¹²³

Perintömaa oli nimensä mukaisesti joltakin perittyä maata, ja vainajan ansiomaa muuttui vuoden 1734 lain maakaaren mukaan perintömaaksi perinnönjaossa. Sukulaisilla oli oikeus lunastaa perintömaata tietyin säännöksiin, mikäli maa olisi joutumassa sivullisten käsiin.¹²⁴ Nämä perimysmaata koskevat omat lunastussäännökset kumottiin 1930 annetulla lailla lainhuudatuksista ja kiinteistösaannon moittimisesta (86/1930).

Vuoden 1734 lain perintökaaren II-luvussa kerrotaan lasten oikeudesta perintöön. Maaomaisuuden mukaan pojille suotiin kaksi kertaa suurempi osuus kuin tytöille ja maatilat menivät usein pojille.¹²⁵ Lisäksi laki antoi mahdollisuuden lunastaa toisilta perinnönsaajilta maata, mikäli verojen maksua ajatellen tilaa ei olisi voitu jakaa veronmaksukykyisiin osiin. Perintöosuusien jakaminen lain edellyttämällä tavalla yhtä suuriin osiin oli mahdollista vasta vuoden 1878 perintökaaren uudistuksessa.

Torpat eivät juurikaan olleet siirtyneet perinnönjaossa, vaan vanhin poika sai avioituessaan torpan haltuunsa, ja vanhemmat jäivät asumaan nk, syytinkisopimuksen turvin taloon. Isän ja äidin asema syytinkiläisenä tarkoitti vanhimman pojan elätettävänä olemista. Sukupolvenvaihdostilanteessa kotitalalle jääneet naimattomat sisarukset olivat usein heikkoja tai sairaita, ja heidän elättämisenä saattoi olla uuden torpparin velvollisuutena.¹²⁶ Rippikirjoista kävi ilmi, miten vanhukset saivat asua elämänsä loppuun asti torpan nurkissa, vanhimman pojan hoitaessa tilaa ja taloa, henkilöiden järjestys rippikirjassa kuvaa samalla isännän arvostusta ja perheiden hierarkiaa. Rippikirjat olivat Piispa Gezliuksen¹²⁷ luoma järjestelmä, johon koottiin kylittäin ja taloittain tiedot kaikista alueen henkilöistä. Rippikirjassa oli tarkat tiedot nimistä, syntymäajoista, lukutaidon kehittymisestä, mahdollisista muutoista paikkakunnalla ja muusta papin mielestä tärkeästä kirjattavasta asiasta. Rippikirjasta näkyi myös maan luonto, eli oliko kysymyksessä perintömaa vaiko kenties kruunun torppa. Paremminkin tilojen omistukset kävivät ilmi Lääninhallituksen henkikirjoista, mutta myös rippikirjasta sai viitteitä varakkuudesta.

¹²³ Laine 2024, s.8.

¹²⁴ Kangas 2017, s. 45.

¹²⁵ Ruotzin Waldacunnan Laki, Perindö Caari, Luvut II ja III, s. 15-17.

¹²⁶ Laine 2024, s.11.

¹²⁷ Piispa Gezelius, <https://kansallisbiografia.fi/kansallisbiografia/henkilo/2252> (luettu 20.3.2025).

3.1.3 Perinnön jakaminen

Testamentti mahdollistaa omaisuuden siirtämistä toiselle kuoleman jälkeen. Vuoden 1734 laki ei huomionnut nykyistä lakiosuutta, vaan perintö voitiin jakaa oman toiveen mukaisesti kokonaan perheen ulkopuolisille. Myös kirkolla on ollut roolinsa testamentteissa omaisuuden saajana.¹²⁸ Meillä perillisten lakiosuus tuli perintökaareen vuonna 1951 usean erilaisen esityksen jälkeen. Maaomaisuuden perimiseen vaikutti maan luonne, minkälaisesta maasta oli kysymys. Mikäli kyseessä oli ansiomaa, eli omalla omaisuudella hankittua maata, sai maaomaisuuden mukaan sen testamentilla jakaa vaikka kokonaan, mikäli vainajalta ei jäänyt vajaavaltaisia lapsia perinnönsaajiksi. Lasten elättämisestä oli huolehdittava siihen asti, että lapset olivat kykeneviä itse elättämään itsensä. 1734 lain perintökaaren II-luku sääti kaupunkilaisoikeuden mukaisen rintaperillisten oikeuden 5/6 perinnöstä ja vain 1/6 oli vapaasti testamentilla jaettavissa.

Vanhimman pojan siirtyessä hoitamaan tilaa, saattoivat nuoremmat sisarukset jäädä vaille testamentissa mainittua perintöosuuttaan, ja odottamaan jaolle sopivampaa hetkeä. Näin kävi esimerkiksi Kankaanpäässä, omassa sukututkimuksessani olevassa, esi-isän jälkeen tehdyssä perukirjassa¹²⁹, jossa Isä Andersin tyttäret Kaisa ja Amalia esittivät testamentin, mutta mitään jakoa ei tehty, vaan pesä jätettiin toistaiseksi jakamatta. Tyttäret lunastettiin myöhemmin irtaimistolla tai rahalla, mikäli tila tuotti riittävästi.

Pesänselvittäminen ja -jakaminen tulivat Suomen perintölainsäädäntöön vuoden 1965 perintökaareen. Malli oli otettu Ruotsin perintökaaresta (ÄB). Urpo Kangas ihmettelikin ”miten aikaisemmin ylisummaan sotkuisat kuolinpesät oli mahdollista selvittää ja riitaiset kuolinpesät jakaa.”¹³⁰ Aiemmat säädökset pesän selvittämisestä olivat vuoden 1734 laissa, luvussa 9 ”Omaisuden laillisesta ylöskirjoittamisesta sen cuollen jälkeen” jossa selkeäsanaisesti annettiin jälkeen elävälle puolisolle 3 kuukautta aikaa koota vainajan omaisuudesta tiedot jakoa varten. Sääöksessä mainittiin myös uskottujen miesten käyttäminen maaomaisuuden arvon määrittämiseen. Sotkuisissa ja riitaisissa pesissä oli varmasti ongelmansa, mutta sääöksistä ja pesänselvittäjistä huolimatta lienee riitoja ja sotkuisia pesiä nykyäänkin.

¹²⁸ Pihlajamäki Heikki 2004, s. 54.

¹²⁹ Kankaanpään kärjäkunnan perukirjat 1857-1868. Tiedosto 487 14.1.1861 Anders Johansson Koskela.

¹³⁰ Kangas, Suomalaisen siviilioikeuden juuret. s, 139.

Vuoden 1878 perintökaaren uudistuksessa tarkennettiin toimintaa perinnön tullessa **valtiokonttorille**. Valtiokonttorin tuli alistaa asia valtioneuvoston ratkaistavaksi. Mikäli perinnön saajan oletettiin oleskelevan ulkomailla, oli **Ulkoasiainministeriön** ryhdyttävä etsimään perillisiä ulkomailta.¹³¹

3.1.4 Yhteenveto suomalaisesta perintöoikeudesta

Suomalainen mies on kautta historian ollut aina tärkeä henkilö, sukuun haluttiin syntyvän miehiä. Mies peri maata ja osasi hallita omaisuuttaan. Vuoden 1734 lain perintökaarella pojan perintöosuus oli kaksi kolmasosaa tyttären saadessa yhden kolmasosan. Perintökaaren muutos 1878 toi tasa-arvoa naisen ja miehen perintöosuuksille säätäen omaisuuden menevän puoliksi kummallekin.

Vuoden 1878 perintökaari säätelee yksityiskohtaisesti, miten vainajan ensimmäiset perijät ovat hänen rintaperillisensä, seuraavana tulevat hänen vanhempansa, jotka saavat eläessään perinnön puoliksi. Mikäli vain toinen vanhempi on elossa, ja vainajalla on elossa olevia sisaruksia, jaetaan kuolleen vanhemman osuus perinnöstä elossa olevien sisarusten kesken. Kuolleiden sisarusten sijaan tulevat heidän lapsensa. Mikäli molemmat vanhemmat ovat kuolleet, jakavat elossa sisarukset perinnön. Myös isovanhemmat ja vanhempien sisarukset saivat osuuden perinnöstä, mikäli vainajalta ei jäänyt perillisiä, vanhempia eikä sisaruksia.

Ketju jatkui seuraavaksi vanhempien isovanhempiin ja sijaan tulo oli oikeastaan loputon. Perintökaaren luvussa 4 Luvussa ”Miten peritään, jos ei tiedetä, kuka toistensa perillisistä on jälemmäksi elänyt” käytiin vielä läpi tilannetta, jossa sotien tai tautien vuoksi ei voitu olla varmoja vainajien kuolemien järjestystä, ja näin ollen ei suoraan tiedetty kuka oli kenenkin perillinen. Silloin perintö voitiin jakaa niin, että äidin puolen sukulaisille meni äidin perintö ja isän puoleiselle suvulle isän perintö.

Vuoden 1734 lain Perintökaaren 17 luvun 1§ säädettiin nk. sääntöperinnöstä. Perinnön antaja sai testamentissaan määrittää etukäteen ehtoja siitä, missä järjestyksessä ja kenelle perintö olisi menevä. Sääntöperintö kosketti lähinnä maatiloja, ja ajatuksena oli pitää tilat pilkkomattomina sukupolvesta toiseen. Tiloja ei saanut myöskään pantata tai kiinnittää. Sääntöperintöä

¹³¹ Perintökaaren muutos 19/1878.

muutettiin uudella lailla vuonna 1919, jolloin perinnöstä sai määrätä vain ensimmäiseen perinnönsaajaan asti ja vuonna 1931 annettu laki kumosi sääntöperinnön kokonaan.

Maaseudulla eli ennen kaupungistumista suurin osa suomalaisista ja maatalojen pysyminen suvussa oli enemmän sääntö kuin poikkeus. Odotukset perintöjen jaoista perustuivat vanhaan suomalaiseen käytäntöön, jossa syntymäjärjestyksellä oli merkitystä. Kirkolliset ja perintöoikeudelliset määräykset avioliiton solmimisesta, avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista, sekä naisen ja lesken asemasta ylipäättään vaikuttivat mahdollisuuteen saada perintöä. Common law – oikeusjärjestelmä oli suomalaisille vieras, ja se aiheuttikin ihmetystä kirjeiden perusteella siirtolaisten omaisissa Suomessa.

3.2 Perintöoikeus Pohjois-Amerikassa

3.2.1 Common law ja perillispiiri

Tämä luku sisältää katsauksen Amerikassa voimassa olleeseen perintöoikeuteen yleisellä tasolla. Amerikassa ei ollut yhtenäistä omaa perintölakia, vaan osavaltiot tekivät itsenäisesti omat perintöoikeudelliset ratkaisunsa. Suurin osa Amerikan soveltamista oikeusperiaatteista oli lähtöisin Englannista, ja muun muassa naimaoikeutta meidän tarkoittamalla tavalla siellä ei tunnettu. Naisten ja miesten perintöoikeuksissa ei liioin ollut eroja¹³².

Tieteen termipankki selittää Amerikassa sovellettua common law -järjestelmää järjestelmänä, joka on lähtöisin keskiajan Englannista. Laki on syntynyt tuomioistuinten ennakkotapausten perusteella, tuomareilla oli suuri valta ratkaisuja tehdessään ja painottaessaan ennakkotapausten merkitystä.¹³³ Common law -säännöstö ei sisällä perillisten oikeutta lakiosaan vaan testamentin tekijä voi määrätä omaisuutensa kenelle tahansa ja sivuuttaa näin omat rintaperillisensä.¹³⁴

¹³² Boström, 1921, s. 31.

¹³³ Tieteen termipankki: common law

https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:common_law/laajempi_kuvaus (luettu 6.3.2025) Kangas, s.80, kertoo miten meillä juuri päinvastoin kuin common law-järjestelmässä hovi- ja hallinto-oikeuksien ratkaisuihin ei ole ennakkotapauserkitystä. Boströmin ajatukset (1919, s. 100) ovat osin ristiriidassa tämän kanssa, hän kertoi miten Vaasan HO:n tapaus Leppäsestä on käytetty alioikeuksien ratkaisuisissa.

¹³⁴ Kangas 2020, s. 75-76.

Eri osavaltioiden toisistaan poikkeavista säädöksistä löytyi jotain yhteneväisyyttä: leskellä oli oikeus jonkinlaiseen osuuteen pesästä rintaperillisten tai muiden perillisten edellä ja ohella, toki testamentilla on voitu sopia toisin

Iso osa siirtolaisistamme matkasi New Yorkin kautta Minnesotaan tai Michiganiin, ja näiden osavaltioiden perintöjen jakoja käsiteltiin myös esille tulleissa tapauksissa. Minnesotan perintöoikeuden mukaan leski sai kaiken, mikäli perillisiä ei ollut. Mikäli lesken lisäksi oli lapsia, sai Minnesotassa, Michiganissa ja New Yorkissa leski 1/3 ja lapset jakoivat 2/3. Mikäli leskeä eikä rintaperillisiä ollut, tuli perintö Minnesotassa ja Michiganissa vainajan vanhemmille, New Yorkissa puolestaan vain vainajan isälle. Mikäli vainajan isä oli kuollut, meni perintö vainajan äidille ja sisaruksille kaikille yhtä suurina osina.¹³⁵

Michiganissa kiinteä omaisuus ja irtaimisto menivät rintaperillisten puuttuessa puoliksi leskelle ja vainajan vanhemmille. Mikäli taas lapsia ei ollut, sai puoliso kaiken. Sukulaisilla yleisesti oli oikeus perintöön. Mikäli sukulaisiakaan ei etsinnöistä huolimatta löytynyt, meni omaisuus valtiolle. Omaisuus tuli käyttää koulutustarkoituksiin. Minnesotassa puolestaan vainajan vanhemmat saivat koko perinnön, mikäli vainajalta ei jäänyt leskeä eikä perillisiä. Tämän jälkeen tulivat vainajan sisarukset tai heidän rintaperillisensä. Washingtonissa leskellä oli myös oikeus osuuteen pesästä. Jos vainajalta jäi yksi lapsi, meni perintö puoliksi lesken ja lapsen kesken. Jos lapsia oli useita, sai leski kolmanneksen ja lapset jakoivat 2/3.¹³⁶

Kiinteän omaisuuden osalta Minnesotassa, mikäli vainajalta jäi kotitila, tai vaihtoehtoisesti maata 80 eekkeriä, jota ei oltu kiinnitetty, jäi velaton tila leskelle, mikäli rintaperillisiä ei ollut. Jos taas perillisiä oli, sai leski elinikäisen oikeuden asua, muun omaisuuden mennessä perillisille.¹³⁷ Erikoista oli maatilain koon vaikutus perintöosuuteen, sillä leskelle oli jätävä 80 eekkeriä asumiseen.

Muutamissa osavaltioissa oli aivan toisenlainen perillisten järjestys. Delawaressa ja Ohiossa olivat sisarukset perimysvuorossa ennen vainajan vanhempia. Useissa osavaltioissa, mm. New Jersey ja Delawaressa mies oli ainoa vaimonsa perijä, vaikka vaimolla olisi ollut rintaperillisiä. Ohiossa oli joko/tai - perimysjärjestys. Mies peri vaimovainajansa koko omaisuuden, mikäli

¹³⁵ Boström 1921, s. 32-33.

¹³⁶ Boström 1921, s. 35-37.

¹³⁷ Ilmonen 1925, s. 205-207.

lapsia ei ollut, ja toisaalta jos lapsia oli, mies ei saanut mitään, vaan lapset jakoivat koko omaisuuden.¹³⁸

Common law -järjestelmässä eri osavaltioiden perintöoikeudellisessa sääntelyssä oli havaittavissa samanlaista mieskeskeisyyttä kuin meillä Suomessa. Useassa osavaltiossa isä vainajan perijänä saa kaiken tai ainakin enemmän kuin äiti. New Yorkissa puolestaan, mikäli vainajan lähimmät perijät olivat leski ja isä, meni perintö heidän kesken puoliksi. Jos taas perijöinä olivat leski ja äiti, niin leski sai puolet ja toinen puoli jaettiin äidin ja sisarusten ja/tai heidän lastensa kanssa¹³⁹.

Tutustuessani Turun Siirtolaisuusinstituutin käsikirjastossa kirjallisuuteen, luin siirtolaisille suunnattuja ja annettuja ”Siirtokansan kalenteri” - vihkosia, Matti Väänäsen ”Siirtolaisen opas Valtameren takaisiin maihin” julkaisua sekä ”Yhdysvaltain käsikirja – Hyödyllisiä tietoja siirtolaisille ja ulkomaalaisille”- lehtistä. Aiheet näissä eri julkaisuissa olivat paljon samoja, ja eritoten perintölaista kerrottiin paljon. Testamentin tärkeyttä painotettiin ja tekemistä ohjattiin esimerkkien avulla ja mukana olleissa tapauksissa olikin testamentteja, joten tulkitsisin tämän siten, että ymmärrys testamentista oli levinnyt suomalaisten siirtolaisten keskuudessa suomalaisia omaisia enemmän.

3.2.2 Pesänjakajien määrääminen

Pesän jakamisessa kuoleman jälkeen käytettiin *pesänselvittäjiä*. Lesken tai muun omaisen pyynnöstä oli tehtävä oikeudelle pyyntö pesänjakajan määräämisestä. Pyyntöä seurasi joko omaisten tai oikeuden esittämän henkilön kuulustelu oikeudessa oikeuden määräämänä päivänä. Kuulustelupäivästä ilmoitettiin paikallisessa virallisessa sanomalehdessä kolmena peräkkäisenä viikkona, samana viikonpäivänä. Pesänselvittäjällä tuli olla takaaja tai jokin takaus takaamassa varojen säilyminen pesässä. Kun takaus oli tarkastettu ja hyväksytty, määräsi tuomari pesän velkojien kuulustelun ja kuolinpesän selvittäminen alkoi. Velkojien kuulustelusta ilmoitettiin lehdessä kolmena peräkkäisenä viikkona. Velat tuli selvittää kolmen tai kuuden kuukauden sisällä, jonka jälkeen pesän sulkemisesta ilmoitettiin lehdessä myös kolmena peräkkäisenä viikkona. Pesä sulkeutui kolmen viikon jälkeen lehti-ilmoituksesta. Kuolinpesän hoitamisen olisi pitänyt sujua noin vuodessa. Omaisuuden siirto testamentilla tai ilman oli mahdollista vain perintöoikeuden (Probate court) kautta. Mikäli pesään ei jäänyt

¹³⁸ Boström 1921, s.33-34.

¹³⁹ Boström 1921, s. 37.

omaisuutta, ei selvittäjää tarvinnut määrätä, ja mikäli omaisuuden arvo oli vähäinen (arvo < \$650 vuonna 1925) sai pesän sulkea nopeammin kulujen säästämiseksi¹⁴⁰

Perintövarojen jakamisessa oli perintöoikeus myös tapausten perusteella tiukkana. Varoja ei jaettu valtakirjojen perusteella, eikä niitä myöskään annettu uskotuille miehille, vaan perijän ollessa kateissa hänen osuutensa talletettiin perintöoikeuden puolelta myöhemmin toimitettavaksi.¹⁴¹

Tapausten perusteella siirtolaisten jättämiä perintöjä oli käsitelty kolmella eri tavalla. **Yleisin** lienee ollut tapa, jossa oikeus määräsi selvitysmiehen, jonka velvollisuutena oli vaihtaa omaisuus rahaksi ja myöhemmin perintöoikeus vahvisti perinnönjaon. Tämän jälkeen selvitysmies tilitti oikeuden määräämät ja vahvistamat summat kuluilla vähennettynä pääkonsulinvirastolle, joka tilitti ne edelleen Suomeen Ulkoasiainministeriön kautta perillisille.

Toinen tapa oli toteuttaa perinnönjako ilman perintöoikeutta kuten kävi tapauksessa Koski.¹⁴² Asiapaperien joukossa oli vain maininta, että perintö jaetaan Suomen lain mukaan koska ei ole perintöoikeuden päätöstä. Perintöoikeus oli mahdollisesti jätetty pois perinnön ollessa alle \$650, ja perintö oli mahdollista jakaa nopeutetusti ilman selvitysmiestä.

Kolmanneksi tavaksi osoittautui amerikkalaisten yksityisten pesänselvittäjien hoitama perinnönjako. Esimerkkitapauksissa nämä olivat menneet aina pieleen, pesänselvittäjät olivat vilpillisiä, muutama päätyi vankilaan ja muutama hävisi muuten vaan teille tietymättömille. Pesänselvittäjät saattoivat ottaa myös suoraan yhteyttä suomalaisiin tiedossa oleviin perillisisiin, jotka puolestaan ottivat yhteyttä Ulkoasiainministeriön kautta konsulaatteihin ja kysyivät tietoja ja pesänselvittäjän luotettavuutta. Nämä yksityiset pesänselvittäjät olivat kavaltaneet pesän varoja ja saattoivat tilittää rahoja Suomeen suoraan (ilman sukuselvitystä löytämilleen) perillisille ilman kuittauksia.

Suomalaisilla oli tapaturma- ja henkivakuutuksia, joissa edunsaajiksi oli merkitty lähiomaisia. Amerikan olot eivät kuitenkaan kaikkia olleet rikastuttaneet, sillä perinnönjaossa esitetyt vakuutustodistukset olivat usein henkivakuutuksia, jotka olivat päättyneet vuosia aiemmin maksamattomien erien vuoksi. Henkivakuutukset eivät kuuluneet kuolinpesän varoihin, vaan

¹⁴⁰ Ilmonen, 1925, s. 205-208.

¹⁴¹ UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa. S30K Mäkinen Kalle 19/1721.

¹⁴² UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa. S30K Koski Erik 34/42.

varat jaettiin suoraan edunsaajalle. Tapaturmavakuutuksissa puolestaan oli ehtona, että omaisten oli todistettava, että vainaja oli eläessään myös edunsaajaa taloudellisesti auttanut.

Kuolinpesän varoista maksettiin suomalaisen käytännön tavoin velat ensin pois, ja **tapauksessa Kärkkäinen** ¹⁴³ vainajalta oli jäänyt maata noin 400 eekkeriä, joka oli myytävä, jotta vainajan velat saadaan hoidetuksi. Kauppa saatiin toteutetuksi vasta 7 vuotta myöhemmin, kaupasta saadut varat menivät veroihin ja muihin maksuihin. Kirjeenvaihdon mukaan maa olisi voinut siirtyä osavaltiolle (Kalifornia) maksamattomista veroista, mikäli kauppa ei olisi toteutunut.

Virheellisiin perintöoikeuden päätöksiin voitiin hakea muutosta 10 vuoden sisällä, ja pitkälle venyneissä tapauksissa tämä mainittiin, jotta asia saataisiin lopulta päätökseen. Huomattavaa oli myös, että kauan kestäneissä tapauksissa pyydettiin päivitystä yli 2 vuotta kestäneisiin sukuselvityksiin, jotta voitiin varmistua perinnönsaajan edelleen olevan elossa.¹⁴⁴

3.2.3 Yhteenveto amerikkalaisesta perintöoikeudesta

Suomalaisesta perintöoikeudesta poiketen amerikkalainen tapa suojaasi leskeä melko hyvin. Useassa osavaltiossa leskelle erotettiin päältä ensin osa, loppuosan mennessä rintaperillisille. Suomessa käytäntönä perinnönjaossa oli ollut jako perintökaaren mukaisesti rintaperillisille ja myös sukuhaarat huomioiden. Amerikassa puolestaan testamentti kuului osaksi heidän oikeusjärjestelmänsä, perinnön jakaminen testamentin perusteella oli yleistä, aiheuttaen suomalaisille omaisille hämmennystä, sillä se mahdollisti perinnön jakamisen kokonaan suvun ulkopuolisille henkilöille. Suomessa olleiden omaisten näkökulmasta merkittävää oli myös se, että perintö tuli muuttaa rahaksi ennen sen lähettämistä Suomeen. Mikäli perintönä oli maata, tuli perijän asua Amerikassa, sillä omistusta ei voinut siirtää Suomessa asuvalle perilliselle. Mukana olleissa tapauksissa huomattavaa olikin pula-ajan vaikutus kiinteistöjen myyntiin, ja perinnönjaot kestivät useita vuosia, koska maata ei saatu myydyksi.

Testamenttien yleisyyden vuoksi myös siirtolaisia opastettiin useissa eri julkaisuissa testamentin tekemiseen. Aineistossa oli sekä testamentin perusteella että ilman testamenttia tehtäviä perinnönjakoja. Testamenttimääräykset ihmetyttivät suomalaisia omaisia, sillä avioliiton ulkopuolella syntyneillä lapsilla oli täydet perintöoikeudet vanhempiinsa.

¹⁴³ UMA Suomen New Yorkin Pääkonsulinviraston arkisto, Jäämistöt. Kärkkäinen J 9798.

¹⁴⁴ UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa. S30K Koski Erik 34/42.

Yllättävintä oli kuitenkin eri osavaltioiden täysin toisistaan riippumattomat perintö-oikeudelliset säädöksensä ja tapansa.

3.3 Lainvalintaongelmat

Chydenius kirjoitti 1913, että lähtökohta perintöoikeudelle oli vuoden 1734 laki, ja että suomalaisen henkilön kuollessa perintö menisi suomalaisen lain mukaan. Tilanne oli sama, vaikka henkilö olisi kuollut ulkomailla.¹⁴⁵ Tulisiko tätä hänen kirjoittamaansa oikeasti tulkita siten, että jossakin Amerikan osavaltiossa olisi sovellettu Suomen lakia? Tuskin. Ehkä kansainvälisyys kyseisenä aikana oli rajoittunut lähinnä Pohjoismaihin, noudatimmehan lähes samaa germaanista lakiperimää, ja tulkinta perustui kirjoitettuihin säädöksiin ja pitkälti jopa samaan vuoden 1734 lakiin. Venäjän lakia ei tarvinnut soveltaa, muuta kansainvälisyyttä ei käytännössä ennen teollistumisen aikakautta juurikaan ilmeisesti ollut.

Suomen perintöoikeus 100 vuotta sitten oli aika selkeä, vaikkakin moniulotteinen. Kuolinpesien selvittämisessä ja jäämistön jakamisessa oli monta pientä osa-aluetta, joita tuli tarkastella erikseen. Tuli huomioida jäämistön luonne perintönä (esimerkiksi lahja, lahjanlupaus, testamentti, maaomaisuutta, irtainta). Perinnönsaajilla oli oma merkityksensä - oliko perinnön saajana poika, tyttö, avioton lapsi, adoptiolapsi, tai alaikäinen lapsi, oliko tyttö holhouksenalainen jne.

Norri ja Aarnio kirjoittivat perintöoikeudesta vaiheittain tapahtuvien peräkkäisten tapahtumien *ajallisesta näkökulmasta*. Näkökulma merkitsi, että lakia tuli tulkita tapahtuman ajankohdan perusteella, jolloin peräkkäiset tapahtumat tapahtuivat eri aikoina, ja lait saattoivat muuttua eri tapahtumien välillä. Vainajan kuolinhetki määrittä, ketkä olivat perillisiä, mutta perinnön jakoa ja pesänselvitystä määrittävissä säädöksissä saatettiin joutua katsomaan kuoleman jälkeen voimaan tullutta lakia. Suomessa avioliiton solmimisen hetki määrittä, miten perintö jakautui lapsen kuollessa isän ja äidin kesken. Hilja Koskelan¹⁴⁶ tapauksessa konsuliviranomainen oli pohtimassa Suomen lainsäädäntöä ja avioliiton solmimisen hetkeä, kuten alempana tarkemmin selvitän. Muutostarpeiden määrä oli suuri, ja sitä osoitti myös runsas hallitusten esitysten määrä. Sukulaisten perintöoikeuden ratkaisi vainajan kuolinhetki, perintöoikeus oli rajoittamaton vuoteen 1966 asti ja 1.1.1966 perintöoikeus rajoittui serkkuihin. Toisaalta kyse

¹⁴⁵ Chydenius 1913, s.17. Boström artikkelissaan 1921 Amerikan perintösäädöksistä antoi ymmärtää, että Amerikassa noudatettiin omia lakeja, eikä suinkaan Suomen lakia kuten Chydenius kirjoittaa.

¹⁴⁶ UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa. S30K Koskela Hilja.

saattoi olla *paikallisesta näkökulmasta*, kuten siirtolaisten ollessa kyseessä, mistä vainaja oli kotoisin, missä maassa hän oli asunut, tai missä perittävä omaisuus sijaitsi. Suomessa toki myös kaupunki- ja maalaisoikeuden jaolla oli merkityksensä jäämistön jakamiseen.¹⁴⁷

Testamenttien osalta kysymyksiä olivat testamentin tekohetki ja vainajan kuolinhetki. Suomessa ei ole erillistä alueellista lainvalintaa koskevaa lakia, vaan jäämistöoikeudessa noudatettaisiin sen maan lakia, jonka kansalainen vainaja oli. Pohjoismaat olivat sopineet keskenään oman sopimuksensa, jonka perusteella vainajan jäämistöoikeudessa noudatettiin vainajan kotimaan lainsäädäntöä tietyn ajan ja sen jälkeen jäämistöoikeus perustui vainajan kotipaikkaan.¹⁴⁸ Analogisesti voisi ajatella tämän sopimuksen ajatuksen käyvän myös siirtolaisiin Pohjois-Amerikassa, jolloin perintöoikeudessa voidaan soveltaa Pohjois-Amerikassa voimassa olevaa perintöoikeutta. Varsinaista sopimusta Suomen ja Yhdysvaltojen kanssa en löytänyt, mutta esimerkiksi tapauksessa Wännilä¹⁴⁹ omaisuutta oli useassa eri osavaltiossa, jolloin perintöoikeus valikoitui omistetun maan sijainnin perusteella.

Hilja Koskelan¹⁵⁰ tapauksessa asiapapereiden joukossa oli Suomen konsulin käsin kirjoittama paperi, johon konsuli oli kirjoittanut perinnön jaon (erehdyksessä?) toiseen kertaan Suomen lain mukaan *vanhempien solmiman avioliiton päivämäärän perusteella*. Hilja oli kuollut New Yorkissa, ja New Yorkin lain mukaan perintö olisi mennyt isälle, koska Hiljalla ei ollut rintaperillisiä. Oikeus oli kuitenkin vahvistanut Hiljan vanhemmille molemmille yhtä suuren osan. Aineiston joukossa ei ollut tositetta vastaanotetusta perinnöstä, joten perintöosuuksien määrästä ei ole tarkempaa tietoa, eikä liioin siitä noudatettiinko jaossa lopulta vielä Suomen lakia isän ja äidin eri osuuksista.

Amerikkalainen yhteiskunta eri oikeusjärjestelmästä huolimatta muistutti paljolti Suomea.

Mies oli ollut perheen pää ja vaimon paikka oli ollut kotona. Tuomareilla oli kuitenkin valtaa tehdä perintöoikeudellisia ratkaisuja, jotka eivät aina noudattaneet loogisesti aiempia ratkaisuja.

¹⁴⁷ Norri 1980, s. 357.

¹⁴⁸ Norri 1980, s. 358.

¹⁴⁹ UMA Suomen New Yorkin pääkonsulinviraston arkisto, Jäämistöt. Wännilä Mikko J 7448.

¹⁵⁰ UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa. S30K Koskela Hilja 141/1687.

4 Ulkoasiainministeriö ja konsulinvirastot

4.1 Ulkoasiainministeriön ja konsulivirastojen alkutaipaleet siirtolaisasioissa

Venäjällä oli ollut oma pääkonsulaatti New Yorkissa, ja sen yhteyteen oli perustettu Suomen autonomian aikana vuonna 1882 siirtolaisia varten oma siirtolaistulkki helpottamaan siirtolaisten asioiden hoitoa. Itsenäisen Suomen diplomaattiset suhteet Amerikan Yhdysvaltoihin solmittiin 30.5.1919 Yhdysvaltojen tunnustettua Suomen. Suomen ensimmäiseksi ulkoministeriksi oli valittu talous- ja lakimiehen koulutuksen saanut Otto Stenroth (- 27.11.1918).¹⁵¹

Ulkoasiainministeriötä ryhdyttiin perustamaan asetuksella 1.7.1918 kaupallisten asioiden hoitoa varten. Kaupallisten toimien kehittämistä ja uudistamista varten Ulkoasiainministeriöön oli perustettu komitea, ja komitean johtajaksi oli valittu vuonna 1921 Kauppa- ja teollisuushallituksen ylitarkastajana toiminut Leonard Åström. Leonard Åström oli taustaltaan kauppaopiston opettaja ja toimittaja. Ulkoasiainministeriön kauppapoliittisen osaston päällikkönä toimiessaan hän arvosteli voimakkaasti virkamiesten työtaakkaa ja kokemattomuutta muun muassa virallisten tilaisuuksien järjestäjänä. Hän antoi runsaasti palautetta töiden järjestämisestä ja ohjaamisesta. Leonard Åström arvosti raportteja, ja hän ihmetteli miten raportteja ei osattu käyttää hyväksi. Myös asiapapereiden arkistointi tuli saada kuntoon tavoitteena siistit työpöydät. Åström peräänkuulutti järjestelmällistä ja tavoitteellista työtä.¹⁵² Leonard Åström siirtyi lähettilääksi Washingtoniin Armas Saastamoisen jälkeen.¹⁵³

Ulkoasiainhallintoa arvosteltiin runsaasti niin kielikysymyksissä kuin kaupankäyntiin ja merenkulkuun liittyvissä asioissa. Huonosti hoidetusta ulkoasioiden hoidosta kirjoitettiin lehdistössä ja epäiltiin jopa taloudellisia väärinkäytöksiä. Näistä lähtökohdista Suomen eduskunta kehotti hallitusta 1921 uudistamaan ulkomaanedustusta.¹⁵⁴ Ulkoasiainministeriön organisaatiota uudistettiin vuosien 1923–1938 aikana 6 kertaa. Tämä antaa kuvan työmäärästä ja sisäisistä organisoinnin vaikeuksista.¹⁵⁵

Organisatorisesti Ulkoasiainministeriössä oli ollut vain poliittinen ja kaupallinen osasto, sekä arkisto-osasto ja sanomalehtitoimisto. Vuoden 1922 uudistuksessa mukaan tuli oikeudellinen

¹⁵¹ Nevakivi 1987, s. 26-27.

¹⁵² Pekkarinen 2024, s.41.

¹⁵³ Nevakivi 1987, s. 73.

¹⁵⁴ Nevakivi 1987, s. 72-74.

¹⁵⁵ Nevakivi 1987, s. 100-103.

osasto ja passitoimisto. Siirtolaisten mahdolliset ongelmat eivät olleet tässä vaiheessa näkyvillä organisaatiomuutoksissa. Ulkomaisen edustuston perustaminen ja aloittaminen oli uusi asia virkamiehille, myös lehdistössä ihmeteltiin miten edustuksen järjestäminen onnistuisi. Mitä virkamiesten tulisi osata, minkälaisia resursseja ulkoasioiden hoitaminen edellyttäisi Suomelta, kun mitään perinteitä eikä ymmärtämystä asiasta ollut?¹⁵⁶ Kehitystyö Ulkoasiainministeriössä perustui useisiin eri komiteoihin, ja seuraava kehitysehdotus vuonna 1922 koski oikeudellisen jaoston jakamista useampaan alajaostoon, jolloin siirtolaisjaosto vasta sai alkunsa.¹⁵⁷

Pohjois-Amerikkaan ryhdyttiin perustamaan organisaatiota hoitamaan ulkoasiainhallintoa. Suomea edustivat ulkomailla lähettiläät ja konsulit. Lähettiläät toimivat lähetystöjen päällikkönä ja konsulit konsulinvirastojen päällikköinä. Konsulit olivat pääkonsuleita, konsuleita ja varakonsuleita. LUE:n mukaan nämä henkilöt olivat joko Suomesta lähetettyjä palkattuja tai palkattomia virkamiehiä (consules missi) tai kyseisestä kaupungista konsulintoimeen valittuja (consules electi).¹⁵⁸

Lähtökohtana *konsulinvirastojen luomisessa maailmalle* pidettiin Suomen kokoa. Tarpeiden nähtiin olevan pieniä, resursseja ei ollut laajan ja kalliin ulkoasiainhallinnon perustamiseksi. Ulkomaanedustuksen tiloineen ja kuluineen arveltiin tulevan Suomelle kalliiksi, ja diplomaattisten edustustojen sijaintia pohdittiin lehdistöä myöten.¹⁵⁹ Euroopassa oli ollut havaittavissa uudistuksia, joiden pohjalta Suomen ulkomaanedustustoa ryhdyttiin rakentamaan konsulaattiverkostojen avulla. Konsulaattien tärkeimpinä työtehtävinä ajateltiin olevan Suomen kansalaisten auttaminen. Siirtolaiset muiden matkustavaisten kansalaisten kanssa nähtiin konsulaattien työskana, valtion etujen valvonta oli toissijaista.¹⁶⁰

Suomen edustusto muodostettiin **Washingtoniin** vuonna 1921 ja Suomea valittiin edustamaan Yhdysvaltoihin vuoteen 1921 saakka lähettiläs, ministeri Armas Herman Saastamoinen. Lähettiläs Saastamoisen jälkeen, tämän tutkimuksen kattaman ajan, vuoteen 1934 asti lähettiläänä toimi aiemmin mainittu **Leonard Åström**.¹⁶¹ Konsulinvirastoja perustettiin vuonna 1921 **New Yorkiin**, vuonna 1922 **Montrealiin**, 1925 **Duluthiin ja** 1926 **Seattleen**.¹⁶² Virastot

¹⁵⁶ Nevakivi 1987, s. 36-37.

¹⁵⁷ Nevakivi 1987, s.75.

¹⁵⁸ LUE on lyhenne Laki ulkomaan edustuksesta §4.

¹⁵⁹ Nevakivi 1987, s.29.

¹⁶⁰ Nevakivi 1987, s. 28.

¹⁶¹ Ulkoministeriön julkaisuja 2/2000, s.133.

¹⁶² Nevakivi 1987, s. 110.

sijoittuivat siirtolaisten muuttoalueihin nähden sopivasti. Eri kaupunkeihin nimitettiin lisäksi varakonsuleita, joilla ei ollut kiinteätä konsulinvirastoa.

New Yorkiin avatussa konsulinvirastossa pääkonsulina toimi **Alex Solitander** 1919-1922. Konsulinvirasto oli ensin toiminut lähinnä väliaikaisena passitoimistona, mutta tärkeimmäksi asiaksi Alex Solitander mainitsi kaupallisten suhteiden luomisen. Siirtokansan kalenteri kirjoitti konsuleista ja varakonsuleiksi valituista henkilöistä lyhyitä henkilökuvia, ja Alex Solitanderin kohdalla mainittiin, että Suomen virallinen edustus järjestettiin siten, että New Yorkiin perustettiin *kenraalikonsulaatin virasto, ja kenraalikonsuliksi* nimitettiin insinööri Axel Solitander. Varakonsuleiksi oli valittu Calumetiin, Michiganiin, Charles O. Jackola ja Portlandiin, Oregoniin, liikemies John Saari. New Yorkin konsulinvirastoon oli perustettu myös Suomen hallituksen tiedonantotoimisto, ja sinne johtajaksi sanomalehtiattashea, maisteri Akseli Rauanheimo.¹⁶³

Axel Solitanderin jälkeen vuoteen 1939 asti kenraalikonsuliksi nimitettiin Kaarlo Fredrik Altio, ja häntä kutsuttiin myös pääkonsuliksi. Vuonna 1923 mainittiin Siirtokansan kalenterissa jo useampi varakonsuli. *Seattleen* oli nimitetty varakonsuliksi A.W.Quist, *Bostoniin* J. Alfred Andersson, *Ashtabulaan* Ohioon Charles (Kalle) Potti, *San Franciscoon* Kaliforniaan Jarl Lindfors ja *Duluthiin* Siirtokansan kalenteria toimittanut **Carl.H. Salminen**.¹⁶⁴ Pääkonsulaatissa toimi konsulien lisäksi lakiasioissa suomalaisia tuomareita. Työmäärän lisääntyminen siirtolaisten myötä oli havaittu konsulinvirastoissa, kaiken kaikkiaan vuosien 1900-1929 aikana oli muuttanut noin 290 000 siirtolaista.¹⁶⁵

Duluthin perustettuun konsulinvirastoon oli nimitetty konsulinviraston lakiasiaain osaston johtajaksi **Aaro J. Jalkanen**, joka vuonna 1924 nimitettiin konsuliksi.¹⁶⁶ Konsuli Aaro J. Jalkanen oli alun perin ollut työssä New Yorkissa ”Siirtolainen” – lehden toimituksessa siirtyen myöhemmin Calumetissa ilmestyneen Päivälehdessä ja muidenkin lehtien palvelukseen. Toimittajauransa jälkeen Aaro J. Jalkanen oli suorittanut sekä Suomessa että Minnesotassa lakimiehen opinnot. Taustansa vuoksi konsuli Aaro J. Jalkanen tunsi hyvin amerikkalaista lainsäädäntöä ja käytänteitä, ja oli asiapapereiden allekirjoittajana useassa mukana olleessa esimerkkitapauksessa. Aineiston analysoinnin perusteella konsuli Jalkanen oli tarkka ja

¹⁶³ Siirtokansan kalenteri 1920, s. 36 ja 88.

¹⁶⁴ Siirtokansan kalenteri 1923, s. 36.

¹⁶⁵ New Yorkin -pääkonsulaatin historia <https://finlandabroad.fi/web/usa/historia> (luettu 11.3.2025).

¹⁶⁶ Siirtokansan kalenteri 1926, s. 125-126.

siirtolaisten etuja ymmärtävä. Hänen asiantuntemuksensa ja osaamisensa välittyi muun muassa Ulkoasiainministeriölle annetuissa tarkoissa ohjeissa. Konsuliksi Aaro Jalkasen jälkeen valittiin maaliskuussa 1930 oikeusoppinut ja suomalaisten keskuudessa hyvin pidetty Eino Aaltio.¹⁶⁷

Kanadan Ontariossa toimi varakonsulina Erick J. Korte ennen konsulinviraston perustamista. Konsuliksi Montrealiin oli vuonna 1925 nimitetty Suomen hallituksen tiedonantotoimiston johtajan New Yorkissa toiminut **Akseli Rauanheimo**.

Lähetystöjen ja konsulinvirastojen tuli valvoa yhteistyössä Suomen kansalaisten etuja ja oikeuksia. Mikäli maassa oli lähetystö, kuten Yhdysvalloissa, oli konsulinvirasto hierarkiassa lähetystön alainen, ja kaksinkertaisten töiden tekemisen välttämiseksi oli lähetystöillä ja konsulaateilla keskinäinen tiedonantovelvoite. Suomen kansalaisiin nähden edustustoilla oli kansalaisten avustamisvelvoite, mutta tämä velvoite koski lähinnä tilapäisesti ulkomailla olevia, eikä ulottunut esimerkiksi Yhdysvalloissa vakituisesti asuviin siirtolaisiimme.¹⁶⁸

Suomen ulkomaanedustustot lähettivät vuosittain raportteja Suomeen oman toimimaansa tilanteista ja lähettiläänä toimiessaan järjestelmällisyyttä rakastava Leonard Åström (1921-1934) lähetti vuonna 1921 vuosikertomuksen, jossa hän kertoi New Yorkin konsulinviraston työ- ja henkilöstötilanteesta. Raportissa mainittiin konsulinvirastossa työskennelleen pääkonsuli Solitanderin lisäksi tuomarit Jalkanen ja Hagan sekä neljä naisapulaista ja yksi ”puolella palkalla” toiminut nainen. Lähettiläs Åström kertoi vierailleensa kahden päivän ajan pääkonsulinvirastossa, ja vierailunsa perusteella hän kirjoitti raportissaan työvoiman tarpeesta ja lakiasioiden kasaantumisesta. Lähettiläs Åström vahvisti pääkonsuli Solitanderin näkemykset työvoiman riittämättömyydestä ja esimerkkinä hän mainitsi, että juoksevin numeroin merkityissä kirjeissä oli meneillään vuoden 1922 alussa jo numero 8509. Lähettiläs Åström raportoi myös, miten oli tarpeen saada joku toinen tuomari osaavan **konsuli Jalkasen** tilalle.¹⁶⁹

Tutkimuksen aikarajauksen ulkopuolelta oli valikoitunut mukaan Aronojan tapaus. Siirtolainen **Aronoja Nikolai**¹⁷⁰ oli kuollut vuonna 1940, ja perinnönjako kesti 12 vuotta. Perinnönjaon

¹⁶⁷ Siirtokansan kalenteri 1931, s. 141-145.

¹⁶⁸ Ulkomaan Edustuksen käsikirja 1932, s.60.

¹⁶⁹ Suomen ulkomaanedustustojen raportit 1918-1945 (1921, Washington) https://um.fi/opendata/raporttiarkisto/1921/#Washington_1921.

¹⁷⁰ UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa.S30K Aronoja Nikolai 9/278.

pitkään keston lienee vaikuttanut myös Suomen ja Amerikan diplomaattisuhteiden katkeaminen toisen maailmansodan vuoksi 30.6.1944. Suhteet solmittiin uudelleen 18.8.1945.

4.2 Siirtolaisten tiedot kansallismatrikkeliin

Suomen itsenäistymisen jälkeen oli Amerikan Yhdysvalloissa konsulivirastojen toimesta ryhdytty kokoamaan nk. kansallismatrikkeliä. Matrikkeliin oli tarkoitus koota kaikki Suomen hallituksen apuun oikeutettujen suomalaisten nimet ja yhteystiedot. Matrikkelistä tulisi täydellinen rekisteri kaikista Amerikassa asuvista siirtolaisista, jotta heidän oikeuksiaan olisi helpompi seurata. Pääkonsulinvirasto oli oikeutettu vaatimaan omaisille korvauksia tapaturmista, mutta puuttuneiden yhteystietojen vuoksi korvauksia jäi selvittämättä. Vuonna 1921 oli n. 100 keskeneräistä korvausasiaa, yhteissummaltaan suunnilleen 100 000 markkaa.¹⁷¹ Matrikkeli perustui muutamia vuosia aiemmin, 28.7.1919, annettuun asetukseen, jonka mukaisesti edustustojen ja ulkoasiainministeriön määräyksestä myös kunniakonsulaattien tuli pitää luetteloa Suomen kansalaisista.¹⁷²

Siirtolaisten nimi- ja yhteystiedot olivat perustuneet ennen tietojen säännönmukaista keräämistä laivojen matkustusluetteloihin, jotka olivat olleet ainoita rekistereitä maahan muuttaneista henkilöistä. Nimet näihin oli saatu passeista ja kirjoitusasut eivät välttämättä vastanneet lainkaan henkilön nimeä tai paikkakuntaa. Ja koska matkustaminen oli ollut mahdollista myös ilman passia, ei kaikkia henkilöitä oltu rekisteröity lainkaan maahan tulleiksi. Esimerkkinä matkustajaluettelosta on heinäkuussa 1907 Liverpoolista New Yorkiin risteilleen Celtic-aluksen matkustajaluettelo. Luettelossa oli yksityiskohtaisia tietoja henkilöistä. Lista oli kirjoitettu nimi ja ikä, sukupuoli, siviilisääty, ammatti, kansalaisuus, lähimmät omaiset ja myös osoite, johon oli menossa, sekä laiva, lähtösatama ja laivan lähtöpäivä. Amerikkalaisille henkilöille olivat suomenkieliset nimet ja paikkakunnat vaikeita kirjoittaa ja näissä olikin runsaasti virheitä.

¹⁷¹ Siirtokansan kalenteri 1921, s. 75-80.

¹⁷² Asetus sisältävä ohjesäännön lähetystöille ja konsulinvirastoille 25.7.1919, §39.

Form 500 in
Part of Form 500 and 501
IMMIGRATION SERVICE

SALOON, CABIN, AND STEERAGE ALIENS MUST BE COMPLETELY MANIFESTED.

43
LIST OR MANIFEST OF ALIEN PASSENGERS FOR THE UNITED STATES

Required by the regulations of the Secretary of Commerce and Labor of the United States, under Act of Congress approved February 20, 1907, to be delivered
S. S. *Celtic*, sailing from *Liverpool* U. S. S. *July*, 1907.

No. on List	NAME IN FULL		Age	Sex	*Calling or Occupation	Able to—		Nationality (Country of which citizen or subject)	Race or People	Last Permanent Residence		Final Destination
	Family Name	Given Name				Yrs. Res.	Read			Write	Country	
1	<i>Karvonen</i>	<i>Axelori</i>	22	M.	Labr	Yes	Yes	<i>Finland</i>	<i>Finnish</i>	<i>Viipuri</i>	<i>Viipuri</i>	<i>St. Louis</i>
2	<i>Kuorikoski</i>	<i>Leena</i>	15	F.	Domestic	Yes	Yes	<i>Finland</i>	<i>Finnish</i>	<i>Viipuri</i>	<i>Viipuri</i>	<i>St. Louis</i>
3	<i>Kuorikoski</i>	<i>Leena</i>	17	F.	Domestic	Yes	Yes	<i>Finland</i>	<i>Finnish</i>	<i>Viipuri</i>	<i>Viipuri</i>	<i>St. Louis</i>
4	<i>Pihlaja</i>	<i>Martti</i>	21	M.	Labr	Yes	Yes	<i>Finland</i>	<i>Finnish</i>	<i>Viipuri</i>	<i>Viipuri</i>	<i>St. Louis</i>
5	<i>Kuhtala</i>	<i>Quintaf</i>	31	M.	Labr	Yes	Yes	<i>Finland</i>	<i>Finnish</i>	<i>Viipuri</i>	<i>Viipuri</i>	<i>St. Louis</i>
6	<i>Kuhtala</i>	<i>Quintaf</i>	31	M.	Labr	Yes	Yes	<i>Finland</i>	<i>Finnish</i>	<i>Viipuri</i>	<i>Viipuri</i>	<i>St. Louis</i>
7	<i>Kuhtala</i>	<i>Quintaf</i>	31	M.	Labr	Yes	Yes	<i>Finland</i>	<i>Finnish</i>	<i>Viipuri</i>	<i>Viipuri</i>	<i>St. Louis</i>
8	<i>Kuhtala</i>	<i>Quintaf</i>	31	M.	Labr	Yes	Yes	<i>Finland</i>	<i>Finnish</i>	<i>Viipuri</i>	<i>Viipuri</i>	<i>St. Louis</i>
9	<i>Kuhtala</i>	<i>Quintaf</i>	31	M.	Labr	Yes	Yes	<i>Finland</i>	<i>Finnish</i>	<i>Viipuri</i>	<i>Viipuri</i>	<i>St. Louis</i>
10	<i>Kuhtala</i>	<i>Quintaf</i>	31	M.	Labr	Yes	Yes	<i>Finland</i>	<i>Finnish</i>	<i>Viipuri</i>	<i>Viipuri</i>	<i>St. Louis</i>
11	<i>Kuhtala</i>	<i>Quintaf</i>	31	M.	Labr	Yes	Yes	<i>Finland</i>	<i>Finnish</i>	<i>Viipuri</i>	<i>Viipuri</i>	<i>St. Louis</i>
12	<i>Kuhtala</i>	<i>Quintaf</i>	31	M.	Labr	Yes	Yes	<i>Finland</i>	<i>Finnish</i>	<i>Viipuri</i>	<i>Viipuri</i>	<i>St. Louis</i>

Omassa tutkimuksessani Siikainen oli tulkittu Liikais, jolloin etsintä hakuoperaattorin avulla toi väärää tuloksia. Suomen itsenäistyminen vaikutti myös kansalaisuuteen, joka mainittiinkin joissakin vanhemmissa asiakirjoissa ”russian” ja vasta myöhemmin ”finnish”.¹⁷³

Leonard Åströmin raportissa mainittu tuomari Hagan kokosi tätä kansallismatrikkeliä ja apunaan hänellä oli tuo ”puolella palkalla” työskennellyt nainen. Hagan oli hoitanut matrikkelin kokoamisen ohella myös passi- ja muita siirtolaisiin liittyviä juoksevia asioita ja hänen allekirjoituksensa löytyi myös useissa tämän tutkimuksen tapauksissa. Matrikkelin kokoaminen kaavakkeineen ja kyselyineen oli työlästä, ja kansallismatrikkeliä saatiinkin käyttöön vasta 1920-luvun lopulla. Siirtolaisasioiden hoidon oli ollut tarkoitus antaa sellaisille henkilöille, joilla olisi käytännössä saatua koulutusta siirtolaisalueiden konsulaateista. Siirtolaisten asioiden hoito toimenkuvana ei ollut kuitenkaan houkuttelevaa ja esimerkiksi pääkonsuli Solitanderin kerrotaan valittaneen työn olleen ”yksitoikkoista ja väsyttävää” juuri siirtolaisten asioiden vuoksi.¹⁷⁴

Tutkimukseni osui ajalle ennen matrikkelin valmistumista, joten tietoja jouduttiin etsimään seurakuntien, lehti-ilmoitusten ja sukulaisten avulla. Mahdollisen matrikkelin hyödyntäminen ja tietosisältö jäi näin tutkimuksen ulkopuolelle. Valmistuessaan matrikkeli olisi voinut säästää runsaasti aikaa, mikäli konsulinvirastot olisivat suoraan saaneet tietonsa matrikkelistä ja voineet luovuttaa ne Ulkoasiainministeriölle ilman kuukausia kestäneitä sukulaisten etsimisiä.

¹⁷³ Family search org. Migration- New York, Passenger arrival lists (Ellis Island), 1892-1925.

¹⁷⁴ Nevakivi 1988, s.129.

4.3 Ulkoasiainministeriön perintö- ja korvausjaosto

Ulkosuomalaislehti kirjoitti vuonna 1928 lähetystöneuvos Harald Hellströmin haastattelusta koskien Ulkoasiainministeriön perintöosaston toimintaa. Ulkomaanedustuston raportissa oli jo vuosia aiemmin (1921) mainittu kappalemääriltään runsaista jäämistöasioista, ja tilanne Harald Hellströmin lausunnon mukaan oli edelleen sama. Eniten käsiteltiin ulkomailla kuolleiden suomalaisten perintöasioita. Suurin osa perinnöistä oli pieniä, kuten mukaan valituissa tapauksissakin. Perintö- ja korvausjaoston tehtävänä oli valvoa Suomessa asuvien perillisten perintöoikeutta.¹⁷⁵

Yksi tärkeimmistä perintöosaston tehtävistä oli tarvittavien asiakirjojen laatiminen ja kääntäminen englanniksi. Mukana olleiden tapausten asiakirjoista käy ilmi, miten kaikki sukuselvitykset ja valtakirjat käännettiin englanniksi ennen niiden lähettämistä konsulinvirastolle. Lisäksi useisiin asiakirjoihin tarvittiin nimismiehen tai julkisen notaarin oikeaksi todistama allekirjoitus, ja perintöjaosto auttoi ja opasti allekirjoitusten saamisessa. Omaisille annettiin lomakkeita täytettäväksi ja heitä neuvottiin hakemaan niihin todistajia.

Ennen perinnön luovuttamista perillisille tuli jokaisen perillisen kuitata perintö saaduksi. Tämä vei joskus aikaa, sillä lomakkeiden täyttäminen oli tarkkaa eikä amerikkalainen perintöoikeus hyväksynyt virheellisesti täytettyä lomaketta. Perintö- ja korvausjaoston henkilöstön tuli opastaa tarkasti kuitin täyttöä, kuten **tapauksessa Koski Erik**, jossa perillistä neuvottiin esittämään kuitin oikea tapa myös nimismiehelle vastaavia tilanteita varten.¹⁷⁶

Tapaturmavakuutusten saaminen omaisille oli jaoston toinen tärkeä tehtävä perintöjen jaon ohella. Kun suomalainen siirtolainen oli kuollut tapaturmaisesti ulkomailla, ja häneltä jäi Suomeen leski tai muita perinnönsaajia, vaadittiin yhtä tarkat sukuselvitykset ja muut mahdolliset selvitykset, jotka oli vannottava ja todistettava oikeiksi. Jaosto käsitteli myös sotakorvaus- ja -vakuutusasioita, sillä Suomen kansalaisia oli palvellut Englannin ja Yhdysvaltojen armeijoissa. Korvausten saaminen tapaturmavakuutuksista edellytti selvitystä siitä, että vainaja olisi auttanut suomalaisia omaisiaan elämänsä aikana lähettämällä näille rahoja ja omaisten tulikin selvittää miten ja milloin rahalähetyksiä oli tullut. Suomessa olevia

¹⁷⁵ Ulkosuomalaislehti 1928, s. 94-95.

¹⁷⁶ UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa. S30K Koski Erik 34/42.

sukulaisia kehoitettiin kirjaamaan ylös saamansa rahälähettykset ja pitämään tallessa omaisilta tulleet kirjeet, joista tarvittaessa olisi löytynyt yhteystietoja.¹⁷⁷

Henkivakuutusten lunastamiseen tarvittiin myös sukuselvityksiä, vaikka edunsaajat olivat niissä mainittu. Aineistossa oli useita tapauksia, joissa omaisella oli henkivakuutustodistus, ja vainaja oli aikanaan kertonut tästä, joten henkivakuutuksista odotettiin korvauksia. Aineistossa olleiden tapauksien henkivakuutukset olivat kuitenkin rauenneet useita vuosia aiemmin maksamattomien laskujen vuoksi.

Kirjeenvaihtoa oli eri konsulinvirastojen välillä riippuen missä vainaja oli kuollut ja toisaalta missä omaisuutta tai sukulaisia oli. Tapauksessa Blomqvist¹⁷⁸ Venäjän konsulaattiin oltiin yhteydessä useita kertoja yhden omaisen asuessa perinnön jaon alkuvaiheessa Venäjällä. Perinnönjako kesti Venäjällä olleen sisaren vuoksi 9 vuotta.

Asioiden pitkittyminen ja mutkistuminen aiheutti turhautumista, joka välittyi kirjeissä, kuten **tapauksessa Tuomainen**¹⁷⁹. Tuomainen oli kuollut vuonna 1918. Asian pitkittyminen johtui toisaalta kirjoitusvirheestä, joka sai aikaan asiakirjojen siirtymisen toisesta osavaltiosta toiseen ja toisaalta virheellisestä sukuselvityksestä, jota jouduttiin pyytämään uudelleen, koska yhdeksi valtakirjan antajaksi oli kirjoitettu virkatodistuksessa kuolleeksi mainittu henkilö. Ulkoasiainministeriö lähetti kipakan viestin konsulinvirastolle:

”...Mistä johtuu, ettei Pääkonsulinviraston ole onnistunut saada vainajasta mitään tietoja, ja jos tämä todella havaittiin mahdottomaksi, niin miksei tästä heti ilmoitettu Ministeriölle, jotta tämä olisi voinut ryhtyä hankkimaan perillisiltä täältä tarkempia tietoja.

Oliko syynä jokin erehdys, huolimattomuus tai mikä sitten? Miksi myös asia sitten siirrettiin Seattlen Konsulinvirastolle? Jotta Pääkonsulinvirasto olisi tilaisuudessa antamaan selityksen kaikkiin edelläoleviin kysymyksiin ja koska asian siirtäminen Seattlen Konsulinvirastolle ilmeisesti ei ollut paikallaan on Ministeriö samanaikaisesti kirjoittanut sille ja pyytänyt sen palauttamaan Pääkonsulinvirastolle...”

¹⁷⁷ Ulkosuomalaislehti 1928, s. 95.

¹⁷⁸ UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa. S30K Blomqvist Henry 77/2674.

¹⁷⁹ UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa. S30K Tuomainen Paavo 144/1830.

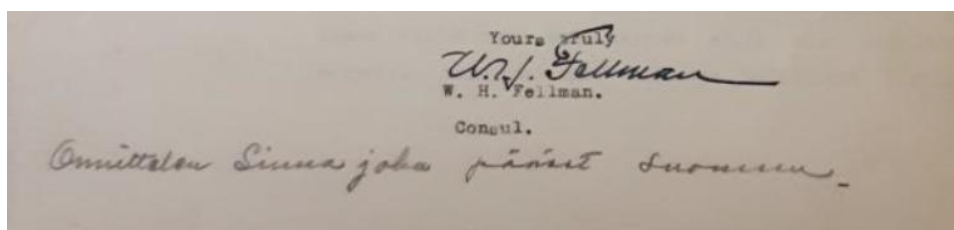
Perusteellisen selvityksen jälkeen Tuomaisen omaisuus päästiin lopulta jakamaan 10 vuotta kuoleman jälkeen. Äidille Suomeen lähetettiin vanha teräskello, linkkuveitsi, kynä ja kukkaro.

Aineiston analysoinnin perusteella Suomen viranomaisten yhteistyö oli sujuvaa, mutta perintötuomarien ja pesänselvittäjien aiheuttamat hidastukset ja ongelmat saivat konsulinviranomaisia kirjoittamaan keskenään toisilleen ihmettelykirjeitä, kuten tässä Wännilän tapauksessa, Al Caponeen viitaten.¹⁸⁰

”...Luullakseni olisi otsakeasiassa odotettava kunnes saan Perintötuomari Tazweliltä, Multnomah Countyssa vastauksen tiedusteluuni millä kannalla asia on. Jos ei tuomari eikä Malarkey Sorv. & Dibbling vastaa kirjeisiini, niin on kai otettava uusi lakimies vai olisiko ensinnä kysyttävä Al Caponelta Chicagon vankilasta mitä hän tästä asiasta luulee. On ehkä sopimatonta täten viittailla tämän maan oikeudenkäynti ja oikeudentunnon asioista vaan siihen sitä ollaan menossa...”

Mukana oli tapauksia, joissa vainajalla oli omaisuutta useassa osavaltiossa, ja konsulinvirastot olivat keskenään kirjeenvaihdossa runsaasti. Keskinäinen kirjeenvaihto koski lähinnä amerikkalaisten lakitoimistojen toimintaa ja valintaa, sekä ihmettelyä asioiden ajallisesta venymisestä.

Ystävällisistä työsuhteista ja toisaalta turhautumisesta työhön kertonee tämä konsuli Fellmanin Washingtonin Seattlen konsulinvirastolle kirjoittaman kirjeen lopputeksti ”Onnittelten Sinua joka pääset Suomeen”.

4.4 Yhteenveto Ulkoasiainministeriöstä ja konsulinvirastoista

Ulkomaanedustuston ja konsulinvirastoverkoston toiminta aloitettiin nopeasti ja verkostot laajenivat muutaman vuoden sisällä useaan eri kaupunkiin Amerikassa. Ulkomainen toiminta

¹⁸⁰ UMA Suomen New Yorkin pääkonsulinviraston arkisto, Jäämistöt. Wännilä Mikko J 7448.

oli uutta ja outoa Suomen viranomaisille, ja esimerkiksi ammatilliset vaatimukset konsuleille olivat täysin vieraita. Virkamiesten ammattitaitoon oli kiinnittänyt huomioita myös lähettiläs Leonard Åström, jonka mielestä Suomen olisi pitänyt olla näkyvämmiin ja kalliimmiin esillä eri tilaisuuksissa. Hän kritisoi Ulkoministeriötä huonosta ulkomaan edustuston opastamisesta ja johtamisesta.¹⁸¹

Aineistosta oli havaittavissa kirjeiden allekirjoittajien vaihtuvuutta ja turhautumista suureen työmäärään. Siirtolaisten kyselyt työllistivät odotettua enemmän konsulinvirastoja, joiden pääasiallisesti toiminnaksi oli ajateltu kaupallisten yhteyksien luomista. Analysointi osoitti siirtolaisten asioiden olleen tärkeitä, niihin suhtauduttiin vakavasti, niiden perään kyseltiin ja siirtolaisten oikeuksista huolehdittiin mahdollisimman hyvin, vaikka resurssit olisivat olleet riittämättömiä ja toimintatavat puutteellisia. Kaikki Suomesta lähetettävät kirjeet jouduttiin kääntämään englanniksi ja vastaavasti Amerikasta tulleet kirjeet käännettiin suomen kielelle.

Kohdassa 4.1 olin tummentanut konsuleiden nimiä. Analysointi osoitti, että piirit olivat hyvin pieniä, sillä sekä lähettiläs Åströmin, että konsuleiden Solitander, Rauanheimo, Salminen ja Jalander taustat olivat samankaltaisia. He olivat kaikki eri lehtien toimituskuntiin kuuluneita toimijoita ja tuttuja keskenään. Liekö sillä ollut vaikutusta konsulinvirkaan pääsemiseksi? Moni oli opiskellut myöhemmin myös oikeustieteitä, joten lehtien toimituskunnassa syntynyt paikallistuntemus ja oikeustieteet antoivat mielestäni kuitenkin hyvän pohjan ulkomaisten suhteiden luomiselle ja hoitamiselle.

¹⁸¹ Pekkarinen 2024, s. 40.

5 Ulkomaan edustustoa koskevan lain ja käsikirjan 1925 mukainen toiminta jäämistöasioissa

Ulkomaanedustuston toimintaa säätelivät sekä laki Suomen ulkomaisesta edustuksesta että ohjesäännöt. Vuonna 1919 annettua asetusta päivitettiin vuonna 1925 annetulla käsikirjan ohjesäännöillä. Suomella oli lain mukaan ulkomailla sekä diplomaattisia edustajia, että palkattuja konsuliedustajia. Konsuliedustajat olivat virka-asemiltaan joko pääkonsuleita, konsuleita tai varakonsuleita.¹⁸²

Asetuksen III -luvussa oli yleisiä määräyksiä lähetystöjen ja konsulien tehtävistä. Lain mukaan apua tuli antaa niin Suomen viranomaisten kuin yksityisten kansalaisten asioihin, ja apuja heiltä pyydettiin, kirjeiden perusteella juuri Amerikan perinnön toivossa.

Jäämistöasioiden hoitamiseen liittyvät asiat oli erotettu selkeästi omaksi pykäläkseen. Pykälä 36 oli nimetty Jäämistöasioiksi ja tuon lain ja pykälän lisäksi oli olemassa yksityiskohtaiset Ulkomaanedustuston ohjeet ja selitykset. UOS sisälsi paljon ohjeistusta merimiehistä ja kauppa-aluksiin kohdistuvista tehtäviä, varsinaisesti siirtolaisia koskevaa tiedonantovelvoitetta oli paljon vähemmän.

Ohjeistus sisälsi 20 kohtaa (115-134) koskien jäämistöasioiden hoitoa useista eri näkökulmista. Kohta 115 sisältää yleistä Ulkoasiainministeriölle tiedottamiseen liittyen. Kohdat 116-118 sisälsivät ohjeistusta poissaolevien perillisten etujen valvonnasta, henkivakuutusrahojen nostamisesta, saatavien vanhentumisen estämisestä ja ilmoittamisesta perillisille. Myös pilaantuvien ja/tai helposti arvonsa menettävän omaisuuden realisoinnista oli konsulin pidettävä huolta. Konsulin toimikelpoisuuden omaisuuden realisointiin katsottiin olevan riittävä ilman perillisten valtakirjoja. Kohta 119 käsitteli ulkomaan kansalaisten jäämistöjä ja kohdat 120-123 merimiesten jäämistöä. Kohta 124 käsitteli konsulin tärkeää puolivuositain täytettävää tiedotusvelvollisuutta Ulkoasiainministeriölle keskeneräisinä olevista jäämistöasioista. Ulkoasiainministeriölle oli kerrottava syy, miksi jokin asia oli vielä keskeneräinen, ja lisäksi konsulin tuli tiedottaa oman kohdemaansa suhtautumista Suomen perintöoikeuteen. Suomalainen perijä ei saanut jäädä huonompaan asemaan kuin kyseisen valtion omat perinnönsaajat, oli sitten kyseessä perintöverot, valvomisajat tai rajoitetumpi perintöoikeus.¹⁸³ Ohjeistuksessa oli vielä 11 kohtaa, joissa käsiteltiin ruumiiden lähettämistä

¹⁸² Asetus sisältävä ohjesäännön lähetystöille ja konsulinvirastoille 25.7.1919.

¹⁸³ Ulkomaanedustuksen käsikirja 1932, s.89.

Suomeen, tapaturmiin liittyvien korvausten saamiseen myös pohjoismaisten kansainvälisten sopimusten osalta, jäämistöjen hoitoon liittyviä maksuja, sekä holhous- ja avioliittoasioita.

Ohjeistuksen mukaan konsulin tuli tiedottaa omassa toimipiirissään kuolleesta kansalaisesta, niin suomalaisesta kuin ulkolaisestakin, Ulkoasiainministeriöön, mikäli konsuli oletti henkilön olevan merkittynä Suomessa kirkonkirjoihin tai siviilirekisteriin. Ilmoituksessa olisi pitänyt olla täydelliset tiedot vainajan kotimaisista ja ulkomaisista nimistä, osoitteista, asuinpaikoista, kuolinsyistä ja sukulaisuussuhteista. Mikäli vainaja oli suomalainen, tuli ilmoituksesta käydä myös ilmi mahdolliset jäämistöt, oletetut perilliset osoitteineen, jäämistön valvonta perillisten ollessa kateissa ym.¹⁸⁴

Analysoin tutkimusta varten 46 tapausta, joista puolet oli valittu Ulkoministeriön omasta arkistosta Suomesta ja toinen puoli vastaavasta aineistosta New Yorkin pääkonsulinviraston arkistosta. Aineisto sisälsi sekalaisia siirtolaisten kuolemiin liittyviä Ulkoasiainministeriön ja konsulivirastojen kirjeitä, ja kirjeiden allekirjoittajina olivat lähinnä konsuli, varakonsuli tai attashea. Aineiston asiakirjat olivat käsin tai koneella kirjoitettuja kopioita, joista useimmissa puuttui omakätinen allekirjoitus tai allekirjoituksen kohdalla näkyi vain etu- ja sukunimen alkukirjaimet. Samasta aineistoryhmästä poimitut tapaukset olivat sisällöllisesti myös erilaisia, toisissa oli enemmän ja täydellisempiä dokumentteja kuin toisissa. Ohjesäännön mukaisesti asiapapereita olisi mielestäni pitänyt olla enemmän, kaikista eteenpäin lähetetyistä kirjeistä olisi pitänyt olla kopioita, mutta näin ei valitettavasti ollut. Useamman tapauksen käsittely ja analysointi antoi kuitenkin varsin luotettavan kuvan ohjesäännön mukaisesta toiminnasta Ulkoasiainministeriön ja edustuston välillä.

Useassa mukaan valituista tapauksista on allekirjoittajana aiemmin mainittu Aaro Jalkanen. Hänen siirtyessään pois New Yorkin konsulinvirastosta oli tarkoitus saada hänen tilalleen toinen henkilö, joka olisi tuntenut amerikkalaista lainsäädäntöä yhtä hyvin. Sellaista henkilöä ei löydetty, joten hänen tilalleen otettiin kaksi uutta tuomaria. Amerikkalaista syntyperää oleva tuomari Hirsimäki, joka valitettavasti ei osannut ruotsia, joten hänelle tarvittiin lisäksi ”juridisten asioiden käsittelyyn tottunut apulainen”.¹⁸⁵

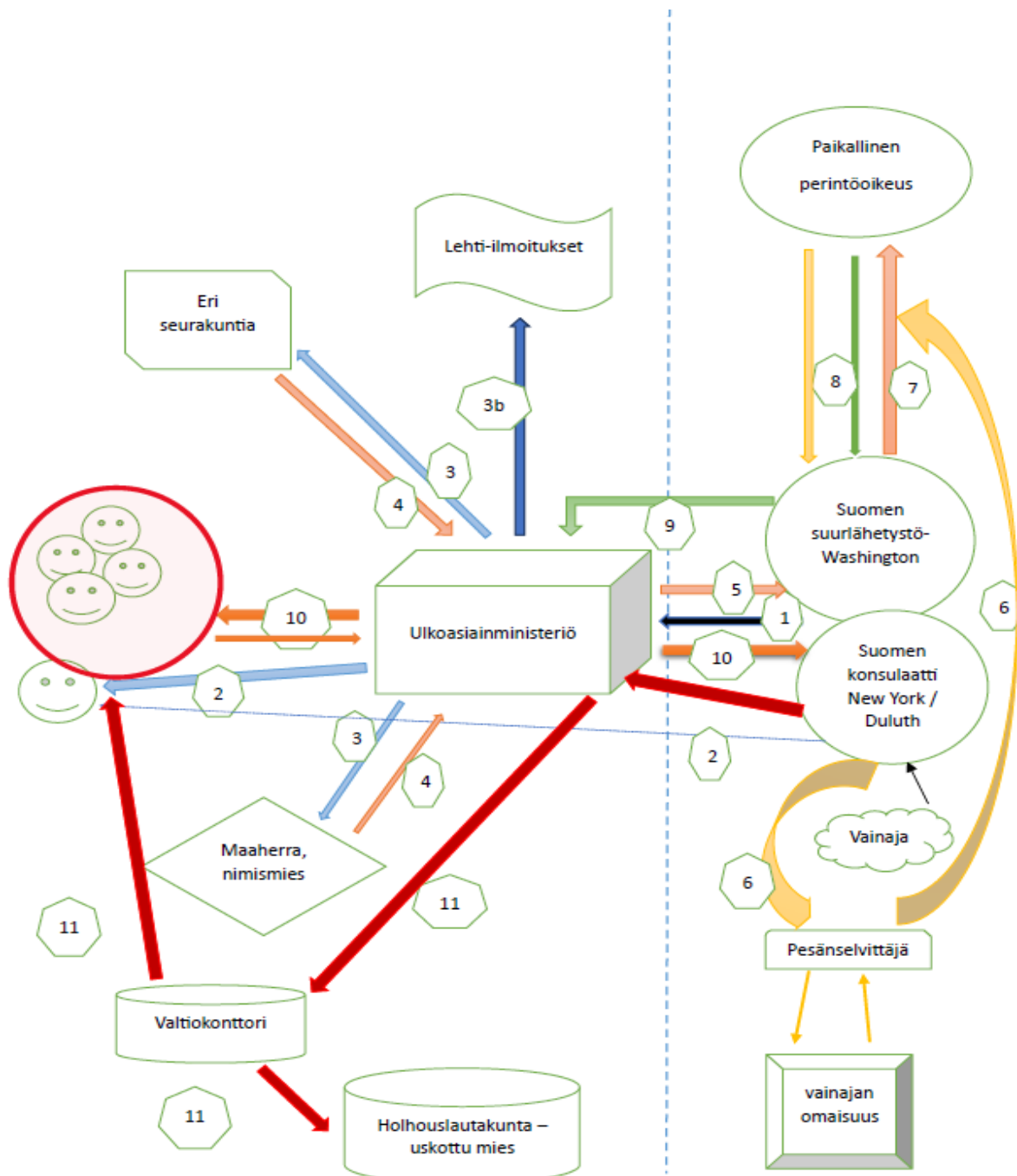
¹⁸⁴ Ulkomaanedustuksen käsikirja 1932, s.88.

¹⁸⁵ Suomen ulkomaanedustustojen raportit 1921 s. 260.

[https://um.fi/opendata/raporttiarkisto/1921/#Washington_1921.](https://um.fi/opendata/raporttiarkisto/1921/#Washington_1921)

5.1 Kuvaus kaaviona

Tämä kaavio esittää tiedonvaihtoa Pohjois-Amerikassa sijainneiden Suomen edustuston, Suomen Ulkoasiainministeriön ja Suomessa sijainneiden omaisten ja perillisten välillä.

Kaaviossa sininen pystysuora katkoviiva sivun keskikohdan oikealla puolella kuvaa maan rajaa. Oikealla puolella sijaitsee Pohjois-Amerikassa sijaitsevat toimijat ja vasemmalla puolella Suomessa sijainneet toimijat.

Tutkimuksessa mukana olleet tapaukset olivat kaikki erilaisia, ja aineisto oli valitettavan heterogeenista. Esittelen käytännön toiminnan tapauksissa olleiden asiakirjojen perusteella. Kaaviossa tapahtumat 1-5 kuvaavat omaisten ja perillisten etsimistä ja henkilötietojen käsittelyä, ja tapahtumat 6-8 liittyvät omaisuuden käsittelyyn ja jakamiseen. Tutkimuksessa käsitellyt tapaukset on koottu liitteenä olevaan taulukkoon. Tapauksissa mainittuja henkilöitä on poimittu taulukosta aiheen mukaisiin kohtiin.

5.2 Selitykset kaavioon

5.2.1 Vaiheet 1-5

Omaiset saattoivat kysyä kirjeitse Ulkoasiainministeriöstä tai Suomessa olleesta Amerikan suurlähetystöstä tietoja omaisistaan, joista eivät olleet kuulleet vähään aikaan. Tällainen kysely saattoi aloittaa selvittelyn, joka päättyi perinnönjakoon, kuten kävi **Elsien**¹⁸⁶ tapauksessa. Elsien veli oli kysellyt Ulkoasiainministeriöstä tietoja sisarpuolestaan ja veljen kirje eteni konsulin pöydälle New Yorkiin. Konsuli oli kysynyt asiaa tarkemmin poliisilaitokselta, ja vastaus tulikin Poliisilaitokselta, toimistolta, joka etsi kadonneita henkilöitä. Elsie oli kuollut keväällä 1927, pari vuotta ennen veljen kyselyä. Veljen lisäksi haluttiin tietoa muista elossa olevista omaisista, ja asia siirtyi Ulkoasiainministeriölle kohdan 1 mukaisesti.

Joskus asian käsittely jäi lyhyeen, kuten **Olgan tapauksessa**¹⁸⁷. Olga etsi Ulkoasiainministeriön avustuksella puolisoaan. Olga oli kuullut ja luullut puolisonsa kuolleen. Hän osoitti kyselyn Konsulinvirastolle New Yorkiin. Olgan Amerikassa elänyt sisar oli lupautunut antamaan tarvittaessa lisätietoja Ulkoasiainministeriölle. Syystä, joka ei käynyt aineistosta ilmi, sisar ei kuitenkaan ollut kertonut Olgalle, että puoliso oli yhä elossa. Olga sai yllätyksekseen kuulla miehensä elävän Michiganissa. Pääkonsulinvirastossa näytti tuolloin olleen käytössä suomalainen tapa käyttää avioliitossa olevasta naisesta miehen nimeä. Olgan sisar oli nimeltään Mrs. John Ollanketo. Tämä kuvasti suomalaista sukututkimuksessakin esille tullutta tapaa, jossa naisen oma identiteetti ikään kuin piilotettiin miehen taakse.

Perillisten etsintä oli asiakirjojen perusteella aikaa vievin vaihe. Se alkoi joko omaisten taholta tulleen viestin vuoksi, kuten yllä, tai konsulinvirastosta lähestyttiin Ulkoasiainministeriötä.

¹⁸⁶ UMA Suomen New Yorkin pääkonsulinviraston arkisto, Jäämistöt. Kytö Elsie, J 7608.

¹⁸⁷ UMA Suomen New Yorkin pääkonsulinviraston arkisto, Jäämistöt. Dorff Viljo J7604.

1. Kaavion mukaisesti Ulkoasiainministeriö sai tiedon suoraan konsulilta. Esimerkiksi **Auvisen tapauksessa**¹⁸⁸ vainajalta jäi omaisuutta ja testamentti. Konsuli A. Jalkanen ryhtyi asianmukaisesti selvittämään testamentin pätevyyttä ja etsimään perillisiä lähettämällä Ulkoasiainministeriölle kirjeitse pyynnön välittää tiedot omaisille ja etsiä ja lähettää konsulinvirastolle sukuselvityksiä.

Siirtolaisuusaalto sijoittui samaan aikaan teollistumiskauden (1870–1913) kanssa. Työväenluokkaan kuulunutta väestöä muutti kaupungeista ulospäin. Kiivaan muuttoliikkeen vuoksi kirkonkirjat eivät välttämättä olleet ajan tasalla muuttaneesta väestöstä, ja siksi sukuselvityksiä jouduttiin pyytämään useasta eri seurakunnasta, ja väkeä saatettiin etsiä myös poliisilaitosten osoitetoimistoista.¹⁸⁹

2. Ulkoasiainministeriön tehtävänä oli välittää tieto omaisille. Myös konsuliviranomaiset saattoivat olla omaisiin yhteydessä, mikäli omaisten yhteystiedot olivat konsuliviranomaisilla tiedossa. Omaisille ilmoitettiin tieto vainajan kuolemasta. Konsuliviranomaisten tiedot Ulkoasiainministeriölle olivat joskus todella hataria, ja yhteystietojen puuttuessa jaosto sai käyttää lehti-ilmoittelua omaisia etsiessään. **Jaakko Anderssonin** tapauksessa vainajasta tiedettiin vain oletetun vaimon kotipitäjä.¹⁹⁰ Perillisten haku lehti-ilmoitusten avulla toi useita kirjeitä oletetuilta sukulaisilta. Täyttä varmuutta ei sukulaisista kuitenkaan saatu, joten Jaakon perintö jäi jakamatta, perintö siirtyi valtiolle.

Tyypillisesti sanomalehti-ilmoituksissa etsittiin yksittäisiä henkilöitä, mutta lehti-ilmoitus saattoi olla myös yleinen, jossa lueteltiin useita vainajien nimiä ja etsittiin heitä tunteneita henkilöitä. Hyvänä esimerkkinä tästä on Uusi Suomi -nimisessä lehdessä ”Perillisiä etsitään” - otsikolla ollut ilmoitus, jossa mainittiin yli 20 vainajan nimet¹⁹¹:

¹⁸⁸ UMA 30.Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa .S30K Auvinen Salomon 43/1866.

¹⁸⁹ Karskela 2008, s.233.

¹⁹⁰ UMA 30.Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa. S30K Andersson 83/1759. ”...Bostonin Varakonsulinvirasto on ilmoittanut, että Jaakko Anderson niminen henkilö on kuollut... oli asunut Barnstablessa noin 30 vuotta ja piti olleen avioliitossa Liisa Heikkilä -nimisen naisen kanssa, joka on kotoisin Kalajoen pitäjältä. Jaakko Anderson ei jättänyt tähän maahan ketään perillisiä. Mitään muita tietoja ei Jaakko Andersonista ja Liisa Heikkilästä ole... Pääkonsulinvirasto pyytää kunnioittaen Ministeriötä koettamaan ottaa selvää perillisistä, mikäli se näin puutteellisilla tiedoilla on mahdollista. Jos perilliset saadaan selville, lähettäneet Ministeriö tänne tavanmukaisen sukuselvityksen englannin kielellä ja Ministeriön vahvistamana.”

¹⁹¹ Uusi Suomi 14.1.1922 Nro 11, s. 8.

”Ulkoasiainministeriölle saapuneen ilmoituksen mukaan ovat seuraavat suomalaiset, joiden kotipaikasta ja perillisistä ei ole tietoa, kuolleet ulkomailla jättäen jälkeensä mikä enemmän mikä vähemmän omaisuutta.

Tämän jälkeen lyhyesti henkilön nimi ja mitä hänestä tiedettiin sekä loppuun teksti:

”Edellä mainittujen vainajain omaisia, sekä niitä jotka voivat vainajain kotipaikasta ja omaisista tietoja antaa, kehoitetaan kääntymään ulkoministeriön puoleen joko käymällä ulkoministeriössä tahi kirjoittamalla osoitteella Ulkoministeriö, Helsinki.”

3. Ulkoasiainministeriö ryhtyi etsimään perillisiä ottamalla yhteyttä eri seurakuntiin heillä olleiden tietojen perusteella. Sukulaisia etsittiin tarvittaessa myös poliisin ja maaherran avustuksella. Seurakunnilta saatu sukuselvitys perustui kirkonkirjoissa (kuten rippikirjat ja muuttaneiden luettelot) oleviin tietoihin. Kirkkoherranvirastot alkoivat keräämään tietoja 1900-luvun alusta lähtien poismuuttaneesta väestöstä vuoden 1878 annetun muuttosäännösten pohjalta, mutta vasta 1931 annettu asetus antoi tarkemmat ohjeet tietojen keräämisestä.¹⁹²

Selvityspyyntöjen jälkeen Ulkoministeriöstä kirjoitettiin useita kirjeitä suunnilleen kuukauden välein seurakunnille ja konsulinvirastoille. Konsulinvirastosta puolestaan hoputeltiin Ulkoasiainministeriötä. Kirjeet olivat lyhyitä muistutuksia, sanamuodoiltaan aina lähes identtisiä.

”Viitaten kirjeenvaihtoon otsakeasiassa ministeriö pyytää pääkonsulinviraston tänne ilmoittamaan millä kannalla asia nyt on”

Sukuselvitysten lisäksi Ulkoasiainministeriö selvitti ja pyysi holhoustodistuksia, mikäli perinnön saaja oli holhouksenalainen. Kyselyihin ja odottamiseen saattoi kulua kuukausia, jopa vuosia. Mikäli asian käsittely oli kestänyt vuosia, jouduttiin ottamaan uudet sukuselvitykset ja varmistamaan että perilliset olivat vielä elossa.

4. Kirkkoherran virastoista lähetettiin sukuselvityksiä (virkatodistuksien ja papintodistuksien nimellä) ja esimerkiksi **Samuel Auvisen** tapauksessa Ruskealan Kirkkoherranvirasto lähetti pyydettyjä asiapapereita kirjeen kera. Kirjeeseen kirkkoherra oli hahmotellut piirroksen sukuhaaroista ja perintöosuuksista Suomen lain mukaan. Kirkkoherran oli selvästi vaikeaa ymmärtää amerikkalaisen common law-järjestelmän perintöoikeudelliset säädökset koskien

¹⁹² Karskela 2008, s.255.

sisar- ja velipuolia, ja Auvisen tapauksessa joutui ministeriö pyytämään uutta sukuselvitystä, joissa myös sisar- ja velipuolet oli mainittu.¹⁹³ Sukuselvityksestä oli vielä jäänyt puuttumaan Salomonin äidin vihkimisaika, joten vielä kertaalleen Ulkoasiainministeriö joutui lähettämään uuden kirjeen Ruskealan Kirkkoherranvirastoon pyytäen vihkimisajan merkitsemistä ja sen jälkeen palauttamaan selvityksen uudelleen.

Sukuselvitysten saaminen ei päättynyt Salomonin osalta kuitenkaan vielä tähän. Koska puolisuovulla oli common law:n säädösten mukaan myös perintöoikeus, pyydettiin velipuolesta ja hänen mahdollisista rintaperillisistään selvitykset.

5. Sukuselvityspyyntöjen jälkeen Ulkoasiainministeriö kokosi saaduista virkatodistuksista käsin lyijykynällä kirjoittamalla sukuselvityksen, Official Family Register, joka kirjoitettiin koneella puhtaaksi ja lähetettiin konsuliviranomaiselle. Sukuselvityksistä oli käynyt ilmi, että vainajalla oli ollut vaimo Suomessa, jolloin konsuli Jalkanen kirjoitti Ulkoasiainministeriöön kirjeen kertoen, että Ulkoasiainministeriö ei ollut riittävällä tarkkuudella tutustunut asiakirjoihin, ja niin Ulkoasiainministeriö vielä kertaalleen lähestyi eri seurakuntia ja ryhtyi selvittämään eläkö Salomonin leski, ja mikäli elää, niin perinnönjakoa varten tarvittiin leskeltä Amerikan konsulin vahvistama valtakirja. Auvisen tapauksessa asia oli lopulta perintöoikeudellisten säädösten mukaan selkeä, perillisiä ei löytynyt ja testamentti oli pätevä. Ainoastaan asiakirjojen pyytämiseen ja selvittämiseen kului aikaa.

5.2.2 Vaiheet 6-11, perintöoikeudesta perinnönjakoon

6. Paikallinen perintöoikeus määräsi pesänhoitajan saadessaan tietoa vainajasta ja omaisuudesta. Perintö oli mahdollista jakaa nopeammin ilman pesänselvittäjää perinnön jäädessä alle \$650. Tutkimuksen aineistossa oli myös perinnönjakoja, joissa pesänhoitajaa oli käytetty, vaikka jaettavat summat olivat pienempiä. Toisaalta summat olivat myös epätarkkoja, ja useimmassa tapauksessa summasta oli vähennetty jo pesänhoitajan palkkio, joten alkuperäistä bruttosumma ei aineistoissa mainittu. Pesänhoitajan tehtävänä oli laatia ja vahvistaa omaisuusluettelo vainajan omaisuudesta sekä muuttaa omaisuus rahaksi.

¹⁹³ UMA 30.Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K Perinnöt Amerikassa. S30K Auvinen Salomon 43/1866. Ministeriö pyysi, ”että sille toimitettaisiin sukuselvitys, josta Salomon Auvisen äidin ensimmäinen avioliitto ja siitä syntyneet rintaperilliset kävisivät ilmi, koska lain mukaan puolisuus perii samoin kuin täysisuku.”

Omaisuuksien myynti saattoi kestää vuosia Amerikassa vallinneen pula-ajan vuoksi. Esimerkiksi Omaisuuksina olleet höyrykoneet eivät kelvaneet enää kenellekään sähköisten työkalujen kehittyttyä ja omaisuus saattoi olla arvoton, kuten **tapauksessa Luonua**¹⁹⁴, jossa omaisuutta realisoitiin vuosien 1913–1927 välisenä aikana. Luonuan tapauksessa höyrykoneen lopullinen kohtalo ei tarkemmin selvinnyt.

Pesänselvittäjät ja -hoitajat aiheuttivat aineiston tapauksissa paljon ongelmia, joista enemmän kohdassa 6.2. Yksityiset pesänselvittäjät pyrkivät virallisten perinnönjakoteiden ohi, ja heidän suorittamat jaot suoritettiin esimerkkitapauksissa joko väärin tai pesän varoja kavaltaen. Yllättävintä oli pesänjakajien joutuminen vankilaan ja perinnönsaajat jäivät ilman perintöosuuttaan.

Aineistossa olleissa kirjeissä oli epäluottamuslauseita pesänselvittäjiä kohtaan eikä heihin luotettu. **Salomon Sahan** leski¹⁹⁵ kysyi Ulkoasiainministeriöltä tiukkaan sävyyn, että eikö hän leskenä sentään ole perillinen, ja että häneen tulisi luottaa enemmän kuin pesänselvittäjään?

7. Konsulinvirastot lähettivät perintöoikeudelle kaikki Ulkoasiainministeriöltä saadut suku- ja muut selvitykset sekä holhousasiakirjat englanniksi käännettyinä.
8. Perintöoikeus vahvisti saatujen tietojen perusteella perinnönjaon ja välitti päätöksen takaisin konsuliviranomaisille.

Mahdollisen pitkän perinnönjakoprosessin kesto vuoksi saattoi perintöoikeuden vahvistuksen jälkeen perillisiin tulla vielä muutoksia. Perinnön jako saattoi perustua myös vaillinaiseen sukuselvitykseen, ja jakoa voitiin oikaista vielä konsulinviraston ohjeiden mukaan perillisten kesken, ilman perintöoikeuden vahvistusta, mikäli perintöä jo jaettaessa oli ilmaantunut sisar- tai velipuolia, joilla oli perintöoikeus.

9. Kun omaisuus oli myyty, rahat perintöoikeuden hallussa ja perintöoikeuden vahvistettu päätös saatu, välitti konsulinvirasto Suomeen Ulkoasiainministeriölle vahvistetut jakotiedot. Perintöoikeuden vahvistamasta perintösummasta vähennettiin vielä joitakin postituskuluja ja valtiolle tuleva perinnön suuruudesta riippuvainen 2-4% provisio-osuus.

¹⁹⁴ UMA Suomen New Yorkin pääkonsulinviraston arkisto, Jäämistöt. Luonua Frank J266.

¹⁹⁵ UMA 30.Perintö- ja pesänselvityksasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa. S30K Saha Salmon 20/1817.

10. Ulkoasiainministeriö sai toimeksiannon lähettää perinnön jakoa varten kuitattavaksi lomakkeen, jossa perintöosuus kuitattiin etukäteen vastaanotetuksi. Tämä tuli allekirjoittaa nimismiehen oikeaksi todistamana ja palauttaa Ulkoasiainministeriölle. Kuittaukset olivat osoittautuneet jokseenkin hankaliksi koska olivat englanninkielisiä, joten tarkempi ohjeistus oli joskus tarpeen. Aikaa kului myös siihen, että Ulkoasiainministeriön tuli saada kaikkien perinnönsaajien kuittauslomakkeet, jotka yhdessä lähetettiin eteenpäin konsuliviranomaiselle ja sieltä edelleen perintöoikeudelle. Pesänselvittäjä sai niin kutsutun tilivapauden vasta kun kuittaukset olivat perintöoikeudella.

Kuittauslomakkeiden täyttämässä oli useita kohtia, jotka saattoivat mennä väärin. Virheellisesti täytetyt kuittauslomakkeet jouduttiin palauttamaan Suomeen ja perillisiä neuvottiin ”kädestä pitäen” miten tietyt kohdat tuli täyttää, esimerkiksi tapauksessa Koski Erik.¹⁹⁶ Perinnönsaajan tuli uudelleen täyttää ja allekirjoittaa vastaanottokuittaus, ja lisäksi perinnönsaajaa ohjeistettiin ”... näyttämään tätä kirjettä nimismies Aaltoselle, jotta hän nyt ja tästä lähin tietäisi, mitenkä tällaisia kuitteja on vahvistettava. Kuitin palauttanette sitten aikanaan Ministeriölle. Edellisen kuitin palauttaa Ministeriö, jotta Te ja nimismies Aaltonen paremmin voisitte nähdä siinä esiintyvät virheellisyydet sen täyttämässä.”

Tällaisen viestin saaminen Ulkoasiainministeriöltä on saattanut tuntua naisesta pahalta, ja mietinkin, onko naisen rohkeus riittänyt neuvomaan nimismiestä?

11. Ulkoasiainministeriö lähetti kaikki perillisten perinnön vastaanottokuittaukset yhtä aikaa eteenpäin konsuliviranomaiselle ja sieltä perintöoikeudelle. Tämän jälkeen Ulkoasiainministeriö sai luvan perinnön jakamiseen Valtiokonttorinkautta perijöille ja uskotulle miehelle tai holhouslautakunnalle mikäli perinnönsaajaa ei tavoitettu tai hän oli holhouksenalainen.

¹⁹⁶ UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa S30K Koski Erik 34/42. ” Kuten kai huomaisitte oli kuitti englannin kielinen ja on se lähetettävä Amerikkaan siellä olevalle pesänhoitajalle. Näin ollen ei siihen ole kirjoitettava mitään turhia lisäyksiä ei englannin- ja vielä vähemmän suomenkielellä, kuten nimimies Aaltonen on tehnyt. Muita todistajia kuin nimismies ei siihen myöskään tarvita. Huhtikuu on englanniksi April ja toukokuu May, jotenka nimismiehen on käytettävä näitä englanninkielisiä nimityksiä kuten kuitille oli lyijykynällä merkitty. Lisäksi olisi Teidän huomautettava nimismiehelle, ettei ole soveliasta että tällaisiin asiapapereihin tehdään korjauksia kuten hän teki muuttaessaan päivämäärän toiseksi. Teidän olisi myöskin pitänyt allekirjoittaa kuitti siten kuin siihen oli lyijykynällä merkitty. Fanny Maria Salosen sijasta, joka on teidän virallinen nimenne, olette kirjoittaneet Marija Salonen.

Aineiston tapausten valossa suurin osa perinnöistä oli sormuksia, kelloja ja kukkaroita. Rahat olivat menneet hautauskuluihin, ja mikäli perintönä oli rahaa, saivat perilliset suunnilleen puolet siitä, mitä pesänselvittäjän jälkeen oli jaettavana.

5.3 Suomalaisen vainajan omaiset ja/tai perinnönsaajat Amerikassa

Suomessa kuolleen vainajan ulkomailla olevia perillisiä etsittiin myös Ulkoasiainministeriön ja konsuliviranomaisten avustuksella.

Albinus Liukkosen¹⁹⁷ tapaukseen liittyi kaksi kuoleman tapausta. Suomalaiset omaiset ottivat yhteyttä Ulkoasiainministeriöön saadakseen perunkirjoituksen Suomessa kuntoon. Usean veljeksien perheestä yksi veli, Kasper, oli kuollut Suomessa ja perinnön jakoa varten tarvittiin tietoa ulkomailla olevista veljeksistä, Albinuksesta ja Anselmista, ja heidän mahdollisista kuolintiedoistaan. Omaisilla oli tietoa aiemmilta vuosilta, että Albinus olisi kuollut, mutta virallista tietoa ei ollut.

Albinus oli lähtenyt Amerikkaan vuonna 1909 ja yksi hänen veljistään, Anselmi, oli myöhemmin seurannut perässä Minnesotaon. Vuonna 1943 Suomessa olevat omaiset lähestyivät Ulkoasiainministeriötä kertoen, että Anselmi oli kirjoittanut muutama vuosi aiemmin kolmannen veljensä, Albert -velivainaan, leskelle Suomeen, että Albinus oli kuollut Amerikassa. Omaiset kertoivat, että Albinus -vainaille oli kuulunut Suomessa vuonna 1934 kuolleelta veljeltään Kasperilta perittyä omaisuutta ja että *perinnönjaon ja perunkirjoituksen toimeenpanon vuoksi heidän tulisi saada Amerikan viranomaisilta Albinuksen virallinen kuolintodistus*, ja tietoa mahdollisesta leskestä ja perillisistä. Ministeriö vastasi vastaanottaneensa kyselyn ja ryhtyi toimenpiteisiin. Ministeriö lähetti heinäkuussa 1943 kyselyn Washingtoniin lähetystöön, ja kehotti lähetystöä etsimään kyseiset tiedot. Pääkonsulivirasto vastasi Ulkoasiainministeriön viestiin 7 vuotta myöhemmin, vuonna 1950, että vainajalta oli jäänyt pieni määrä dollareita hautauskulujen jälkeen, jotka olivat menneet hänen veljelleen Anselmille. Ulkoasiainministeriö puolestaan ilmoitti tällöin tiedot Albinuksen kuolemasta eteenpäin kirkkoherranvirastolle, kirkonkirjoihin merkittäväksi, 11 vuotta kuoleman jälkeen, vuonna 1950.

¹⁹⁷ UMA 22. Apu ja avustus suomalaisille ulkomailla. H. Etsiminen, tiedustelut. S22H Liukkosen Albinus 118/2447.

Se, että ulkomailla olleita sukulaisia ja omaisia ryhdyttiin etsimään vasta vuosia myöhemmin, oli mielestäni aika ilmeistä paristakin syystä. Toisaalta maaomaisuuden omistuksen haluttiin pysyvän suvussa, ja sukutilan pilkkominen oli viisasta tehdä vasta niin myöhään kuin mahdollista pilkkomisen välttämiseksi. Ja toisaalta kauan kadoksissa ollut perijätaho oli mahdollista julistaa kuolleeksi oltuaan vuosia kadoksissa, jolloin kenties perijöiden näkökulmasta perinnönjakoa myös haluttiin viivästyttää. Esimerkkitapauksessa Liukkosten veljeksistä Suomessa olleen Kasperin jäämistöön kuului maata, jota Albinus ja Anselmi olivat perineet aiemmin kuolleelta veljeltään, ja mitä ilmeisimmin omaisista riippuvaisista syistä perinnönjako haluttiin vasta vuosia myöhemmin, vaikka heille oli välitetty tietoa Albinuksen kuolemasta jo muutamia vuosia aiemmin.

Tapauksessa Junna¹⁹⁸ oli kyse vanhasta Suomesta saadusta perinnöstä. Kaisa Junna oli syntynyt vuonna 1860 ja muuttanut vuonna 1882 Amerikkaan. Hänen äitinsä oli kuollut jo hänen ollessa vauva, ja myös hänen veljensä oli kuollut. Kaisa *oli saanut maata perinnöksi äitinsä ja veljensä kuoleman jälkeen*. Isä holhoojana oli huolehtinut perinnöstä. Kaisa oli kirjoittanut vuonna 1930 Washingtonin lähetystöön kysellen apuja perintönsä saamiseksi Amerikkaan:

”...ja joku määrä rahaa lähetettiin Herra Nikanterille, Astoriaan, Oregon. Minä en ole antanut valtuutusta näihin suorituksiin, Minä en ole koskaan saanut tietää miten minun rahojeni kanssa on menetelty. Minä en ole saanut vastauksia kirjeisiini. Minä tahtoisin saada nuo rahat samoin kuin ilmoituksen kuinka paljon minulle on tuleva ja kuinka paljon kukin on saanut... Kunnioittaen Kaisa Junna.”

Ulkoasiainministeriö selvitti Suomen päässä kiinteistön kohtaloa, aineistossa oli holhouslautakunnan selvityksiä sekä kiinteistön kauppaa koskevia asiakirjoja, joiden mukaan isä oli myynyt kiinteistön edullisesti, rahojen mahdollinen olemassaolo jäi kuitenkin epäselväksi. Junnalle vastattiin, että *Ulkoasiainministeriön tehtäviin ei kuulu* asian pidemmälle menevä selvittäminen Suomessa, vaan hänen tulisi ottaa asiamies Suomesta selvittääkseen asiaa tarkemmin. Asiakirjoista kävi ilmi, että asian selvittäminen näin monen vuosikymmenen jälkeen oli vaikeaa, koska usea kiinteistön kaupassa mukana ollut asianosainen oli kuollut.

¹⁹⁸ UMA 22. Apu ja avustus suomalaisille ulkomailla. H. Etsiminen, tiedustelut. S22H Junna Kaisa 9/1673.

Tapaus Perkkiö¹⁹⁹ muistutti Junnan tapausta. Amerikasta käsin etsittiin perintöä Amerikassa kuolleiden, mutta *Suomessa omaisuutta omistaneiden* vainajien jäljiltä. Oikeuden määräämä uskottu mies ja holhouslautakunta olivat hoitaneet perintöjä oikein ja perintörahat löydettiin, ja ne lähetettiin Amerikkaan korkojen kera. Suomessa aiheutti ongelmia vain rahan lähettäminen, sillä täältä oli lähetetty shekki, joka palautettiin, ja rahat pyydettiin lähettämään seteleinä, shekkien lunastaminen ei onnistunut.

Ulkoasiainministeriö toimi ohjesääntöjen mukaisesti etsiessään perillisiä Suomen puolelta. Sukuselvityksiä pyydettiin, jotta perillisistä voitiin varmistua ja perintö luovuttaa. Suomen puolelta tulleista perinnöistä lähetettiin perinnönsaajille laskut koskien toimituspalkkioita. Palkkiot olivat Perkkiön tapauksessa noin 2% perinnön suuruudesta, toisin kuin Amerikassa, jossa toimituspalkkiot olivat summasta riippuen vähintään 4%, kuten eri tapausten mukana olleista laskelmista kävi ilmi.

Aineistossa oli paljon pyyntöjä kuolintodistuksista Amerikasta. Tulkitsin tämän niin, että niitä ei automaattisesti lähetetty Suomeen, toisin sanoen omaisia ja perillisiä ei kaikissa tapauksissa etsitty, ainakaan mikäli omaisuutta ei jäänyt.

5.4 Yhteenveto konkreettisesta yhteistyöstä

Työnjako Ulkoasiainministeriön ja konsulinvirastojen osalta vaikutti aineiston perusteella hyvin selvältä ja jopa yksinkertaiselta, mutta työläältä. Ulkoasiainministeriön tehtävänä oli ottaa vastaan konsulinvirastoilta toimeksiantoja koskien siirtolaisia ja välittää tietoja takaisin konsulinvirastolle. Ulkoasiainministeriö ilmoitti kirjeitse omaisille siirtolaisen kuolemasta ja pyysi virkatodistuksia ja sukuselvityksiä eri seurakunnilta. Saadut selvitykset käännettiin englannin kielelle, kirjoitettiin puhtaaksi koneella, ja lähetettiin konsulinvirastoon. Näin tehtiin myös kaikille muille kirjeille, jotka Ulkoasiainministeriö sai omaisilta. Omaisat saattoivat olla heihin yhteydessä useita kertoja samasta asiasta, jolloin jopa kuukauden välein lähetettiin lyhyt vakimuotoinen kysely²⁰⁰ tilanteesta konsulinvirastoille ja saadut vastaukset mahdollisesti käännettiin suomeksi ja välitettiin omaisille.

¹⁹⁹ UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. H Perinnöt Suomessa. S30H Perkkiö Kalle 3/1715.

²⁰⁰ UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa S30K Andersson 83/1759. Esimerkkinä ”...Viitaten kirjeenvaihtoon otsakeasiassa ministeriö pyytää pääkonsulinvirastoa tänne ilmoittamaan, millä kannalla asia nyt on.”

Konsulinvirasto oli yhteydessä Amerikan päässä eri viranomaisiin, ja välitti tietoja Ulkoasiainministeriöön. Yhteistyön voisi sanoa olleen oikeastaan välitystyötä. Tietoja välitettiin omaisilta Ulkoasiainministeriölle, Ulkoasiainministeriöstä konsulinvirastoille ja sieltä eri tahoihin Amerikassa sekä vastaavasti takaisin. Keskinäiset palvelut ja postien lähettämiset eivät olleet ilmaisia, vaan palveluista veloitettiin ja rahaliikenne keskinäisistä palveluista hoidettiin ”Virkakunnan sisäiset suoritukset” -tilin kautta. Rahaliikenne oli tarkkaa, ja pienimmät aineistossa esiintyneet summat olivat alle dollarin. Joskus omaiset maksoivat postimaksuja kirjeissään, ja ylimääräiset centit palautettiin tarkasti, ja ”Virkakunnan sisäisten suoritusten” -tilin oikeellisuudesta ja rahaliikenteestä pidettiin yksityiskohtaista kirjaa.

Tapausten aineisto osoitti kiistatta Ulkoasiainministeriön ja konsulinvirastojen henkilöstön pyrkineen kaikin tavoin auttamaan omaisia ja sukulaisia perinnönjakoasioissa. Konsulit tosin vaihtuivat yllättävän tiuhaan, mutta työnjako vaikutti selvältä. Kirjeiden sävy kertoi välien olevan ystävälliset, mutta asialliset.

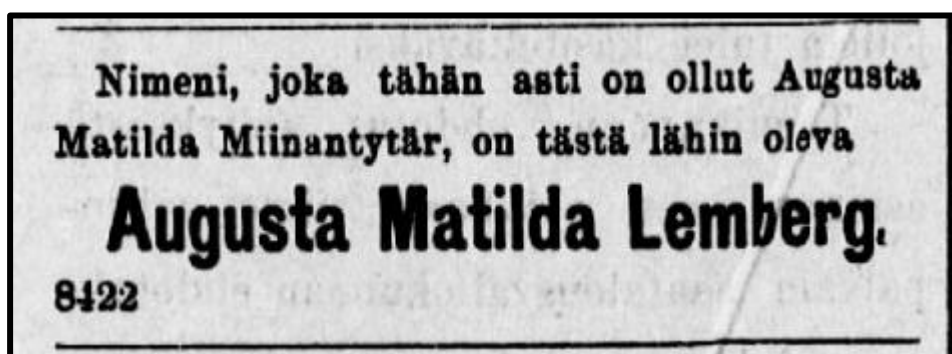
6 Esteitä ja hidasteita

6.1 Henkilön identifiointiin liittyvät ongelmat

Suomalaisten nimet lienevät aiheuttaneen runsaasti sekaannuksia ja aiheetonta asioiden hoitoon liittyvää viivästystä, ja sekaannukset näkyivät myös Ulkoministeriön aineistossa. Ennen varsinaisten nimilakiin perustuvien sukunimien ilmestymistä oli henkilön sukunimi usein joko patronyymi eli isän nimestä johdettu nimi, tai matronyymi, äidin nimestä johdettu nimi.

Suomi oli aikanaan ollut Ruotsin vallan alaisena ja sillä oli vaikutusta sukunimikäytäntöön. Meidän ensimmäinen oma sukunimilakimme säädettiin vuonna 1920, vaimon ei vielä tällöin ollut pakko ottaa miehensä sukunimeä. Käytössä olivat yleisesti patronyymit, varsinkin läntisessä Suomessa, jossa siirtolaisuuskin oli ollut suurinta.

Sukututkijoille patronyymit ja matronyymit ovat tuttuja termejä. Patronyymi tarkoittaa isän nimestä johdettua sukunimeä eli tunnistetta. Isäni nimi oli Mauno, ja nimeni olisi Pirjo Maunontytär, mikäli patronyymit olisivat vielä käytössä. Matronyymit olivat käytössä lähinnä silloin, kun isä oli tuntematon, eli lapsi oli syntynyt olosuhteissa, joissa isän nimeä ei tiedetty tai sitä ei haluttu mainita.

Esimerkki
matronyymistä
Suomen
Wirallisessa
lehdessä 1907.

Kun huomioidaan, että Suomessa oli ollut käytössä ruotsin kieli, ja toisaalta myös patronyymit, on helppo havaita, miten isän nimestä syntyi sukunimen tyyppinen nimi. Mikäli isän nimi alla olevan²⁰¹ Tuomas Salskeen laatiman taulukon mukaisesti oli Matti, Johan tai Karl, saattoi sukunimeksi muodostua ruotsinkielinen johdannainen Mattsson, Johansson tai Karlsson eli Matinpoika, Juhanpoika tai Kallenpoika.

²⁰¹ Suomalainen Wirallinen lehti 31.12.1907, s. 3.

Miesten yleisimmät ensimmäiset etunimet

	1860–69	1870–79	1880–89	1890–99	1900–09
1.	Juho	Juho	Juho	Juho	Eino
2.	Kalle	Kalle	Kalle	Kalle	Väinö
3.	Matti	Matti	Matti	Väinö	Toivo
4.	Johan	Antti	Antti	Matti	Juho
5.	Antti	Johan	Frans	Antti	Kalle
6.	Karl	Karl	Johan	Otto	Lauri

Mikäli isän nimi oli Antti, saattoi sukunimi olla siis Antinpoika tai Andersson.²⁰²

Kannattaa muistaa ja huomioida, että Amerikassa oli myös Ruotsin kansalaisia, joukossa mahdollisesti Jaakko Anderssoneja, jotka aikanaan olivat muuttaneet Amerikkaan. Juuri sen oikean Anderssonin löytyminen ei todellakaan ollut itsestään selvää.

Patronyymit olivat aiheuttaneet ongelmia myös Ulkoasiainministeriön toiminnassa. Hyvänä esimerkkinä on Jaakon²⁰³ tapaus. Jaakon omaisia etsittiin alla olevalla ilmoituksella²⁰⁴ vuonna 1932. Amerikkaan kadonneita perillisiä kuulutettiin Keskipohjanmaa -lehdessä tähän tapaan:

PERILLISIÄ HAETAAN.

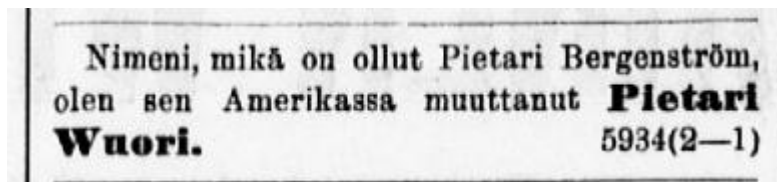
Barnstablessa, Massachusetsissa Yhdysvalloissa on kuollut lokakuun 19 pnä 1924 Jaakko Andersson nimeä käyttänyt suomalainen, joka oli asunut siellä noin 30 vuotta ja ollut avioliitossa Liisa Heikkilän kanssa, joka oli kotoisin Kalajoen pitäjältä. Suomessa olevia perillisiä tai muita henkilöitä, jotka voivat yllämainituista antaa lähempiä tietoja, kehoitetaan ilmoittautumaan ulkoasiainministeriön perintö ja korvausasiainjaostolle.

Patronyymien lisäksi nimien vaihdokset olivat tyypillisiä siirtolaisille. Nimen vaihtamiselle saattoi olla aakkosiimme liittyviä syitä, Amerikassa ei tunnustettu ä- tai ö-kirjaimia, tai nimet saatettiin haluta vaihtaa myös helpommin lausuttaviksi tai muuten enemmän miellyttävämmiksi.

²⁰² Yleisimmät etunimet 1860-1970 / <https://www.tuomas.salste.net/suku/etunimet-kuolleet.html> (luettu 5.3.2025).

²⁰³ UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa. S30K Andersson 83/1759.

²⁰⁴ Keskipohjanmaa 22.10.1932 NO 120, s.2.

SWL 22.8.1908 No 193, s.2.

Nimenmuutoksista oli hyvä ilmoittaa Suomalaisessa Wirallisessa lehdessä kuten tässä Pietarin tapauksessa²⁰⁵. Muuttaminen ja siitä ilmoittaminen on voitu kokea vaivalloiseksi hoitaa Amerikasta asti, koska ilmoitukset koskevat useammin kotimaassa tapahtunutta nimen vaihtamista. Ilmoituksia, joissa selkeästi mainittiin osoitteeksi Amerikka, löytyi vähemmän.

Nimien aiheuttamat ongelmat oli tunnistettu, ja omaisia ja siirtolaisia opastettiin lehtiartikkeleissa ja siirtolaisille tarkoitetuissa oppaissa ilmoittamaan nimenmuutoksista kirkonkirjoihin. Nimien muutosten aiheuttamista ongelmista kirjoitettiin Suomalaisessa Wirallisessa lehdessä keväällä 1884 seuraavasti²⁰⁶, ote on artikkelista ”Muutamia sanoja nimenmuutoksista”.

”Sama suhde on jos mies matkustaa ulkomaille, olkoon nyt Amerikkaan, Uuteen Seelantiin tai muihin paikkoihin, työtä etsimään.

Joka ottaa muun nimen kuin sen mikä hänellä on kotipuolen kirkonkirjoissa, tulisi sen tähden antaa aina muuttaa uusi nimensä kirkonkirjoihin, sillä eihän hän tiedä milloin kuolema tapaisi, ja silloin ei häntä uudella nimellensä tunnettaisi kotopuolessa.”

Useassa tapauksessa henkilöt olivat käyttäneet muuta kuin omaa alkuperäistä nimeä. Mikosta oli tullut Mike, Wännilästä Wannii, Paavosta Paul, Heikkisestä Hill²⁰⁷, joten varmistuminen oikeasta perillisestä oli todella tärkeää.

Nimien aiheuttamien ongelmien lisäksi manuaalisen työn määrä oli suuri. Kaikki käsin kirjoitetut kirjeet ja sukuselvitykset kirjoitettiin Ulkoasiainministeriössä ensin lyijykynällä ja sen jälkeen uudelleen koneella ennen niiden lähettämistä edelleen. Nimien ja kirjoitusasun tulkinta väärin oli mahdollista, kuten tässä tapauksessa Saha²⁰⁸. Sukunimi Saha oli tulkittu ensin Saloksi (kuten rouva oli kirjoittanut, ilmeisesti osaamattomuuttaan tai vahingossa). Asian

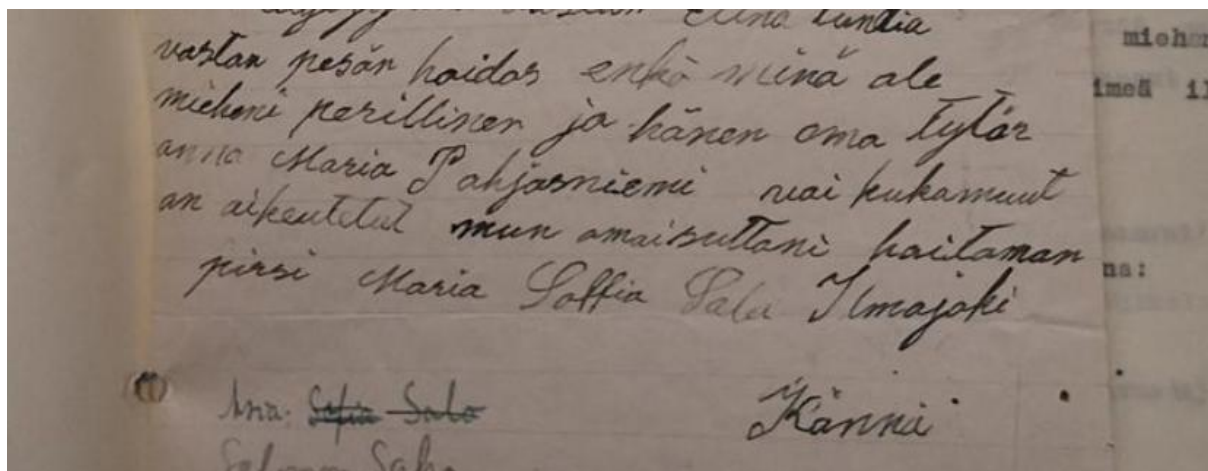
²⁰⁵ Suomalainen Wirallinen lehti 22.8.1908 NO 193, s. 2.

²⁰⁶ Suomalainen Wirallinen lehti 18.2.1884, NO 41, s. 3.

²⁰⁷ UMA Suomen New Yorkin pääkonsulinviraston arkisto, Jäämistöt. Hill Emil J7612.

²⁰⁸ UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa. S30K Saha Salmon 20/1817.

käsittely viivästyi, kun kirjeenvaihtoa jouduttiin käymään pitkän aikaa ennen kuin sukuselvitykset olivat asianmukaiset.

Rouva Sofialle vastattiin ystävällisesti:

”Kirjelmänne johdosta 30 päivältä viime joulukuuta Ministeriö pyytää Teitä ilmoittamaan kenenkä jäämistöstä kirjelmässänne on kysymys. Jos miehennä on Amerikassa käyttänyt jotain tekaistua nimeä ilmoittanette senkin ministeriölle”

Kirjeen sanat tekaisusta nimestä ihmetyttivät rouvaa Sahaa Suomessa. Rouva epäili myös pesänhoitajaa rahojen pimittämisestä ja kirjoitti useita kirjeitä Ulkoasiainministeriölle. Omaisuuteen kuului maata, jonka arvo oli laskenut ja myynti oli vaikeaa, perinnönjako kesti 4 vuotta.

Tapausten asiakirjoissa on virheellisiä sukuselvityksiä, joissa virhe oli huomattu ja jonka jälkeen Ulkoasiainministeriö palasi takaisin kyseiseen seurakuntaan pyytäen uusia sukuselvityksiä oikeista henkilöistä.

Kaikki vainajien omaisten etsinnät eivät tuottaneet tulosta. Näin kävi **tapauksessa Salo**²⁰⁹, Viktor oli aiemmin käyttänyt myös nimeä Viktor Salomonpoika Kytölä, ent. Västinsalo. Ulkoasiainministeriö joutui luovuttamaan, kun henkilöstä tietäviä ei löydetty edes lehti-ilmoituksen avulla.

²⁰⁹ UMA 22. Apu ja avustus suomalaisille ulkomailla. H. Etsiminen, tiedustelut. S22H Salo Vihtori 520/851.

6.2 Vilpillinen toiminta

Yllätyin esimerkkitapauksissa ilmenneistä vilpillisistä toimijoista. Amerikkalaiseen lakimiesten toimintatapaan ja -kulttuuriin tutustuminen Lawrence Friedmanin kirjan ”American Law in 20th Century” avulla auttoi ymmärtämään paremmin vilpillisen toiminnan mahdollisuutta ja laajuutta. Lakimiehet olivat enemmän tai vähemmän koulutettuja. Lakia voitiin opiskella joko toimien oppipoikana lakitoimistossa tai Harvardin yliopistolla.²¹⁰ 1900-luvun taitteessa miesvaltainen ala muodostui valkoisista lakimiehistä, naisilla, mustilla miehillä ja juutalaisilla ei juuri ollut mahdollisuutta tulla alalle.²¹¹ Lawrence Friedman kertoo kirjassaan, miten New Yorkissa olisi ollut paljon epäpäteviä ja korruptoituneita lakimiehiä.²¹² Vuonna 1878 oli perustettu Amerikan asianajajaliitto (American Bar Association) lakimiehiä ja alan opiskelijoita varten.²¹³ Järjestö omaksui 1900-luvun alussa eettisiä toimintaohjeita ja tuomarit eri osavaltioissa pyrkivät jopa pakottamaan lakimiehiä noudattamaan ohjeita. Asiakkaan varojen varastaminen oli ehdottomasti etiikan vastaista.²¹⁴

Vilpillinen toiminta oli mahdollista, kun *yksityiset pesänselvittäjät ryhtyivät* toimeen ohittaen virallisen perintöoikeuden käyttämisen kokonaan. Nämä pesänselvittäjät selvittivät sukulaisia ja omaisia Ulkoasiainministeriötä nopeammin suoraan ilman virallisia teitä ja ilman virkatodistuksia. Aineiston muutaman virallisen pesänselvittäjän toimintaa olisi voitu kritisoida huonosti hoidetuksi, mutta kyseessä oli lähinnä hitautta asioiden hoidossa toisin kuin yksityisten pesänselvittäjien rikollinen toiminta. Myös omaisten toimintaan liittyi ilmiöitä, joissa poissaolevan perillisen omaisuutta olisi haluttu jaettavaksi muille perillisille.

Tavallisessa virkateitse tapahtuvassa pesänselvityksessä perintöoikeus määräsi virallisen pesänhoitajan, mikäli perinnön suuruus edellytti sitä, oli testamenttia tai ei. Pesänhoitajasta ilmoitettiin konsulille ja omaisille, kuten tapauksessa **Niskanen**²¹⁵.

” Letters of Administration were decreed to me in this estate on June 15th, 1921. It will be six months from this date before I can make distribution. In the meantime, however, I would be pleased to have you furnished me with proper proofs of kin.”

²¹⁰ Friedman 2002, s.33-34.

²¹¹ Friedman 2002, s.703-704.

²¹² Friedman 2002, s.357.

²¹³ American Bar Association, <https://www.americanbar.org/en/> (luettu 29.4.2025).

²¹⁴ Friedman 2002, s.706-707.

²¹⁵ UMA Suomen New Yorkin pääkonsulinviraston arkisto, Jäämistöt. Niskanen Olga J 1751.

Lehdissä olleissa kuolinilmoituksissa saatettiin mainita, että sisaret Suomessa jäivät kaipaamaan. Ilmeisesti nämä ilmoitukset mahdollistivat nopeille yksityisille lakitoimistoille suorat yhteydenotot omaisiin, kuten Industrialisti-lehden ilmoituksessa²¹⁶ **tapauksessa Koski.**²¹⁷

Ilmoituksessa kerrottiin vainajan syntyneen Hattulan kunnassa Loimaalla ja että Suomeen jäivät kaipaamaan siskon lapset. Tämän perusteella yksityisen pesänselvittäjän oli helpompaa ja nopeampaa etsiä joku sukulainen ja ohittaa virallinen perintöoikeus.

Tässä tapauksessa pesänselvittäjä oli vuonna 1921 etsinyt yhden sukulaisen, vainajan veljen tyttären, ja toimittanut hänelle suoraan 463,09 dollaria. Pesänselvittäjälle jäi vielä n. 100 dollaria tilittämättä sekä vainajan henkivakuutus. Muut sukulaiset olivat ryhtyneet pari vuotta myöhemmin selvittämään perinnön tilannetta Ulkoasiainministeriön kautta. Vuonna 1922 tapaus oli otettu käsittelyyn konsulinvirastossa ja silloin huomattiin pesänselvittäjänä toimineen henkilön kadonneen loppurahojen ja henkivakuutuksen kanssa. Myös asiakirjat olivat jääneet toimittamatta perintöoikeuteen. Vuosien etsinnän jälkeen pesänselvittäjä löytyi, ja hän toimitti hänellä vielä olevan 100 dollaria, mutta hän halusi saada kuitattuna, että perinnön saajat eivät esitä häntä vastaan muita vaatimuksia, vaan hakevat osuutensa perinnön saaneelta sukulaiselta, jolle hän oli varoja vuosia aiemmin lähettänyt.

Tapauksessa Kytö J7608²¹⁸ oli kyse virallisen pesänselvittäjän vilpillisestä toiminnasta. Nuori nainen oli hukuttautunut vuonna 1927 ja velipuoli etsi häntä Ulkoasiainministeriön kautta pari vuotta hukkumisen jälkeen. Ulkoasiainministeriön ja konsulin yhteistyössä asiaa selvitettiin, ja virallisen pesänselvittäjän todettiin kavaltaneen varoja myös muista pesistä. Asia käsiteltiin perintöoikeudessa uudelleen, perintöoikeus määräsi murto-osan omaisuudesta jaettavaksi omaisille, loppuosan jäädessä odottamaan mahdollista saamista Sing Sing -vankilassa olevalta vanhalta pesänselvittäjältä.

Tapauksessa Aronoja 9/278²¹⁹ pesänselvittäjä päätyi Norfolk Prison Colony -vankilaan kavallettuaan leskeltä noin \$5000. Kirjeenvaihdon perusteella kavallukset olivat olleet

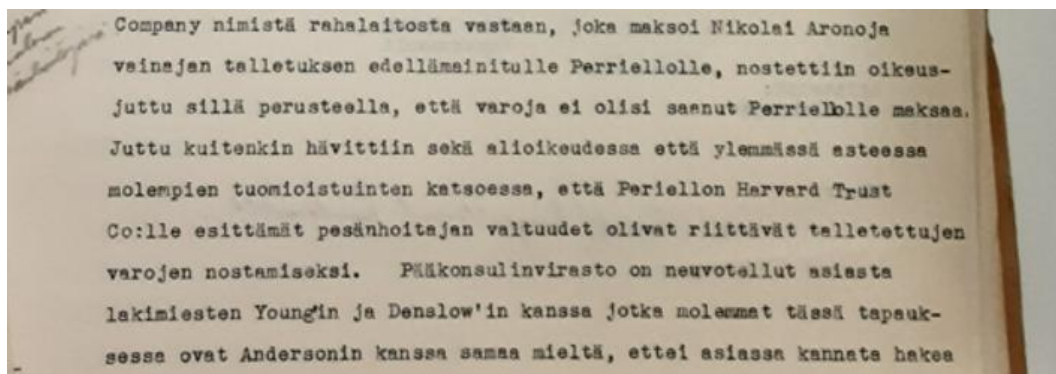
²¹⁶ Industrialisti -lehti 30.12.1920 Nro 306, s. 4.

²¹⁷ UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa S30K Koski Erik 34/42.

²¹⁸ UMA Suomen New Yorkin pääkonsulinviraston arkisto, Jäämistöt. Kytö Elsie J7608.

²¹⁹ UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa. S30K Aronoja Nikolai 9/278.

mahdollisia pesänhoitajan valtuuksien vuoksi, tuomioistuimet katsoivat, että perintörahat oli mahdollista antaa suoraan pesäselvittäjälle.

Leski sai perintöoikeuden määräämän osan, ja loppuosasta leskelle kerrottiin, että etsivätoimiston käyttö voisi olla mahdollista, mikäli halutaan etsiä vuonna 1947 vankilasta vapautunutta pesäselvittäjää loppuosan perimiseksi, mutta asian hoitaminen maksaisi leskelle ja lopputulos silti epävarma. Asian käsittely kesti 12 vuotta ja päättyi vuonna 1952 kuuromykän lesken edustajan ilmoittaessa, että leski jättää asian tähän.

”...Hänvisande till Ministeriets skrivelse av den 25.8.1951 N:o36781 får jag härmed meddela att fru Selma Aronoja icke önskar att henne åsamkas några kostnader i nämnda ärende...”

Useissa tapauksessa myös joku omaisista oli käyttäytynyt vilpillisesti tai ainakin omaa etua tavoitellen. Ylempänä mainitussa **tapauksessa Koski**²²⁰ oli yksityinen pesäselvittäjä ensin löytänyt yhden sukulaisen Suomesta ja toimittanut hallussaan olleet varat suoraan hänelle ilman tarkkaa sukuselvitystä ja ohjeistusta. Vainajan sisarentytär oli pitänyt perintörahoja otteessaan noin 7 vuotta valehdellen myös Ulkoasiainministeriölle. Tämän perinnön selvittäminen kesti 12 vuotta vainajan kuolemasta ennen kuin kaikki perintöön oikeutetut saivat lopulta osuutensa.

Sisarusten välinen eripura ja luottamuspula välittyi kirjeissä. **Tapauksessa Tuomisto**²²¹ sisarukset olivat ryhtyneet erikseen hoitamaan vainajan jäämistön saantia Suomeen. Sisar oli yhteydessä yksityiseen pesäselvittäjään kysyen suoraan, että oliko omaisuutta jäänyt, ja veli

²²⁰ UMA 30. Perintö- ja pesäselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa. S30K Koski Erik 34/42.

²²¹ UMA 30. Perintö- ja pesäselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa. S30K Tuomisto Mike 37/1789.

puolestaan halusi hoitaa asian konsulinviraston kautta. Usea osallinen teki tapauksista monimutkaisia ja useita vuosia kestäviä.

Mandi Laineen²²² tapauksessa sisar oli pesänhoitajana, ja alun perin noin \$4000 suuruisesta omaisuudesta jakoon kolmelle sisarukselle päätyi \$ 1715. Perillisiä oli hänen lähettämänsä sukuselvityksen mukaan neljä, kolme hänen lisäkseen. Kaksi sisarusta oli kuitenkin halunnut Ulkoasiainministeriön ottavan hoitaakseen perinnönjaon, ja uudesta sukuselvityksestä ilmaantui kaksi perillistä lisää. Pääkonsulinvirasto pyysi perillisiä palauttamaan saamansa perintöosuudet sopuisasti ja uusi perinnönjako tehtiin ilman perintöoikeuden uutta päätöstä. Palautetut rahat jaettiin uudelleen, ja näin kaikki saivat perintöosuutensa.

Tapauksessa Mäkinen²²³ Sukulaiset lähettivät valtakirjoja, joissa olivat yhdessä valtuuttaneet yhden heistä hoitamaan poissaolevan omaisuutta ilmeisenä toiveena saada myös poissaolevan omaisuus Suomeen. Ulkoasiainministeriö kertoi omaisille, että Amerikassa perintöoikeus hyväksyi vain uskotun miehen poissaolevan omaisuuden vastaanottajaksi, valtakirja omaisilta Suomesta ei ollut riittävä. Vainajan omaisiin kuuluvat sisarukset koittivat myös saada omaisuuden ennen kuittauslomakkeiden palautumista Ulkoasiainministeriön kautta konsuliviranomaisille epäillen veljen kiusantekoa. He kertoivat yhden sisaruksista olevan ”*vihamielisissä väleissä toisten kanssa... tekee kiusaa toisille... voi olla sakkoja, ettei hän uskalla näyttäytyä nimismiehelle...*” ja toivoivat saavansa oman osuutensa. Poissaolevan omaisuus jäi uskotun miehen haltuun ja perintö päästiin jakamaan suunnilleen vuoden sisällä.

Tapauksessa Kärkkäinen²²⁴ oli kyse myös sisaren ja veljen välisistä suhteista. Vainaja Amerikassa oli jättänyt testamentilla Amerikassa asuneelle veljelleen maata ja henkivakuutuksen, ja sisar Suomessa kirjoitti kirjeitä Ulkoasiainministeriölle ja penäsi oikeita summia ja virallista ”totistettua” tietoa perinnöstään. Sisar yritti useita kertoja, eri nimillä ja eri tavoin saada itselleen edes jotain. Maaomaisuus osoittautui lähes arvottomaksi ja henkivakuutusta ei oltu pidetty voimassa, joten veli sai testamentilla noin 10% alkuperäisestä arvioidusta perintöosuudesta ja sisar ei saanut testamentin mukaisesti mitään. Käsittely kesti 7 vuotta.

²²² UMA Suomen New Yorkin pääkonsulinviraston arkisto, Jäämistöt. Laine Mandi J 7611.

²²³ UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa S30K Mäkinen Kalle 19/1721.

²²⁴ UMA Suomen New Yorkin pääkonsulinviraston arkisto, Jäämistöt. Kärkkäinen Paavo J 9798.

Sukulaisten lisäksi muutkin tahot olivat kiinnostunut perinnöistä. Omaisia ja sukulaisia varoiteltiin lehdistössä käyttämästä yksityisiä pesänselvittäjiä. Omaisille painotettiin konsulinviraston käyttämistä perintöasioissa kuten tässä Sanantuoja -lehden ilmoituksessa 1915.²²⁵

Suomalaisten perinnöt Amerikasta.

Käytettävä konsuliwiranaston apua niiden perimisessä.

Wenäjän Chicagossa oleva konsuli on kirjelmässä kenraalikuvernöörin kanslialle ilmoittanut, että perintöasioissa kuolleiden suomalaisten jälkeen sattuu usein vaikeuksia, syystä että perilliset konsuliwiranaston varoituksista huolimatta asioissa kääntyvät yksityisten henkilöitten eikä konsuliwiranaston puoleen. Yksityiset henkilöt hoitawat sanotunlaiset asiat useimmiten enemmän tai vähemmän huonosti, minkä jälkeen perilliset wasta kääntyvät konsuliwiranaston puoleen, joka useimmiten ei woi enää mitään tehdä, koska tuomioistuimet jo owat ennättäneet wahvistaa maksusuoritukset. Konsuliwiranasto huomauttaa, että kaikki tällaiset selkkaukset olisimat wältettävissä, jos suomalaiset perinnönsaajat ottaisivat tawakseen aina kääntyä heti konsuliwiranaston puoleen yksityisiä välikäsiä käyttämättä.

Yksinomaan amerikkalaiset yksityiset pesänselvittäjät eivät siis ainoana ”syyllistyneet” virheellisiin pesänjakoihin, nämä yllä mainitut tapaukset osoittivat miten sukulaiset ja perilliset olisivat myös halunneet jakaa perintöä hieman toisin.

6.3 Venäjän Ulkoasiainministeriö Pietarissa

Autonomisen Suomen aikana rahat kulkivat Chicagossa olleen Venäjän konsulaatin kautta Pietariin Venäjän Ulkoasiainministeriölle ja sieltä perinnönsaajille. Pietarissa olleen Ulkoasiainministeriön toiminta tuli esille muutamassa tapauksessa. Ulkoasiainministeriössä silloin toiminut tuomari A.J.Jalkanen pyrki selvittämään monin eri kirjein Venäjän Chicagossa olleen konsulaatin kanssa perintöjen katoamista Venäjälle. Tässä ote kirjeestä joulukuussa 1921 tapauksessa Andersson John²²⁶.

²²⁵ Sanantuoja 1915.

²²⁶ UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa. S30K Andersson John 239/1353.

”... Niinikään kehoittaa Ministeriö Pääkonsulinvirastoa hankkimaan ja tänne lähettämään kaikissa niissä Pääkonsulinviraston hoidettavana olleissa asioissa, joissa Venäjän Yhdysvalloissa olevat Konsulinviranomaiset ovat aikoinaan kantaneet Suomeen lähetettäviä jäämistö- tai tapaturmakorvausrahoja, vaan jotka eivät ole saapuneet asianomaisille Suomeen, mahdollisimman täydelliset, mieluummin alkuperäiset todistuskappaleet siitä, että sanotut venäläiset konsuliviranomaiset ovat nuo varat kantaneet ja haltuunsa saaneet....(Toimeksi saanut: A.J. Jalkanen)”

Asia tuli esille toisen kerran saman vuonna tapauksessa Sahanen Kalle²²⁷, kun pääkonsuli Axel Solitander kirjoitti Sahasen perintöasioita Suomessa hoitaneelle asianhoitaja Rouva Ekblomille Venäjän Ulkoasianministeriön toiminnasta. Sahanen oli kuollut vuonna 1914, ja perintöoikeuden mukaisesti varat oli lähetetty vuonna 1916 ensin Chicagoon Ulkoasiainministeriölle ja sieltä 1,5 vuoden jälkeen vuonna 1917 eteenpäin Pietariin. Kirjeessään pääkonsuli Solitander kertoi, miten rahojen katoamisia Pietarissa on ollut useita muitakin ja pyysi samalla Sahasen perikuntaa kääntymään Suomen hallituksen puoleen pyytäen heitä auttamaan saamaan perintörahat.

”...näyttää siltä, että perilliset eivät asiassa voi tehdä muuta kuin kääntyä Suomen hallituksen puoleen pyytäen sitä velkomaan rahoja Venäjän hallitukselta. Samanlaisia tapauksia on useita muitakin. Miten suuri pesän perillisille jaettava jäännös on ollut sitä ei Pääkonsulinvirasto ole vielä voinut saada selville. Jos perilliset tahtovat voi pääkonsulinvirasto hankkia Perintöoikeudelta virallisen jäljennöksen pesänhoitajan lopputilityksestä ja oikeuden jakopäätöksestä ja lähettää heille Chicagossa olevan Venäjänkonsulin kirjeen, josta käy selville, että sanottu Pääkonsulinvirasto on lähettänyt rahat Pietariin...”

Pesän osakkaat laativat kirjeen pääkonsuli Solitanderin ehdotuksen mukaisesti Valtioneuvostolle 10.1.1929, aineistossa ei kuitenkaan ollut tietoa tapauksen lopputuloksesta.

Venäjä aiheutti ongelmia myös **tapauksessa Blomqvist**²²⁸ vielä useita vuosikymmeniä myöhemmin. Venäjä oli muuttanut nimensä Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitoksi eli Neuvostoliitoksi. Blomqvist oli kuollut vuonna 1948. Tämä tapaus on työni vuosirajausten

²²⁷UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt K. Perinnöt Amerikassa. S30K Sahanen Kalle 92/1876.

²²⁸UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt K. Perinnöt Amerikassa.S30K Blomqvist Henry 77/2674.

ulkopuolella, mutta otin sen kuitenkin mukaan oikeastaan juuri sen vuoksi, että se osoittaa asioiden vaikean kulun vielä 1950 -luvulla. Perinnön saajiin lukeutui useampi sisar. Yksi perinnönsaajista asui perinnönjakohetkellä Neuvostoliitossa. Sisaren olinpaikkaa ei tiedetty, muut sisarukset olivat sitä mieltä, että hän on kuollut ja olivat julistamassa häntä kuolleeksi. Tosiasiassa kadonneeksi luultu sisar oli elossa ja yksi Suomessa olevista sisarista oli ollut kirjeenvaihdossakin ”kadonneen” kanssa.

Ulkoasiainministeriö alkoi sukuselvityksen jälkeen etsiä sisarta Neuvostoliitosta. Löydetty sisar oli ensin luopumassa perinnöstä, tietäen ilmeisesti itse, että rahojen saaminen Neuvostoliittoon saattoi olla vaikeaa. Neuvostoliitto oli halunnut tutkia luopumisen ”oikeutusta”, ja seuraavana selviteltiin sisaren kansalaisuutta – oliko hän Suomen vaiko Neuvostoliiton kansalainen? Sisar todettiin kansalaisuutta vailla olevaksi, joten päädyttiin siihen, että hän on Suomen kansalainen, koska ei ole kansalaisuuttaan menettänyt. Tämän jälkeen sisar sai vielä Neuvostoliiton perintöoikeutta vastaavalta organisaatiolta Injurkollegiolta tiedon perinnöstään – hänelle annettiin väärää tietoa, että perinnöstä ei olisi hänelle tullut mitään osuutta. Asioiden selvittely kesti 9 vuotta ja lopulta sisar muutti Suomeen saadakseen perintöosuutensa.

Ulkoasiainministeriön kirjeenvaihto Moskovan lähetystön kanssa oli runsasta. Neuvostoliittoon lähetetyt valtakirjat ja kirjeet tuli käännättää venäjäksi ja todistaa oikeiksi. Toimenpiteet veivät aina runsaasti aikaa. Suurimmaksi ongelmaksi oli kuitenkin muodostunut Pietarissa sijaitseva Neuvostoliiton Ulkoministeriö, jonne rahoja oli jäänyt useassakin aineiston tapauksessa.

6.4 Matkalla kadonneet kirjeet

Kirjeenvaihto Suomen ja Amerikan välillä käytiin pääosin kirjeitse. Aineistosta käy ilmi miten erilaisia kirjeitä katosi matkalla. **Tapauksessa Tommeri**²²⁹ oli kyse Amerikassa kuolleen henkilön kuolintodistuksesta, joka tuli saada Suomeen perinnön jakamista varten. Kansallis-Osake-Pankki tilasi konsulinvirastolta kuolintodistuksen toukokuussa 1921. Konsulinvirasto puolestaan joutui tilaamaan kuolintodistuksen kuolintodistuksia välittävältä toimistolta kirjeitse liittäen mukaan shekin maksuksi. Kirje shekkeineen katosi matkalla, ja lopulta kuolintodistus saatiin Suomeen vuotta myöhemmin, toukokuussa 1922.

²²⁹ UMA Suomen New Yorkin pääkonsulinviraston arkisto, Jäämistöt. Tommer Heikki J 1770.

Tapauksessa Aronoja²³⁰ perinnön vastaanottokuittauslomake hukkuu moottorilaiva Carolina Thordenin upotessa kuriiripostilasti mukanaan. Omaiset pyysivät Ulkoasiainministeriötä lähettämään perintöosuuden shekkinä siltä varalta, että laivan mahdollisesti upotessa myös perintöosuus uppoaisi meren pohjaa.

Huoli kirjeiden ja toki myös perintöosuuden katoamisesta oli suuri, kuittauslomakkeiden ja rahojen kyseltiin useita kertoja. **Blomqvistin**²³¹ tapauksessa kyselyjä oli lähes kuukauden välein.

”...Pyytäisin kysyä eikö ole tullu mitään tietoa U.S.A.sa Enoni Henry Blomqvistin Perintöasiasta. Lähetin jo 23 pv kesäkuuta 1956 v. Allekirjoittamani todistettuina ja Maistraatin Notaarin todistamana Teille Ulkoasiainministeriöön täydennetyt paperit. Wai onko jotain epäselvää, kun kestää niin kauvan. Jään odottamaan tietoa asian selvenemistä...”

Ulkoasiainministeriö ystävällisesti vastasi aina kaikille miksi tai miten kauan perinnönsaajat joutuisivat odottamaan. Rahoja voitiin joutua odottamaan useita kuukausia, jopa vuosia.

Ulkomaanedustuston ohjesäännön mukaan kirjeet tuli palauttaa, mikäli saajaa ei tavoiteta, ja Suomalaisessa Wirallisessa lehdessä oli kuukausittain pitkiä nimilistoja palautettavista kirjeistä, joissa vastaanottajaa ei löydetty. Kirjeitä palautettiin sekä takaisin Suomeen että Suomesta takaisin Amerikkaan. Nimet olivat aakkosjärjestyksessä, ja mukana oli toki myös muitakin maita kuin vain Amerikka.²³² Esimerkkinä tässä SWL 27.10.1908, NO 249, s. 2

<p>Helsingin postikonttoriin Syyskuulla 1908 saapuneitten ja palautettujen, perillesaattamatta olevien lähetysten luettelo.</p> <p>Tulleita:</p> <p>F. Aksel, G. Aaltonen 2, Konst. Antonoff, Antti Aro 2, Aug. Alho, R. Andbacka, Eva Asikainen, Heda Aho, Mimmi Aalto, Hilma Alhonen, E. E. Beprep,</p>	<p>Palautettuja:</p> <p>Anna Aalto, Karkku; Hilma Aalto, Kausala; Aina Alin, Köpenhamn; A. Algren, Stockholm; Kusta Alen, Tampere; Bori Ahlfors, Rio de Janeiro; Frans Beckström, Stockholm; Antti Bakman, Kerava; Meyero Böcker, Basel; G. B. Bovell, London; H. K. Blom, Jersey City; Henny Blomqvist, Brooklyn; Johan Bjärbom, Haparanda 2; Ida</p>
---	---

²³⁰UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa. S30K Aronoja 9/278.

²³¹UMA 30. Perintö- ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa. S30K Blomqvist Henry 77/2674.

²³² Suomalainen Wirallinen Lehti 27.10.1908, NO 249, s. 2.

Titanicin uppoamisen yhteydessä vuonna 1912 katosi runsaasti kirjeitä, Karjala-lehdessä kirjoitettiin miten yli 7 000 000 kirjettä vajosi meren pohjaan.²³³ Kirjeiden katoamisen yhteydessä katosi usein myös omaisille lähetettyjä rahoja. Kirjeiden katoaminen ja toisaalta niiden palautuminen virheellisten osoitetietojen vuoksi sekä virheelliset tai väärät virkatodistukset hidastuttivat selkeästi Ulkoasiainministeriön toimintaa.

6.5 Yhteenveto ongelmista

Aineistosta nousi esille selkeitä ongelmia, joihin Ulkoministeriöllä tai konsuliviranomaisella ei ollut mahdollisuutta suoraan puuttua. Siirtolaisia ja omaisia neuvottiin ja opastettiin lehtiartikkeleissa toimimaan oikein huomioiden myös perintöasioita.

Iso osa suomalaisista siirtolaisista halusi vaihtaa nimeään Amerikassa. Nimeä vaihdettiin muun muassa nimen kirjoitusasun tai lausumisen vuoksi. Muutetut nimet tulivat omaisten tietoon Suomeen lähetetyissä kirjeissä, virallisemmat nimenmuutokset jäivät usein tekemättä. Omaisia ja perillisiä etsittiin Suomesta Amerikassa käytössä olleen nimen perusteella, ja Amerikassa vastaavasti Suomessa annetun virallisen nimen perusteella. Nimen vaihtamisia ilmeni myös aineistossa, ja perintörahoja jäi toimittamatta perillisille, koska perillisistä ei saatu täyttä varmuutta.

Amerikassa oli yksityisiä pesänselvittäjiä, joilla oli mahdollisuus toimia vilpillisesti ja hoitaa perinnönjakoja ohittamalla virallisen perintöoikeuden. Yksityiset pesänselvittäjät olivat tomissaan viranomaisia ketterämpiä, ja ottivat suoraan yhteyttä Suomeen selvittääkseen perillisiä. Yksikin perillinen saattoi riittää, hänelle voitiin lähettää perintövaroja ja varsinaisia sukuselvityksiä ei välttämättä pyydetty. Osa perillisistä jäi kokonaan ilman varoja, elleivät muut omaiset myöhemmin kääntyneet Ulkoministeriön puoleen ja pyytäneet apuja. Yksityiset pesänselvittäjät pystyivät myös kavaltamaan pesänvaroja kuten muutamassa aineiston tapauksessa oli käynyt.

Omaisten perintörahojen virallinen kulkeutuminen Suomeen sujui konsulinvirastosta Ulkoministeriölle ja sieltä Valtiokonttorin kautta omaisille. Ennen Suomen itsenäistymistä rahat toimitettiin Pietarissa sijainneen Venäjän Ulkoministeriön kautta Suomeen. Valitettavasti perintörahoja katosi Venäjälle, ja aineistossa olleesta tapauksesta kävi ilmi, miten näitä Pietariin

²³³ Karjala – lehti 18.4.1912, s. 5.

kadonneita rahoja etsittiin vielä 1950-luvulla. Omaisia neuvottiin ottamaan yhteyttä jopa Suomen valtioneuvostoon asioiden selvittämiseksi ja rahojen saamiseksi Suomeen.

Laivat kuljettivat ulkomaan postia Suomen ja Amerikan välillä. Suomalaisessa Wirallisessa lehdessä julkaistiin kuukausittain kirjeitä, jotka eivät löytäneet perille. Sukulaisia oli etsitty virheellisellä nimellä tai osoitteella ja kirjeen palautuminen Suomeen sai omaisen joskus myös luulemaan kirjeen saajan kuolleen tai kadonneen. Konsulinviraston tehtävänä oli palauttaa näitä perille menemättömiä kirjeitä takaisin Suomeen. Titanicin uppoutuessa uutisoitiin 7 miljoonan kirjeen kadonneen merenpohjaan.²³⁴ Laivojen haaksirikot eivät olleet aivan harvinaisia, ja myös perintörahoja haluttiin shekkinä, jotta rahat eivät katoaisi meren pohjaan laivan haaksirikkoutuessa. Perintörahojen saaminen Suomeen saattoi toki muutenkin joskus kestää viranomaistoiminnasta johtuneista syistä, vaikka varsinaisista ongelmista ei ollut kyse.

²³⁴ Karjala – lehti 18.4.1912, s.5.

7 Johtopäätökset

Tavoitteeni oli tutkia siirtolaisten perintöoikeuden toteumista Ulkoasianministeriön ja konsulinviraston toimesta. Laajaan arkistomateriaaliin perehtyminen ja aineiston analysointi osoittautui monipuolisuudessaan erittäin mielenkiintoiseksi. *Suomen ulkoasiainhallintoon ja edustustoihin* liittyvien historiatietojen saaminen osoittautui odotettua vaikeammaksi. Yksityiskohtaisia tietoja konsulaattien perustamisista, konsuleista ja varakonsuleista oli vaikea löytää, ja siksi tutkimuksesta puuttuukin tarkkoja päivämääriä. Osassa asiapapereita oli allekirjoituksia mutta ilman nimenselvennyksiä, joten myös nimitietoja puuttuu. Konkreettista toimintaa perintöasioissa tapahtui lähinnä Ulkoasianministeriön ja konsuliviranomaisten kesken ja lähetystö Washingtonissa mainittiin vain muutamassa tapauksessa.

Ulkoasianministeriön toiminnasta aineistosta välittynyt mielikuva yllätti. Aiemmin mainittu lähetystöneuvos Harald Hellström kuvasi Ulkosuomalaislehteen antamassaan lausunnossa²³⁵, että Ulkoasianministeriöllä olisi ollut tärkeä rooli *valvoa* Suomessa asuneiden siirtolaisten omaisten perintöoikeutta. Aineiston perusteella oikeuksien valvomisesta voisi kuitenkin olla toistakin mieltä, työnkuva vaikutti olleen enemmänkin sihteerityötä, ja varsinaista valvomista tapahtui enemmän konsuliviranomaisen toimesta. Suomesta saadut kirjeet ja asiakirjat leimattiin, käännettiin englanniksi ja lähetettiin eteenpäin. Vastaavasti konsuliviranomaisten lähettämät asiakirjat ja kirjeet leimattiin, käännettiin suomeksi ja lähetettiin omaisille. Jopa amerikkalaiset käsin kirjoitetut testamentit kirjoitettiin koneella uudelleen, mikäli sellaista oli omaisten taholta pyydetty Amerikasta (puhtaaksikirjoitetut testamentit jäivät Ulkoasianministeriön arkistoon kopioina ilman allekirjoituksia). Kirjeet omaisille ja seurakunnille Suomessa olivat lyhyitä ja paljolti tiettyjen fraasien mukaisia. Muita varsinaisia omia tehtäviä perinnönjakoihin liittyen ei kirjeistä välittynyt, vain asiakirjojen kääntämistä ja postitusta suuntaan ja toiseen.

Ulkoasianministeriö ja koko edustustoverkosto hoitivat perinnönjakoa mielestäni tavalla, joka noudatti ohjeistusta ja huomioi perilliset lakien ja säädösten mukaisesti. Molempien rooli oli kuitenkin enemmän olla välittämässä tietoja eteenpäin. Sukuselvityksiin kiinnitettiin paljon huomioita ja niiden oikeellisuus pyrittiin varmistamaan. Vaikutusmahdollisuuksia perintösummiin tai nopeampaan jakamiseen ei juurikaan ollut. Konsulit olivat paljon

²³⁵ Ulkosuomalaislehti 1928, s. 94-95.

yhteydessä toisiinsa ja myös perintöoikeuden tuomareihin, ja heidän asenteensa siirtolaisia kohtaan oli myönteinen, pyrkimys omaisten auttamiseen välittyi kirjeistä.

Onnistuivatko perinnönjaot? Miten onnistumista tulisi tulkita? Aineistossa oli yhteensä 46 tapausta, joiden analysointi osoitti, että yksityisiä pesänhoitajia oli myös mahdollisuus käyttää. Yksityisten pesänhoitajien enemmän tai vähemmän onnistuneet pesänjaot eivät kulkeneet Ulkoasiainministeriön ja konsulinvirastojen kautta, joten tiedot näistä perillisistä ja perintösummista puuttuvat aineistosta kokonaan. Tietojen puuttumisen vuoksi yleistystä perinnönjakojen onnistumisista ei voi tehdä. Mukana olleissa tapauksissa 26 sisälsi perinnönsaajille tulevat summat. Näistä tuli jaettavaksi yhteensä 19 997,29 dollaria, keskimääräisen perinnön ollessa 769 dollaria. Summa oli kyseiseen aikaan suurehko markkasumma vastaten usean vuoden bruttopalkkaa. Perintöjen koon vaihteluväli oli tosin suuri, alkaen 1 dollarin perinnöstä. Mikäli löytyi perillisiä ja perintö saatiin Suomeen, niin jakoa voitaneen pitää onnistuneena tai osittain onnistuneena. Mieliharmia ja yllätyksiä aiheuttivat Amerikan eri osavaltioissa vallinneet Suomen käytännöistä poikkeavat perinnönjakosääntelyt ja testamenttien ilmeinen yleisyys. Kirjeiden perusteella omaisten oli vaikeaa ymmärtää Amerikan osavaltioiden Suomen sääntelystä poikkeavaa perinnönjakoa, joka mahdollisti perinnön jäämisen kokonaan Amerikkaan leskelle ja aviottomille lapsille.

Monessa tapauksessa Ulkoasiainministeriö lähetti perintönä Suomeen vain kukkaroita, sormuksia ja kelloja. Aineistossa oli tilitysraportteja, joissa pesän velat esitettiin eriteltyinä; muun muassa hautauskustannusten osuus oli kaikissa suunnilleen 160 dollaria, ja kun vainajan velat hautauskuluineen oli maksettu ennen jakoa pois, jaettavaa perillisille ei aina jäänyt.

Perintöjen saamisessa ja kotiuttamisessa *ilmeni ongelmia*, joihin Ulkoasiainministeriö tai edustusto ei voinut vaikuttaa. Osa vaikeuksista ja haasteista johtui siirtolaisten omasta toiminnasta (nimen muutoksista ilmoittaminen ja rekisteröiminen), osa omaisten toiminnasta (pyrkimykset oman edun tavoitteluun), osa amerikkalaisten yksityisten pesänhoitajien kavalluksista, osa kadonneista kirjeistä ja osa yllättäen Venäjän Ulkoasiainministeriön suorastaan rikollisesta toiminnasta.

Omaisten kyselyt ja utelut hidastivat viranomaistyötä. Kansalaisten yhteydenotot olivat toki sallittuja, mutta niiden käsittelyyn, kääntämiseen ja postittamiseen kului aikaa ja työntekijöiden vähäisiä resursseja. *Siirtolaisten yhteystietojen ja sukulaisten selvittäminen* oli hidasta ja omaiset olisivat kenties voineet nopeuttaa selvitystyötä, mikäli henkilöiden muuttuneita nimiä

ja osoitetietoja olisi kerätty kirjeistä. Amerikkaan lähteneiden osoite- ja yhteystietojen kerääminen ja säilyttäminen siirtolaisten kirjeistä olisi ollut ilmeisen tärkeää, ja Harald Hellströmin Ulkosuomalaislehden artikkelissa ollutta kehotusta siirtolaisten yhteystietojen keräämisestä olisi ehkä voitu tehostaa antamalla papistolle tehtäväksi levittää kinkereillä ja muissa yhteyksissä tietoutta yhteystietojen tärkeydestä.

Yksityisten pesän selvittäjien käyttäminen oli mahdollista ja nämä tapaukset eivät tulleet edustustojen tai Ulkoasiainministeriön tietoon, ellei niiden toiminnassa ollut ilmennyt ongelmia. Vilpillisiä pesänjakajia oli toki myös virallisten pesänjakajien joukossa, mutta yksityiset pesän selvittäjät osoittautuivat satunnaisessa ja pienessä tutkimuksen otoksessa yleisimmiksi vilpillisiksi toimijoiksi. He reagoivat viranomaisia nopeammin kuolin-ilmoituksiin ja ottivat suoria yhteyksiä omaisiin Suomessa. Yksityisten pesänhoitajien toimesta perintöjä jaettiin väärin perustein ja osa perinnöistä saattoi jäädä kateisiin pesänhoitajien päätyessä vankilaan. Virheitä pyrittiin myöhemmin oikaisemaan ja korjaamaan konsuliviranomaisten toimesta, ja aineiston tapauksissa rahoista saatiin lopulta perillisille perintöoikeuden määräämänä pesänhoitajan takauksesta (mikäli sellainen oli) vain murto-osa. Kolmessa tapauksessa, joissa pesänhoitaja oli käyttäytynyt vilpillisesti, puhuttiin yli 1000 dollarin bruttoperinnöistä, ja näistä päästiin jakamaan perintöä vain yhdessä tapauksessa perintöoikeuden myöhemmällä päätöksellä. Perintö otettiin pesänhoitajan takauksesta, ja summa oli vain noin 1/20 osa koko kateissa olleesta summasta.

Perinnönjakaja *hidasti* nimi- ja yhteystietojen etsinnän lisäksi omaisuuden realisointi. Valittuun ajanjaksoon sisältyi Amerikassa myös taloudellisesti huono ajankohta, puhuttiin mm. pularajasta ja tämä vaikutti omaisuuksien muuttamiseen rahaksi. Maatilkkujen myyminen kesti useita vuosia, samoin työkoneita ja muuta arvokkaampaa omaisuutta oli vaikea saada kaupaksi. Kiinteää omaisuutta saattoi olla useassa osavaltiossa, jolloin konsulinviranomaiset yhteistyössä selvittivät pesänhoitajien kanssa perintöä kuten tapauksessa Wännilä²³⁶.

Venäjän Ulkoasiainministeriön haltuun ja kateisiin oli jäänyt runsaasti perintörahoja. Näissä tapauksissa Suomen konsulinviranomaiset keskustelivat myös Venäjän konsulinviranomaisten kanssa ja lisäksi perinnönsaajia pyydettiin kääntymään suoraan Suomen valtioneuvoston puoleen. Venäjän Ulkoasiainministeriön toiminta oli konsulinviranomaisten tiedossa, mutta perillisiä ei pystytty suoraan auttamaan, vaan heidät ohjattiin olemaan yhteydessä Suomen

²³⁶ UMA Suomen New Yorkin Pääkonsulinviraston arkisto, Jäämistöt. Wännilä Mikko J9787.

hallitukseen. Onnistuiko lopulta perintörahojen saaminen Suomeen? Siitä ei aineistossa ollut tietoa.

Ulkoasiainministeriön ja konsuliviranomaisten työtehtävät olivat selkeät. Mikäli kansalaisten kysymykset eivät suoraan kuuluneet ohjesäännöissä mainittuihin edustuston tehtäviin, ohjattiin kyselijöitä kääntymään toisten viranomaisten puoleen asioiden selvittämiseksi. Kirjeiden ja kyselyiden suuri määrä ja toisaalta henkilökunnan pienuus oli tiedossa Suomen lähetystössä, ja lähettiläs Leonard Åström pyrki auttamaan raportoimalla tilanteesta.

Henrik Johannes Boström oli kirjoittamassaan artikkelissaan ”Näkökohtia siirtolaisasioiden hoitamisessa Pohjois-Amerikassa ja siitä johtuvassa lainsäädännössä”²³⁷ sitä mieltä, että ongelmakohtia siirtolaisten asioissa olisi voitu parantaa lainsäädännön avulla. Perintöoikeuksien osalta olen erimieltä Boströmin kanssa. Ongelmat eivät aineiston perusteella johtuneet meidän lainsäädännöllisistä puutteista, vaan kuten jo aiemmin kirjoitin, enemmän omaisten ja perillisten toiminnasta, sekä rahojen katoamisista. Mikäli omaiset ja sukulaiset olisivat paremmin olleet tietoisia amerikkalaisen perintöoikeuden sisällöstä ja toimintatavoista kyseisissä osavaltioissa, sekä Ulkoasiainministeriön ja Suomen edustuston toiminnasta perintöoikeudellisissa asioissa, olisi todennäköisesti rahoja joutunut kadoksiin vähemmän. Omaisten odotukset ja kirjeet perustuivat suomalaiseseen perintöoikeuteen, ja he ymmärrettävästi ihmettelivät perinnönjakoja.

Suuret ”Amerikan perinnöt” eivät aineiston analysoinnin perusteella olleet täysin huhupuhetta, mutta niitä sai vain harva omainen Suomessa. Tapauksissa jäi epäselväksi pesänhoitajan palkkion suuruus, sillä perintöoikeuden päätöksessä jaettavasta omaisuudesta mainittiin aina perinnöksi tuleva netto-osuus, josta pesänhoitajan palkkio oli otettu jo päältä pois. Tästä summasta vähennettiin seuraavaksi hautauskulut ja muut velat, sekä Suomen edustuston palkkio-osuus. Useassa tapauksessa jaettavaksi jäi lopulta kaikkien kulujen jälkeen suunnilleen puolet perinnön nettoarvosta. Monessa tapauksessa mainittiin, että jaettavaa ei jäänyt. Tämä oli yllätys muutamassa tapauksessa, koska lehti-ilmoituksessa oli voitu ensin mainita, että vainajalta jäi omaisuutta, joka lopulta hupeni velkoihin ja kuluihin.

Otsikossa esitettyä kysymystä ”*Kuka luo rikkauden ja kuka sen saa*” lähestyn analysoinnin perusteella jakamalla kysymyksen kahteen osaan. Kuka luo rikkauden? Tarkka analysointi

²³⁷ Boström 1920, s.24.

edellyttäisi toki rikkauden määrittelemistä, mutta tässä yhteydessä ajattelen rikkautta ylipäättään vaurastumisella, varsinaisia miljonäärejä sattui joukkoon vain yksi, johdannossa mainittu Niebaum. Vaurastuminen näytti olleen mahdollista siirtolaisille, kun työtä tehtiin ahkerasti suotuisissa olosuhteissa. Tapauksissa, joissa perintö mainittiin, oli kyseessä useimmiten satoja, jopa tuhansia dollareita ja lisäksi siirtolaiset olivat onnistuneet hankkimaan rahojen lisäksi kiinteää omaisuutta itselleen. Aineiston perusteella puolet tapaukseen valituista onnistuivat jättämään rahaa tai maata perintönä. Kuka rikkaudet lopulta sai? Tähän toiseen osaan kysymystä analysointi osoitti vastauksena yllättäen, että kaikki perinnöt eivät päätyneetkään perillisille. Osa kavallettiin tai yritettiin muuten pimittää. Amerikassa yksityisten pesänselvittäjien kavallukset olivat mahdollisia, ja heidän toimensa mahdollisti perinnön jakamisen puutteellisin tiedoin vain osalle perillisiä. Perintöoikeus ilmoitti jaettavaksi tulevat perintösumat nettona pesänjakajan kuluilla vähennettyinä, ja tästä summasta vähennettiin vielä hautauskustannukset sekä konsulinviraston 2%-4% palkkiot. Perintösomma pieneni useassa tapauksessa lähes puoleen alkuperäisestä summasta. Perintösommasta osuutensa saivat ennen perillisiä pesänselvittäjät, amerikkalaiset hautaustoimistot, sekä Suomen ulkomaanedustusto. Aineistosta ei löytynyt mainintaa perintöoikeuden mahdollisesti ottamasta palkkiosta.

Löytyikö johdannossa olleelle Niebaumille²³⁸ perillisiä? Lehdessä vuonna 1908 olleessa ilmoituksessa puhuttiin suurista summista. Sinnikkäät suomalaiset koittivat onneaan vielä noin 10 vuotta kyseisen lehti-ilmoituksen jälkeen asiamiehen avulla. Sukulaisoletetut olivat valtuuttaneet vuonna 1919 insinööri Lauri Durchmannin asiamieheksi hoitamaan perintöasiaa ja luvanneet hänelle 10% Suomeen tulevasta perinnöstä palkkioksi. Asiamies kirjoitti Ulkoasiainministeriöön, josta kirje välitettiin edelleen Suomen lähetystölle Washingtoniin:

” Allekirjoittanut Gustav Nybomin eli Niebaum – vainajan Suomessa asuvien perillisten valtuutettu anoo täten Ulkoasiainministeriötä toimeenpanemaan tutkimuksen, oliko Amerikassa San Fransiscon lähellä vuonna 1908 kuolleella Gustaf Nybom eli Niebaum -vainajalla rintaperillisiä. Suomessa asuvilla perillisillä on syytä olettaa, ettei Niebaum-vainajan jälkeenjättämä perintö ole joutunut laillisille perintöoikeuden omistajille, syystä että heti hänen kuoltuaan haettiin sanomalehdistön avustuksella Suomessa perillisiä. Myöhemmin ilmoitti kuitenkin Venäjän San Fransiscossa oleva

²³⁸ UMA 30. Perintö ja pesänselvitysasiat sekä jäämistöt. K. Perinnöt Amerikassa.S30K Niebaum Gustav 168/38.

konsuli Niebaum -vainajalla olleen lapsi ja vaimo. On siis olemassa ilmeinen ristiriita...”

Hieman myöhemmin Durchmann kirjoitti uudelleen ja kehotti ottamaan selvää mahdollisesta petoksesta:

”...Koska perilliset Suomessa epäilevät, että Venäjän konsuli San Fransiscossa mahdollisesti on harjoittanut jotain petosta asiassa ilmoittamalla, että vainajalla olisi ollut rintaperillisiä ja vaimo Amerikassa...”

Asiallisista vastauksista huolimatta Suomessa olevat perilliset jatkoivat sinnikkäästi asiamiehen avustuksella:

”... Siitä huolimatta, että Niebaum -vainajalla nähtävästi oli puoliso ja poika kuollessaan, pyydän teitä ottamaan selkoa seuraavista asioista...”

Asiamies tivasi ovatko vaimo ja poika laillisia, milloin avioliitto oli solmittu, jättikö Niebaum testamenttia, miten suuri omaisuus oli ja tunnustiko valtio, jossa Niebaum kuoli, äpärälapselle perintöoikeutta. Asiamiehelle toimitettiin testamentti ja perintöoikeuden päätös, perintö oli jaettu testamentin perusteella jo vuonna 1909. Perintö oli yli puoli miljoonaa dollaria, joka jaettiin Amerikassa. Poika sai 50 000 dollaria ja vaimo loput.

Liite 1, luettelo mukana olleista tapauksista.

Lista \$ perinnönjaoista		Kuolinv.	Perinnönjako	Kesto	Oletus \$	Jako \$	Ei	Erikoista?
S 22 H								
	Liukkonen Albinus	118/2447	kuolintodistuksen tarve Suomeen perinnönjakoa varten					
	Liukkonen Anselmi							
	Salmi Laura	20/1791	Äiti oli nk. "Amerikan leski", ja Lauran velipuoli kysyi mahdollista äidin perintöä Laura oli elossa ja velipuolella ei muutenkaan oikeutta perintöön					
	Salo Vihtori Viktor Salomonpoika Kytölä, ent. Västinsalo	520/851	Henkilöä etsittiin lehdessä, ei löydetty, jäi kadoksiin					
S 30 H								
	Junna Kaisa	9/1673	etsi omaa vanhaa Suomessa holhoojan hallussa ollutta perintöään					
	Kovala Iida	131/759	Perintöoikeuden siirto ei onnistu					
	Perkkiö Kalle	3/1715	1928	1930		89,97		Pyysi Suomesta perintöä
S 30 K								
	Andersson Jaakko	83/1759	1924	1934	10 v.	2000	x	nimi ongelma, ei jaettu
	Andersson John	239/1353	1912	1922	10 v.	820	x	jäi Venäjälle, ei jaettu
	Auvinen Salomon	43/1866	1927	1928	1 v.	6000 275	? -	Maan myynti hautauskuluihin
	Aronoja Nikolai "	9/278	1940	1952	12 v.	4000	1270,56	ps Periello vankilaan velkaa n \$ 5300
	Aronson Rauha	39/1615	1923	1926	3 v.	1100	658,68	itsemurha
	Blomquist Henry "	77/2674	1948	1957	9 v.	2006	1771,25	sisar Venäjällä, ongelmia
	Koskela Hilja	141/1687	1926	1928	3 v.	3812,99	2965,67	obs - suomen laki?
	Koski Erik	34/42	1920	1932	12 v.	563,09	563,09	ps vilpillinen, ja yksi per saaja vilpillinen
	Mäkinen Kalle	19/1721	1929	1930	1 v.	450	161,48	Arvotonta maata
	Männistö Olga	317/1145	1918	1920	2 v.	515,15	251,48	
	Niebaum Gustav	168/38	1908	1909				testamentti Suomessa vasta 1930 !
	Saha Salmon	20/1817	1931	1935	4 v.	250	257	Pula- aika maa, maan myyntiä
	Sahanen Kalle	92/1876	1914	1921	7 v.	melkoinen	448,14	kirje 24.2.1921, Venäjä "Näitä on muitakin"
	Tuikkala Aino	87/1979	1935	1936	1 v.	621,67	576,99	Kanadan dollari
	Tuomainen Paavo							
	Tuomi Eva		1934	1935	1 v.	1607,99	1673,66	KOP kysyi kuolintodistusta
	Tuomisto Mike	37/1789	1926	1927	1 v.	1643,21	546,79	

Lista \$ perinnönjaoista		Kuolinv.	Perinnönjako	Kesto	Oletus \$	Jako \$	Ei	Erikoista?
J New Yorkin arkisto								
Helander Emil	1746/354				198,7	178,5		
Klemetti Nikke	J 1747							
Aartila Toivo	J 1749		1922		?	?		
	J 1750							
Tiainen (Niskanen) Olga	J 1751	1918	1922	4 v.	?	1137,78		
Huhtala Oscar	J 1760	1920	1921	1 v.	1000	718		
Olson Tilda	J 1761							
Niemelä Toivo	J 1765	1921	1923	2 v.	754,36	240,4		
Nimetön	J 1767	Kysymys torpan lunastamisesta kun torppari Amerikassa						
Ahonen Emil Alfred (Jackson Emil)	J 1769/274	Sukulaiset kyselivät, luulivat kuolleen						
Tommer Heikki	J 1770	KOP penäsi kuolintodistusta						
Levi Lovethal (Kristian Severin Lövdahl) aca Karl Christiansen	J 7601	1927	1927	1 v.	120,38	116,79		
Lindström Ida	J 7602	1925						ei omaisuutta
Dorff	J 7604	puoliso kateissa						
Aaltonen Väinö	J 7605							
Vuorinen Frans	J 7606							
Luonua Frank	J 266	1923	1931	8 v.	278,2	17,15		
Kytö Elsie (Elsie Kody?) itsemurha	J 7608	1927	1935	8 v.	1155	289,49		ps Sing Sing
Kollanus Hilda	J 7610	1927	1928	1 v	< 5000	?		
Laine Mandi	J 7611	1927	1928	1 v.	4000	1700		
Heikkinen Emil (Emil Hill)	J 7612	1921	1927	6 v.		161,5		
Ekman Axel Leonatus	J 9788 J 1558 ?	1932	1933	1 v.	1401	1400		Testamenti
Wännilä Mikko (Mike Wann/Wannila) (J 302)	J 9787 J7448	1925	1934	9 v.	?	1250,53		eri ov omaisuutta
Takala Eljas	J 9798	1930	1933	3 v.	1100	1517,61		
Kärkkäinen Paavo (Kärki Paul??)	J 9798	1930	1937	7 v.	420	34,78		